ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಸಂಪುಟ

(ಭಾಗ ಒಂದು)

ಸಂಪಾದಕರು:

ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಶಿರೂರು

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಸಂಪುಟ

[ಭಾಗ-ಒಂದು]

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ

ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

ಶಿರೂರು, ಬೈಂದೂರು ತಾಲೂಕು

ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ - ೫೭೬೨೨೮

Shiroor Phaniyappayya virachita Yakshagana Prasanga Samputa [Part-I] Edited by Dr. Kabbinale Vasantha Bharadwaj (Mob: 99450 55534) and published by Umesh Shirur (94483 53910) for Phani Giri Pratishthana, Shiroor, Byndoor Taluk, Udupi District, Karnataka 576228.

Year of Publication : 2022

No.of Pages : 290

Price : Rs. 300/-

Paper Used : 70 gsm Maplitho

Size : 1/8 demi

Printed at : Techfiz. Inc., 60/46/2, 10th B Main, 1st Block, Jayanagar, Bengaluru - 560011

ಅರ್ಪಣೆ

ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ

ದಿ|| ಶಿರೂರು ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ

ದಿ|| ಶಿರೂರು ಪರಮೇಶ್ವರಯ್ಯ

ಮತ್ತು

ದಿ|| ಪ್ರಭಾಕರಯ್ಯ ಇವರಿಗೆ

ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು

ಪ್ರಸಂಗಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಶ್ರೀ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಐದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕಲನಗೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ'ವು ಭಾಗವತಪುರಾಣದ ಕಥೆಯಾದರೆ 'ನಹುಷೋದ್ಭವ'ವು ಪದ್ಮಪುರಾಣದ ವಸ್ತು. 'ಭೂಮಿಕಾಪರಿಣಯ' ಮತ್ತು 'ಶ್ವೇತಚಂದ್ರಿಕೆ'ಗಳು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆಖ್ಯಾನಗಳಾದರೆ ಕೊನೆಯ 'ಶ್ರೀ ಅಬ್ಯಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಹಾತ್ಮೆ'ಯು ಸ್ಥಳಪುರಾಣವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಸ್ವತಃ ಯಕ್ಷಗಾನ ಭಾಗವತರಾಗಿದ್ದ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಛಂದೋಬಂಧಗಳು ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ–ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೂ, ರಂಗನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕೌಶಲವೂ ಅವರಿಗೆ ಒಲಿದು ಬಂದಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದ ಅವರು ನೂರಾರು ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ತಾಡವಾಲೆ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಮೂಲಿಕೆ ವೆಂಕಣ್ಣಕವಿಯ 'ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ಅಪೂರ್ವಪ್ರಸಂಗದ ತಾಳೆಗರಿ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಇವರ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯವಾದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವರು ರಚಿಸಿದ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ಮತ್ತು 'ವಾಜಿಗ್ರಹಣ' ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಮುದ್ರಣವಾಗಿದ್ದು, ಈಗ ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಸಂಗಪಂಚಕಗಳು ಸಂಪುಟರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿ. ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಪ್ರತಿಭೆ ಸಾಧಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಸೌಂದರ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ನನಗೆ ಮುದವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು 'ಕಾವ್ಯ'ವೆಂದು ಕರೆದು, ಅವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರನ್ನು ಪ್ರಸಂಗಕರ್ತರೆಂದು ಕರೆಯದೆ 'ಕವಿ'ಗಳೆಂದೇ ಹೆಸರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿರುವ ಕಾವ್ಯದ ಚೆಲುವನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಸಹೃದಯರ ಮುಂದೆ ತೋರಣಗಟ್ಟಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆ, ಅಲಂಕಾರ, ವರ್ಣನೆ, ಛಂದೋಬಂಧಗಳು, ಸಂವಾದರಮ್ಯತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿನಿಷ್ಠೆ ಮುಂತಾಗಿ ಅದರ ಹಾಸುಬೀಸುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪೃಥಕ್ಕರಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಶೈಲಿ :

ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ನಡುಗನ್ನಡ ಶೈಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವಂತಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತ–ಕನ್ನಡಗಳ ಹದವರಿತ ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಜಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸೂದ (ಅಡುಗೆಯವನು), ಆಖು (ಇಲಿ), ದುಹಿತೃ (ಮಗಳು), ಅಬ್ದಷೋಡಶ (ಹದಿನಾರರ ಹರೆಯ), ಚಲನಸಖ (ಅಗ್ನಿ) ಮುಂತಾದ ಪದಗಳ ನಡುವೆ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಉಲಿ (ಕೂಗು), ಸಾಣೆಯಲಗು (ಹರಿತವಾದ ಬಾಣ), ನೆಗಹು (ಎತ್ತು), ನೊರಜು (ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಕೀಟ), ಬೆನಕ (ವಿನಾಯಕ), ಹಂದೆ (ಹೇಡಿ), ಹೊಳಲು (ಪಟ್ಟಣ), ಹೊಲಬು (ಪರಿಚಯ), ಕೆಳದಿ (ಗೆಳತಿ), ಆಲವಟ್ಟ (ಬೀಸಣಿಗೆ) ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಶಬ್ದಗಳು ಪ್ರಸಂಗದ ಸಾಹಿತ್ಯಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. 'ಸಖಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಂತೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗರೂಪದಲ್ಲೇ ಬಳಸಿದುದು, 'ಸರ್ವ' ಶಬ್ದವನ್ನು 'ಸರ್ಬ' ಎಂಬ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವುದು, 'ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ' ಎಂಬುದು 'ಗಾರಿಹಸ್ಥ್ಯ'ವೆಂಬ ವಿರಳೋಚ್ಚಾರದಲ್ಲಿ ಮೈದಳೆದಿರುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಗಮನಾರ್ಹ. 'ಹೇರಳ'ವೆಂಬುದರ ಮೂಲರೂಪ 'ಹೇರಾಳ'ವೇ ಹೌದು! ಆಳವಾದ ಕಡೆ ಹೇರನ್ನು ಹಾಕುವುದು ಎಂಬುದು ಅದರ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ. ಗದುಗಿನಭಾರತ, ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ 'ಎವಗೆ' (ನಮಗೆ), 'ಏವೆನ್' (ಏನು ಮಾಡಲಿ), 'ಏಸರ' (ಎಷ್ಟರ), 'ಐಸಲೇ' (ಹೌದಲ್ಲಾ), 'ಪಳಂಚು' (ತಾಗು) ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಪೂರ್ವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದುದು ಆಧುನಿಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡಭಾಷಾ ಪದಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕವಿವಾಂಛೆಗೆ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ. ಇನ್ನು ಮತ್ತರಳೆ, ಮತ್ಸುತ, ಮದ್ರಮಣಿ, ಮಜ್ಜನಕ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಪದಪ್ರೀತಿಯೊಂದಿಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ–ಕನ್ನಡ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ ಅರಿಸಮಾಸವನ್ನು ಮೈಲಿಗೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಪಾವಾಧೀಶ, ಸಜ್ಜಾಲಯ, ತಾವರ್‍ಯೋದರ, ಮೇಲುಪಂಕ್ತೀಶ, ನಾಕದೂರು ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದುದೂ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕವಿಯ ದೇಸೀಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳು:

ಖಳನೆನ್ನೊಳು ಕಾದಿ । ಸೋತನು ।
ಬಳಿಕಾ ಮಾಯಕದಿ ॥
ತಳೆಯುತ ಸೂಕರ ರೂಪದಿ ಬೆರಸಲು ।
ಅಳುಕದೆ ನಾ ಪೊಸ । ಹಿಳುಕಿನೊಳೆಸೆಯಲು ॥ (1–210)

ಇಲ್ಲಿಯ 'ಬೆರಸು' ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗು ಎಂಬರ್ಥದ ಕುಂದಾಪುರ ಪರಿಸರದ ಆಡುಮಾತು.

ಈಕೆ ಎನ್ನನು ಹೊರತು ಅನ್ಯಪುರುಷರನು ತಾ
ನೀಕೆನೆಂಬುದ ತಿಳಿದು ಎನ್ನ ॥
ತಾ ಕೊಲಲು ಶಿಶುವನಪಹರಿಸಿ ಪಿತಮಾತೆಯರ
ಶೋಕಾಬ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದ ದುರಾತ್ಮ ॥ (2-295)

"ಅನ್ಯಪುರುಷರನು ತಾ ನೀಕೆ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇಣುಕಿನೋಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬರ್ಥದ ದೇಸೀಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ('ಇಣುಕು' ಎಂಬುದೇ 'ನೀಕು' ಆಗಿರಬೇಕು.) ಕುಂದಗನ್ನಡದಲ್ಲೇ ರಚನೆಗೊಂಡ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ವಡ್ಯ ಕೇಂಡ್ಕಣ್ಕ್ ಸುದ್ದಿ । ನಡೆದದ್ದೇಳ್ತೆವು ಬುದ್ಧಿ ।
ಗಿಡದಡ್ಡಂಡ್ಕಂಡು ಕೇಂಡೆವು । ಅವರಾಡ್ದ ಮಾತ ।
ಗಿಡದಡ್ಡಂಡ್ಕಂಡು ಕೇಂಡೆವು ॥ (2-298)

ವಡ್ಯ, ಎಡ್ಯ, ಕೇಂಡ್ಕಣ್ಕ್, ಅಂಡ್ಕಂಡ್, ಕೇಂಡೆವು ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಸುಂದರ. ಇನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಗಾದೆಮಾತುಗಳೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುವಂತಿವೆ. "ಜಲದೊಳು ಬಿದ್ದ ಲವಣದಂದದಿ ಕರಗುತಿಹನು", "ಹರಿಯುವ ನಾವೆಯನು ನಡುನೀರೊಳದ್ದಿದ ತೆರದೊಳೆಸಗಿದೆಯಾ", "ಕನಸಿನಲಿ ಕಂಡೋಗರವ ಸವಿದುಂಡ ಜನರುಂಟೆ" ಇತ್ಯಾದಿ.

ದೇಶದೇಶಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೋಲೆಯನು ಚರರು ।
ಬೇಸರದೆ ಕೊಡುತ ಸಂಚರಿಸಿ ॥ (5-33)

ಇಲ್ಲಿ 'ಬೇಸರದೆ' ಎಂಬುದು 'ಬೇಸರಿಸದೆ' ಎಂಬ ನಿಷೇಧರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಸರಿ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲೂ ಈ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. ("ಹತ್ತಿದರು ಬೇಸರದೆ ಕಲುದರಿಗಳಲಿ ಬಹಳ ಶ್ವೇತಪರ್ವತವ" - ಸಭಾ : 3-57) 'ನಮ್ಮಿಂದ ಹರಿವ ಯತ್ನದೊಳು ನಿನಗೆ' (1-289) ಇಲ್ಲಿ 'ಹರಿ' ಎಂಬುದು 'ಸಾಧ್ಯವಾಗು' ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿದೆ. ("ಹರಿವುದಿದು ನಯಶಕ್ತಿಗೆಂಬುದ"-ಕೃ-ವ್ಯಾ ಸಭಾ : 1-41) ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಹೀನಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಅಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ವರ್ಣನೆ :

ಈ ಕವಿಗೆ ಉಪಮಾಲಂಕಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರೂಪಕಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿ. ಮುನಿಕುಲಾಬ್ಧಿಚಂದ್ರಮ, ಪೂರ್ಣೇಂದುಮುಖಿ, ಖಳಕುಲಾಬ್ಧಿಶಶಾಂಕ, ಮನ್ಮಥನರಗಿಣಿ, ಚರಣಾಬ್ಜ, ಕೀರ್ತಿಲತೆ, ಕೋಲಮಳೆ ಮುಂತಾದ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಇದು ಸುವ್ಯಕ್ತ. 'ಮನೋರಥದ ಕೈ ಬೆಳೆದುದು', 'ಸವೆದುದೊಂದಬ್ದ' ಮುಂತಾದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತವನ್ನು ಮೂರ್ತಗೊಳಿಸುವ ಕವಿಹೃದಯವಿದೆ.

ನಂದನವನದಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಪತರುವಿನಲ್ಲಿ ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯು ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದಾಗ ಪಾರ್ವತಿಯು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಹೀಗಿದೆ:

ಅರರೆ ಹಿಮಕರನುದಿಸಿದನೊ ಹರ
ಶಿರದೊಳಿಹನವನಲ್ಲ ಪಂಕಜ
ವರಳಿತೋ ಜಲವಿಲ್ಲವುದಯಿಸ
ಲರಿದು ಸುದತಿಯ ವದನವೊ ॥

ಮದನನನು ಹರನುರಿಸಿದನುಯೆಂ
ಬುದಕೆ ರತಿಯೈತಂದಳೆಂಬೆನೆ
ಮುದವಿಹುದು ವದನದೊಳು ರತಿಯ
ಲ್ಲಿದು ತರುಣಿಕುಲರತ್ನವು ॥ (2-41, 42)

ಇಲ್ಲಿಯ ಕಲ್ಪಕತೆ ಮನೋಹರವಾದುದು. ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾದ ರೀತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. "ಇದು ಅಚ್ಚರಿಯೇ ಸರಿ! ಚಂದ್ರೋದಯವಾಯಿತು ಎನ್ನೋಣವೇ? ಚಂದ್ರನು ಶಿವನ ಜಟಾಜೂಟದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ! ತಾವರೆಯು ಅರಳಿತು ಎನ್ನೋಣವೇ? ಇಲ್ಲಿ ಸರೋವರದ ನೀರೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಈ ಸುಂದರಿಯ ಮುಖವೇ ಸತ್ಯ! ಕಾಮದಹನದ ಬಳಿಕ ರತಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳೆಂದು ಭಾವಿಸೋಣವೇ? ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ದುಃಖದ ಛಾಯೆಯಿಲ್ಲ! ಹಾಗಾದರೆ ಇವಳು ರತಿಯಲ್ಲ; ಕನ್ಯಾರತ್ನವೇ ಹೌದು!" ಎಂದು ಪ್ರಕಾರಾಂತದಿಂದ ಅಶೋಕ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ ರೀತಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸೊಬಗಾಗಿದೆ!

ಇನ್ನೊಂದು ನಗರವರ್ಣನೆ 'ಮದಾಲಸಾ ಪರಿಣಯ'ದಿಂದ:

ಅಹಹಾ ಏನೆಂಬೆ ಸೋಜಿಗವ । ಇಲ್ಲಿ ।
ಬಹುಸಂಭ್ರಮದೊಳಿರುತಿರ್ಪ ಪಟ್ಟಣವ ॥
ಸುರಪುರವನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ । ಇರು ।
ತಿರುವುದು ಸೊಬಗನೇನೆಂಬೆನ್ನೈ ಸತತ ॥
ವರಮನೋಹರವಾಗಿ ತೋರ್ಪ । ಪುರ ।
ವರವಿದಾಳುವ ಧರಣಿಪನಾವನಿರ್ಪ (1-178)

ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವೀಯುವಂತಹ ಪದ್ಯರಚನೆಯಿದು. ಆರಂಭದ 'ಅಹಹಾ' ಎಂಬ ಉದ್ಗಾರವೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದುದು. ಯುಗ್ಮಪಾದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸದೊಂದಿಗೆ ಸೋಜಿಗ, ಸಂಭ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರಳವಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ನಾದಮಯಗೊಳಿಸಿದ ರೀತಿ ಮನೋಹರವಾದುದು.

ಸಂವಾದದ ಚೆಲುವು :

ಹುಂಡಾಸುರ ಮತ್ತು ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯರ ನಡುವಿನ ಸಂವಾದಭಾಗ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮನಿವೇದನೆ ಮತ್ತು ನಿರಾಕರಣೆಗಳ ರಸಪಾಕ.

ಬಾಳುವೀ ಯವ್ವನವ ವ್ಯರ್ಥದಿ
ಹಾಳುಗೆಡಹುತ ಮುಂದೆ ವಾರ್ಧಿಕ
ಕಾಲದೊಳು ಪತಿಯೊಲಿಸಲೇನ್ ಫಲ
ಲೋಲನಯನೆ ॥

ಲೋಕನಿಂದೆಯು ಬೇರಹುದು ಹಿರಿ
ಯಾಕೆ ವಲ್ಲಭೆಯೆನುತ ಬರಿದವಿ
ವೇಕಕೆಡೆಗೊಡದೆನ್ನನೊಲಿಸು ಪಿ
ನಾಕಿಯಣುಗೆ ॥ (2-65, 66)

ಎನಲೆಂದಳೆಲವೊ ಪಿಂದುದಿಸಿದ ರೇವತಿ
ಯನು ಮುಂದೆ ದ್ವಾಪರದಿ ।
ಜನಿಸುವ ಬಲರಾಮನೊಲಿಸುವನೆಂದಿದ
ರನು ಪಿಂದೆ ನುಡಿದಿರ್ಪರು ॥

ಅದರಂತೆ ಎನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವ ಜನನಿಯು
ಮೊದಲೆ ಪೇಳಿಹಳದನು ।
ವಿಧಿಯ ಮೀರೆನು ನಹುಷನ ಹೊರತನ್ಯರ
ಮದುವೆಯಾಗೆನು ನಿಶ್ಚಯ ॥ (2-67, 69)

ಹಿರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬಾರದೆಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಬಂಧನೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮೀರಿದ ಪೌರಾಣಿಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿಸಿರುವುದು ಕುತೂಹಲಕರವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಂವಾದ ಭೂಮಿಕೆಗೆ ತರ್ಕದ ಬಲ ಬಂದಂತಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಣ್ಣುಶಿಶುವಿನ ಜನನದಿಂದ ವಂಶೋದ್ಧಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರಸರಣಿಯೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಗಾಮೀಧೋರಣೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಆದರೆ ಇದು 'ರಾಕ್ಷಸಚಿಂತನೆ' ಎಂಬುದು ಸಮಾಧಾನಕರ ಸಂಗತಿ.

ಅಣುಗರುದಿಸುವ ಕುರುಹನರಿತರೆ
ಹನನಗೊಳಿಪುದು ಗರ್ಭವನು ಹೊರ
ತಣುಗೆಯುದಿಸಿದರಿರಲಿ ವಂಶಚ್ಛೇದವೆಂತಹುದು ॥ (2-143)

'ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ'ದಲ್ಲಿ ಮದಾಲಸೆಯ ಗೆಳತಿಯಾದ ಕುಂಡಲೆ ಮತ್ತು ಋತಧ್ವಜನ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸಹೃದಯ ಸಂವಾದದ ಸೊಬಗಿದೆ.

ಚಾರುಗಾತ್ರದ ಸುಂದರಾಸ್ಯದ
ವೀರ ನೀನಾರೇನು ಕಾರಣ
ಘೋರರಾಕ್ಷಸ ಪುರಕೆ ಬಂದ ವಿ
ಚಾರವೇನು ॥

ಚಾರಣನೊ ಸುರನೋ ಮಹೋರಗ
ನಾರು ನೀ ಧಾರಿಣಿಯ ನರರಿಗೆ
ಸೇರಲಸದಳವೀ ಪುರವ ನೀ
ನಾರುಯೆನಲು ॥ (1- 206, 207)

ಸುಂದರಾಸ್ಯೆ ಕೇಳೆ । ಪುಷ್ಪಸು ।
ಗಂಧಿನಿ ಗುಣಶೀಲೆ ॥
ಇಂದೆನ್ನಯ ನಿಜದಂದವ ನಿನ್ನೊಡ
ನೊಂದ ಬಿಡದೆ ಸಾನಂದದೊಳುಸುರುವೆ ॥

ಅರಸ ಶತ್ರುಜಿತನು । ಎಂಬನ ।
ತರಳ ಋತಧ್ವಜನು ॥

ದುರುಳನ ಬಾಧೆಯ ಹರಿಸಲು ಗಾಲವ
ವರಮುನಿಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೈದಿದೆ ನಂತರ ॥ (1-208, 209)

ರಾಜ-ರಾಣಿಯರ ಸಂವಾದ ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ನೋಡಿ :

ಎಡಗಣ್ಣು ಅದುರುತಿದೆ । ಪ್ರಾಣೇಶ ಮ ।
ತ್ತೆಡಭುಜ ಕುಣಿಯುತಿದೆ ॥
ತಡೆದೊಂದು ದಿನ ನಾಳೆಗೆ । ಪೋಗಲು ಬಹು ।
ದಡವಿಯ ಮೃಗಬೇಟೆಗೆ

ನರದೌರ್ಬಲ್ಯದೊಳಾಗುವದಂಗ ।
ಸ್ಫುರಣವು ಕೇಳೆಲೆಗೆ ॥
ಬರಿದದನರಿಯದೆ ದುಃಶಕುನವಿದೆಂ ।
ದರೆ ನಂಬಿಕೆ ಹೇಗೆ (4-37,39)

ಇಲ್ಲಿ ದುಃಶಕುನಗಳನ್ನು ನಂಬದೆ, ಅಂಗಸ್ಫುರಣೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ನರದೌರ್ಬಲ್ಯವೇ ಕಾರಣವೆಂಬ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವವು ಸ್ಥಾನಪಡೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತುಂಬಿನಿಂತ ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಸಂವಾದಭಾಗಗಳು ವಾಚಿಕಾಭಿನಯಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಮಾಡಿಸಿದಂತಿವೆ.

ಛಂದೋಬಂಧಗಳು :

ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠರಾದ ಈ ಕವಿಗೆ ಪುರಾತನ ಛಂದೋಬಂಧಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ತ್ರಿವುಡೆ, ಕಾಂಭೋದಿ-ಝಂಪೆ, ಸಾಂಗತ್ಯ-ರೂಪಕ, ಕೇದಾರಗೌಳ-ಅಷ್ಟ, ಸುರುಟಿ-ಏಕ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪದ್ಯಬಂಧಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮುದ್ದಣನನಂತಹ ಕವಿಗಳು ಸೃಜಿಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲ ಬಂಧಗಳ ಕಡೆಗೂ ಇವರ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿದಿದೆ. ಉದಾ:

ಮಾತನಾಡೇ । ಮದಗಜಯಾನೆ ।
ಯಾತಕೀಪರಿ ಭಯಗೊಳುತಿಹೆ ಜಾಣೆ ।
ನಿ-ನ್ನಂತರಕಾಣೆ ।
ಜ-ಗದಿ ಸುಪ್ರವೀಣೆ ॥
ವನಿತೆ ನಿನ್ನಯ ಪುರವಾವಲ್ಲಿ ಪೇಳು ।
ಜನನಿ ಜನಕರಾರೆಂದೆನುವುದ ಪೇಳು ॥

ಶೋ-ಕಿಪೆ ಯಾಕೆ ತಾಳು ।
ಧೈ-ರ್ಯವ ಹೊಂದು ಏಳು ॥ (1- 191, 192)

ಮೋಹನಾಂಗಿ ಮರುಗುವುದೇನೇ ।
ಬಾಹನೆ ಮಡಿದಿರ್ದ ಪತಿ ಹಂಸಯಾನೆ ।
ದುಃಖಿಪೆ ಬರಿದೇನೇ । ಸೈ । ರಿಸು ಶುಕಗಾನೆ ॥

ವಿಧಿಲಿಖಿತವ ಮೀರಲದಕಾರಿಗಹುದೆ ।
ಸದನದೊಳಿರ್ದರು ಬಿಡದದು ಮುಗುದೆ ।
ವ್ಯ । ರ್ಥದಿ ಮರುಗುವುದೆ । ಸಾ । ಕಿದು ಬಿಡು ಬರಿದೆ ॥ (4-92, 93)

'ಛಂದೋವತಂಸ' ಎಂಬ ಈ ಛಂದೋಬಂಧಗಳ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವರಣಸಹಿತವಾದ ಗಣಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸದ 'ಮುಡಿ'ಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ತಂದಿರುವುದು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಹೊಸ ಬನಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಪೂ । ಗೋಲಸನ್ನಿಭ ಲಾಲಿಸಿವಳ । ಮೂಲಸ್ಥಿತಿಯನು ॥
ಪೇಳುವೆನು ಸುಶೀಲೆಗಾದ । ಹಾಳುಗತಿಯನು ॥

ಗಂ । ಧರುವಪತಿ ವಿಶ್ವಾವಸುವಿನ । ತರಳೆ ಈಕೆಯು ॥
ತೆರಳೆ ವನದಿ ತಿರುಗುತಲ್ಲಿ । ಇರಲಿಕೀಕೆಯು ॥ (1-195, 196)

ಇಲ್ಲಿಯೂ 'ಅತೀತಾಕ್ಷರ'ದ ಚೆಲುವಿದೆ. ಮುದ್ದಣಕವಿಯ ಪ್ರಸಂಗಪದ್ಯಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಲಾಟಾನುಪ್ರಾಸದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ:

ಹರಿಕುಲಜ ಕೇಳಿಂತು ನೃಪಸುತ ।
ಹರಿಣನೇತ್ರೆಯ ನೆನೆದು ಹಾಹಾ ।
ಹರಿಗಮನೆ ಹರಿವೇಣಿ ಹರಿಭಾಸುರೆ ಸುಹರಿವರ್ಣೆ ॥
ಹರಿಜನರಸಿಸಮಾನೆ ಶೋಕವ ।
ಹರಿಸು ಬಾರೆಂದೆನುತ ಮರುಗುತ ।
ಹರಿಕುಲೋದ್ಭವನಿಂತು ಮನ ತರಹರಿಸುತಿರುತಿರಲು ॥ (1-286)

"ಚಂದ್ರವಂಶಜನಾದ ಪರೀಕ್ಷಿತನೆ! ಕೇಳು. ಜಿಂಕೆಯ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಹಂಸಗಮನೆಯೆ, ನಾಗವೇಣಿಯೆ, ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳೆ,

ಬಂಗಾರಬಣ್ಣದ ಮೆಯ್ಯುವಳೆ, ಮನ್ಮಥನ ಮಡದಿಯಾದ ರತಿಯನ್ನು ಹೋಲುವವಳೆ, ಈ ನನ್ನ ಶೋಕವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸು ಎಂದುಚಂದ್ರವಂಶಸಂಜಾತನಾದ ಕುವಲಯಾಶ್ವನು ದುಃಖಿಸಿದನು." ಇಲ್ಲಿ 'ಹರಿ'ಶಬ್ದಕ್ಕಿರುವ ವಿವಿಧಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ತೆರನಾದ ಇನ್ನೊಂದು ರಚನೆ:

ಹಂಸವಾಹನನರಸಿ ಭಾರತಿ ।
ಹಂಸಮುಖಿ ತ್ರಿಜಗಜ್ಜನನಿ ಕಲ ।
ಹಂಸಗಮನೆ ನಿಧಾನೆ ವೀಣಾಪಾಣಿ ವಾಗ್ದೇವಿ ॥
ಹಂಸಶತಸಂಕಾಶೆ ಮುನಿಕುಲ ।
ಹಂಸವಂದಿತೆ ಸರ್ಪವೇಣಿ ಸು ।
ಹಂಸನೇತ್ರೆಯೆ ಹಂಸರಿಪುಸೇವಿತೆ ನಮೋಯೆಂದ ॥ (1-303)

"ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ರಾಣಿ ಸರಸ್ವತಿಯೆ! ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ವೇದವಾಣಿಯೆ! ಮೂರುಲೋಕದ ಮಾತೆಯೆ! ಹಂಸಗಾಮಿನಿಯೆ! ವೀಣಾಪಾಣಿಯಾದ ಶಾರದೆಯೆ! ಸೂರ್ಯಶತಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವಳೆ! ಪರಮಹಂಸಾದಿಗಳಿಂದ ವಂದಿಸಲ್ಪಡುವವಳೆ! ನಾಗವೇಣಿಯೆ! ಕಮಲದಳಾಕ್ಷಿಯೆ! ವಿರಾಗಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತೆಯಾದವಳೆ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು." ಇಲ್ಲಿಯೂ 'ಹಂಸ' ಶಬ್ದವನ್ನು ನಾನಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಜಯತು **ವಾಣೀನಾಥ** ಜಯ **ಸರೋರುಹಜಾತ** ।
ಜಯತು **ಲೋಕಾಧೀಶ** ಜಯ **ಸತ್ಯಲೋಕೇಶ** ।
ಜಯತು **ಜನದಾತಾರ** ಜಯ **ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾರ**
ಜಯತು **ಭಯದೂರ ಧೀರ** ॥
ಜಯತು **ಗುಣಮಂದಾರ** ಜಯ **ಕುಜನಸಂಹಾರ** ।
ಜಯತು **ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣ** ಜಯ ಸುಗುಣ**ಪರಿಪೂರ್ಣ**।
ಜಯತು **ಮನ್ಮಥರೂಪ** ಜಯ ದೇವ**ಕುಲದೀಪ**
ಜಯಜಯೆಂದಡಿಗೆಡೆದನು॥ (3-26)

ಈ ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಪ್ರಾಸದ ಚೆಲುವಿದೆ. ಗೇಯತೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಮನೋಹರತೆ ಅತಿಶಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಹಲವು ಛಂದೋಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡನ್ನು ನಿದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು:

॥ ರಾಗ ಬೇಗಡೆ – ಅಷ್ಟತಾಳ ॥

ಭಳಿರೆ ಭೂಮಿಪಕುಲಶಿರೋಮಣಿಯೆ । ಮೆಚ್ಚಿದೆನು ನಿನ್ನಯ ।
ಬಲುತರಾತಿಥ್ಯಕ್ಕೆ ಗುಣಮಣಿಯೆ ॥
ಇಳೆಯೊಳಗೆ ನಿನ್ನಂಥ ಧಾರ್ಮಿಕ
ಬಲುಪರಾಕ್ರಮಿ ಸದ್ಗುಣಾನ್ವಿತ
ಕುಲಜರಾಳ್ವಿಕೆಯೊಳಗೆ ಸಿಗರೆಂ
ಬುಲುಹು ತುಂಬಿದೆ ಜಗದೊಳೆಲ್ಲವು ॥ (4–219)

॥ ರಾಗ ಮುಖಾರಿ–ಏಕತಾಳ ॥

ಸುರಪಾಲ ಲಾಲಿಸೆಮ್ಮ ಗೋಳ । ಸುರಲೋಕಕೀಗ ।
ದುರುಳ ಮಹಿಷನೆಂಬ ಖೂಳ ॥
ಪರಿವಾರವನೊಡಗೊಂಡೆಮ್ಮಯ ಪುರ
ವರವನು ಮುತ್ತುತ ಸೂರೆಯ ಗೈದೆ
ಲ್ಲರಬಡಿದೋಡಿಸಿ ಲೂಟಿಯೊಳೆಲ್ಲವ
ಪುರಕೊಯ್ದಿಹ ಭಯವಹುದು ಪರಾಕೆ ॥ (3–38)

॥ ರಾಗ ನವರೋಜು – ಏಕತಾಳ ॥

ಲಾಲಿಸು ರಾಜಲಲಾಮ । ನರ
ಪಾಲ ಕೃಪಾಂಬುಧಿಸೋಮ ॥
ಶ್ರೀಲಲನಾಪತಿ । ಪಾಲಿಸಿದನು ಕರು ।
ಣಾಳು ದಯದಿ ಕುಲ । ದೇಳಿಗೆಯಾದುದು ॥ (2–181)

॥ ರಾಗ ನೀಲಾಂಬರಿ – ರೂಪಕತಾಳ ॥

ಅಕಟಕಟೀ ಪರಿ ದುರ್ವಿಧಿ ।
ಪ್ರಕಟಿಸುತೀ ಪರಿಯಾಯಿತೆ ।
ಸಕಲರ ಹಗೆತನ ಫಲಿಸಿದು
ದಕೆ ಫಲವಿಂತಾಯ್ತೆ ॥ (5–158)

ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಯಕ್ಷಗಾನೀಯತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಮೊದಲ ಪ್ರಸಂಗ 'ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ'ದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮದಾಲಸೆಯ ತತ್ತ್ವಬೋಧೆ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಯಕ್ಷಗಾನದ ದೃಶ್ಯನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಕವಿಹೃದಯ

ಅದನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಪದ್ಮಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದ 'ನಹುಷೋದ್ಭವ'ದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತಹ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಅದನ್ನು ನವರಸಭರಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಕವಿಪ್ರತಿಭೆಯ ಫಲ. 'ಶ್ರೀ ಅಬ್ಬ್ಯಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಹಾತ್ಮೆ' ಸ್ಥಳಪುರಾಣವಾದರೂ ಪೌರಾಣಿಕಪಾತ್ರಗಳ ಸಮಾಮೇಲನದಿಂದ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವಂತಿದೆ. 'ಭೂಮಿಕಾ ಪರಿಣಯ' ಮತ್ತು 'ಶ್ವೇತಚಂದ್ರಿಕೆ'ಗಳು ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾದರೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಮಂಜಸವಾದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರುವಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗಿವೆ. 'ಭೂಮಿಕಾ ಪರಿಣಯ'ದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕವಿಯ ಸುಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಉಮೇಶರೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನೀಡಿದ್ದರೆ, 'ಶ್ವೇತಚಂದ್ರಿಕೆ'ಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಭಾಗವತ ನರಸಿಂಹದಾಸರಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಮುನಿಗಳು, ಸರ್ಪರಾಜ, ರಾಜರು, ರಾಜಕುಮಾರರು, ರಾಜಕುಮಾರಿ, ಕಿರಾತ, ಕಿರಾತಕನ್ಯೆ, ದುಷ್ಟಮಂತ್ರಿ, ಚೋರರು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೇ ಮುಂತಾದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪಾತ್ರಗಳು ರಂಗವೇರಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಆಹಾರ್ಯವೈಭವವನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವಂತಿವೆ.

ಶ್ರೀ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಸೌಂದರ್ಯ, ಛಂದೋಬಂಧಗಳ ಸೃಜನೆ, ಅಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ವರ್ಣನೆಗಳ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕತೆ, ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ದೇಸಿಗಳ ಸಮನ್ವಯ, ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಪದಪ್ರಯೋಗ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಕೌಶಲಗಳು ಇಡಿಕಿರಿದಿವೆ. ಜೀವನವನ್ನು ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟ ಕವಿವರ್ಯರು ತಾವು ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಮುದ್ರಣವಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಬೇಸರದ ವಿಚಾರವಾದರೂ ಅವರ ಸುಪುತ್ರರು ಆ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದು ಮೆಚ್ಚಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಸಂಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿಯೇ 'ಫಣಿಗಿರಿ' ಎಂಬ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸರಸ್ವತೀಪೂಜೆಗೆ ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಪ್ರಿಯರ ಪರವಾಗಿ ನಾನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ 'ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಸಂಪುಟ'ವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯಕಲಾಸೇವೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ನೀಡಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ'ದ ಸರ್ವಸದಸ್ಯರಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ

ಕೃತಜ್ಞತೆ

ಈ ಸಂಪುಟದ ಸಂಪಾದಕರಾದ
ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ ಅವರಿಗೆ,
ಬೆನ್ನುಡಿ ಬರೆದು ಶುಭಹಾರೈಸಿದ
ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್. ಅವರಿಗೆ,
ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ
ಓಂಶಿವಪ್ರಕಾಶ, Techfiz. Inc., Bangalore ಅವರಿಗೆ
ಮತ್ತು
ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ

ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು

ನನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯ
ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ 75ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷ ಹಲವು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕವಿಯಾಗಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರಾಗಿ, ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲರಾಗಿ, ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ, ಭಾಗವತರಾಗಿ, ಯಕ್ಷಗುರುಗಳಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ. ನಾನು ಇವರ ಮಗ ಎಂದು ಬಹಳ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಆಶಯ ಈಗ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ನಾಡಿನ ಹೆಸರಾಂತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಈ ಕೃತಿಗೆ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಕುರಿತು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರೇಮಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಲೇಖನ.

ಕುಟುಂಬದ ಹಿನ್ನಲೆ

ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಾಮ್ರಶಾಸನದ ದಾಖಲೆ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇಂತಿದೆ: ಶಕವರ್ಷ 1396 ಅಂದರೆ 1474ನೆ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ತಾಮ್ರಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಗರ ಸೀಮೆಯ ಮಕ್ಕಿಮನೆ ಕಲ್ಗಲ್ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹಾಡುವಳ್ಳಿ ಅರಸರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಶಾನುಭೋಗಿಕೆಗಾಗಿ ಆಗಿನ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿರೂರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು. ಆ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ನರಸಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ವೆಂಕಮ್ಮರಿಗೆ ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಮಗ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ (ಕಾಲ 1878 ರಿಂದ 1936) ಮೊದಲ ಎರಡು ಮದುವೆಯಿಂದ ಸಂತಾನಭಾಗ್ಯ ದೊರೆಯದ ಕಾರಣ ಮೂರನೇ ಬಾರಿಗೆ ತಮಗಿಂತ 40ವರ್ಷ ಚಿಕ್ಕವರಾದ ಬಸರೂರುಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆ ಸುಬ್ರಾಯ ಭಟ್ರ ಮಗಳು

ಗೌರಮ್ಮ ಅವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು. ಗೌರಮ್ಮ ಅವರು ಎಂಟು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಸಂತಾನವೇ ನನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ. ಇವರಿಗೆ ಮೂವರು ತಮ್ಮಂದಿರು, ನಾಲ್ವರು ತಂಗಿಯರು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಸಂಭಯ್ಯ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ. ಸಂಭಯ್ಯನವರ ಕುಟುಂಬ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸಿರ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಮರವಂತೆಯಲ್ಲಿ ಶಾನುಭೋಗಿಕೆ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು. ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯ, ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಸುದೇವಯ್ಯ. ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯನವರು ಆಯುರ್ವೇದಿಕ ವೈದ್ಯರಾಗಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಅರ್ಥಧಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದವರು. ಅವರು ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕಿನ ಹೈಗುಂದದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹೈಗುಂದ ಡಾಕ್ಟರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದ ಉಪ್ಪೋಣಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಅವರನ್ನು ಪದ್ದಣ್ಣಯ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಆಗಾಗ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯ ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಕ್ಷಗಾನ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಅರ್ಥಧಾರಿ ಯಾಗಿದ್ದು ಹೊನ್ನಾವರ ಕುಮಟಾ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದರು. ವಾಸುದೇವಯ್ಯ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಇಹಲೋಕ ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಮರವಂತೆಯಲ್ಲಿ ಶಾನುಭೋಗಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಧಿವಶರಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಸುಪುತ್ರರೇ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಜನಾರ್ದನ್ ಎಂಬ ಮರವಂತೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿ. ತಮ್ಮ ಎಂಟನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಜನಾರ್ದನ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಶಿರೂರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು (ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ನವರ ಮನೆ) ಮುಗಿಸಿ ಬೈಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಮುಗಿಸಿ ತಂದೆಯವರಿಂದ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದ ಶ್ಯಾನುಭೋಗ ವೃತ್ತಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ವೃತ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರೆಸಿ 1966ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಬಿ.ಎ. ಪದವಿಪಡೆದು ಅನಂತರ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಿ.ಇಡಿ. ಪದವಿಪಡೆದು ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಅನಂತರ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದು ಜೂನಿಯರ್ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಮರವಂತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧನ ಸೇವಾಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಜಸೇವಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ನಿವೃತ್ತಿಯ ಅನಂತರ ಮರವಂತೆ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಉತ್ತಮ ಪಂಚಾಯ್ತೆಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ

ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ 2021ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೂಡ ಇವರ ಮುಡಿಗೇರಿದೆ. ಇಂತಹ ಜನಾರ್ದನರು ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಅವರ ಮಗ ಯೋಗಿಂದ್ರ ದೂರದ ಲಂಡನ್ ವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನು ಪಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಲ್ಯ

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು 1918 ಜುಲೈ ತಿಂಗಳ 6ನೆ ದಿನ ಶಿರೂರು ಗ್ರಾಮದ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಗೌರಮ್ಮನವರ ಪ್ರಥಮ ಸುಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಮೂರನೆಯ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಪಡೆದ ಮೊದಲ ಮಗುವಿದು. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಮನೆಗೆ ಮಗುವಿನ ಆಗಮನ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಅನಂತರ ವೆಂಕಮ್ಮ, ಶಿವರಾಮ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಭವಾನಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸುಬ್ರಾಯ, ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದರು. ಗೌರಮ್ಮ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿರೂರು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಎಕ್ರೆ ಗದ್ದೆ ಸಾಗುವಳಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದರು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಐದು ವರ್ಷಕಳೆದ ನಂತರ ಶಿರೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹತ್ತಿರದ ಬೈಂದೂರಿನ ಶಾಲೆಗೂ ಸೇರಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಗತಿವರೆಗೆ ಓದಿದರು. ಬೈಂದೂರಿನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿ ಮೊಗೇರಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಯಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಳಿದ ಸಹಪಾಠಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನಮಾಹಿತಿ ನನಗಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ 1929ರಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಅವರ 11ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಮಾಡಿ ಅದರ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರಸಂಗದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ 1929ರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ 1930 ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಆಗ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ವಯಸ್ಸು ಕೇವಲ ಹನ್ನೊಂದು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆರಂಭಿಸಿದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಂದೆ 86ರ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವ ತನಕ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನೇ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟರು. ಇವರ ಓದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಗತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಓದುವ ಬರೆಯುವ ಜ್ಞಾನಹೊಂದಿದ್ದರು.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಜ್ಞಾನದ ಜೊತೆಗೆ ಲೋಕಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಮನೆತನದ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಂದೆ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ ವಿಧಿವಶರಾದಾಗ ದೊಡ್ಡಸಂಸಾರದ ಹೊರೆ ಇವರ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಹಿರಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತರು. ತಂದೆ ತೀರಿಹೋದಾಗ ಇವರ ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷ. ಹದಿನೆಂಟರ ಹರೆಯಕ್ಕೆ ತಾಯಿ, ತಮ್ಮ, ತಂಗಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ತಿಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಬಿರುಸಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವದ ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಜೀವನ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತ, ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದರು. ನನಗೆ ದೊರೆತ ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ 1929 ರಿಂದ 1935ರವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

1. ಪ್ರಹ್ಲಾದಚರಿತ್ರೆ :13–6–1932
2. ಕಡಂದಲೆ ರಾಮರಾವ್ ಅವರ ರಾಮಾಂಜನೇಯ ಅಥವಾ ಹನುಮಂತ ಪ್ರತಾಪ : 13–5–1935
3. ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ಬರೆದ ಪಂಚವಟಿ ಮತ್ತು ವಾಲಿ ಸುಗ್ರೀವರ ಕಾಳಗ : 6–4–1932
4. ಅಜಪುರದ ವಿಷ್ಣು ವಿರಚಿತ ಇಂದ್ರಕೀಲಕ : 6–71930
5. ಇಂದ್ರಜಿತು ಮತ್ತು ಮೈರಾವಣ ಕಾಳಗ: 7–4–1932
6. ಸುಬಾಹು ಕಾಳಗ : 25–6–1937
7. ಕುಂಭಕರ್ಣ ಕಾಳಗ : 3–3–1940
8. ರತ್ನಮಾಲಿಕೆಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಥವಾ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ವೀರ್ಯರ ಕಾಳಗ : 3–4–1932
9. ಶ್ವೇತಕುಮಾರಚರಿತ್ರೆ : ಕಿರಿಕ್ಕಾಡು ವಿಷ್ಣುಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ
10. ಕರ್ಣಾರ್ಜುನ ಪ್ರಸಂಗ : ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ವೆಂಕಟ ವಿರಚಿತ
11. ಶಂಬರಾಸುರ ಕಾಳಗ

12. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ : ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ ಪ್ರಸಂಗ : 20 -4-1933
13. ವಿರಾಟಪರ್ವ-ಅಜಪುರದ ವಿಷ್ಣು ವಿರಚಿತ : 17-7-1931
14. ಲವಕುಶರ ಕಾಳಗ ಅರ್ಥಸಹಿತ : 14-10-1936
15. ಕೃಷ್ಣಸಂಧಾನ ದೇವಿದಾಸ ವಿರಚಿತ : 8-10-1931
16. ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ : ಜನವರಿ 1930 (ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು 1929ರಲ್ಲಿ)
17. ಪಾರಿಜಾತ ರುಕ್ಮಾವತಿಕಲ್ಯಾಣ : ಹಲಸಿನಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿರಚಿತ : 2-2-1931
18. ಕರ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ: ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ವೆಂಕಟ: 23-7-1932
19. ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ : ದೇವಿದಾಸ ವಿರಚಿತ : 1-1-1935
20. ರುಕ್ಮಾಂಗದಚರಿತ್ರೆ : ಹಲಸಿನಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿರಚಿತ : 15-7-1937
21. ಅಂಗದಸಂಧಾನ : ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ: 25-3-1940
22. ಬಾಣಾಸುರನಕಾಳಗ : ವಿಷ್ಣುವಾರಂಬಳ್ಳಿ ವಿರಚಿತ: 16-6-1931
23. ಭೀಷ್ಮವಿಜಯ : ಹಲಸಿನಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿರಚಿತ : 22-10-1934
24. ಬಭ್ರುವಾಹನಕಾಳಗ : ದೇವಿದಾಸ ವಿರಚಿತ : 7-11-1931
25. ಅಭಿಮನ್ಯುಕಾಳಗ-ಸೈಂಧವವಧೆ: ದೇವಿದಾಸ ವಿರಚಿತ: 13-9-1931
26. ಸುರಥಸುಧನ್ವರ ಕಾಳಗ : ಮುಲ್ಕಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ವಿರಚಿತ: 13-7-1932
27. ತಾಮ್ರಧ್ವಜನ ಕಾಳಗ : ರತ್ನಪುರದ ರಾಮ ವಿರಚಿತ : 10-7-1935
28. ಘಟೋದ್ಗಚನ ಕಾಳಗ : ಧ್ವಜಪುರದ ನಾಗಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ: 21-6-1930
29. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ : ಕಡಂದಲೆ ರಾಮರಾಯ ವಿರಚಿತ (ಇದು ಸಂಪಾದಿತ ಎಂದಾಗಬೇಕು)
30. ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿಕಲ್ಯಾಣ : ಹಲಸಿನಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿರಚಿತ: 19-12-1936
31. ರತ್ನಾವತಿಕಲ್ಯಾಣ : ಕವಿ ಮುದ್ದಣ ವಿರಚಿತ : 11-11-1934
32. ಕುಶಲವರಕಾಳಗ :ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ : 19-6-1932
33. ದ್ರೌಪದಿಸ್ವಯಂವರ: ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ರಾಮಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ:9-7-1932

ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ದಲ್ಲಿದ್ದು ಆಸಕ್ತರು ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿಯವರ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಕೋಶದ ಮೂಲಕ ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇವುಗಳ ಸ್ಕ್ಯಾನ್ ಪ್ರತಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಇವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಅನೇಕ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಇವೆ. ಅವು ಗೆದ್ದಲು ಹಿಡಿದು ಜೀರ್ಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಪುರಸ್ಕೃತ ಡಾ. ಕೋಟ ಶಿವರಾಮಕಾರಂತರು ತಮ್ಮ 'ಯಕ್ಷಗಾನಬಯಲಾಟ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಒಂದು ವಾಕ್ಯ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ: "ಶಿರೂರು ಪಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದು.

ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ 40ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ನೆನಪಿನಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಠಪಾಠವಾಗಿ ಪುಸ್ತಕದ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿತ್ತು. ನನಗೆ ದೊರೆತ ಒಂದು ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ 1935ರಲ್ಲಿ (ಅವರ 17ನೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ) ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಂಠಪಾಠ ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಿರುವುದು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಆ ಪಟ್ಟಿ ಹೀಗಿದೆ:

1. ಕರ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗ
2. ಚಿತ್ರಸೇನಕಾಳಗ
3. ಬಿಲ್ಲಹಬ್ಬ–ಕಂಸವಧೆ
4. ಲವಕುಶರಕಾಳಗ
5. ಕೃಷ್ಣಸಂಧಾನ
6. ಭೀಷ್ಮಪರ್ವ
7. ಸುಭದ್ರಾಕಲ್ಯಾಣ
8. ಸುಧನ್ವಕಾಳಗ
9. ಪಂಚವಟಿ
10. ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವರಕಾಳಗ
11. ದ್ರೌಪದಿಸ್ವಯಂವರ
12. ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗ

13. ಅಭಿಮನ್ಯುಕಾಳಗ
14. ಸೈಂಧವವಧೆ
15. ಶಂಬರಾಸುರಕಾಳಗ
16. ಭೀಷ್ಮವಿಜಯ
17. ವಿರಾಟಪರ್ವ
18. ಉತ್ತರಗೋಗ್ರಹಣ
19. ಬಭ್ರುವಾಹನಕಾಳಗ
20. ತಾಮ್ರಧ್ವಜನಕಾಳಗ

ಇದಲ್ಲದೆ ಬಾಯಿಪಾಠ ಬರುವ 'ದೇವದೇವರದೇವಾ' ಮೊದಲಾದ ಸುಮಾರು 36 ತುಂಡು ಪದ್ಯಗಳ ಪಟ್ಟಿಕೂಡ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷ ಸತತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುರಾಣ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸ್ವಂತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಕಲಿತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪದವಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಶಿರೂರು ಪಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು. ಪ್ರಸಂಗಕಂಠ ಪಾಠದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಕೊಲ್ಲೂರು ಮೇಳದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಡೆದ ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು (ನಾನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುದು) ಹೇಳ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಊರು ಯಾವುದೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ಸುಮಾರು 1955ರ ಸಮಯ. ಕೊಲ್ಲೂರು ಮೇಳದ ಆಟ ನಿಗದಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆಟ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದು ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗ (ದ್ರೌಪದಿ ಸ್ವಯಂವರ) ಆಡುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಆಟ ನಿಗದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಜೆ 5ಘಂಟೆಗೆ ಭಾಗವತರು ಬಂದು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ 'ಇಂದು ನಿಗದಿಯಾದ ಪ್ರಸಂಗದ ಪುಸ್ತಕ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಏನು ಮಾಡುವುದು?' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿರುವುದ ರಿಂದ ಪ್ರಸಂಗ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಕರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಆಗ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ತಮಗೆ ಕಂಠಪಾಠವಿದ್ದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹಾಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಮ್ಮ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಬರೆದು ಆಟನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಆಟ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆಟ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೂಡ ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಭಾಗವತರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ರಾತ್ರಿ ಬರೆದ ಆ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮರಣಾನಂತರ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನತ್ವ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಹೆಗಲೇರಿತು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ, ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಕೂಟ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳಸಿಕೊಂಡ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನೆರೆಮನೆಯ ವಿನಾಯಕ ಶ್ಯಾನುಭೋಗ, ಅಣ್ಣ ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯ (ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಮಗ) ಇವರು ಉತ್ತಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಅರ್ಥಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಇಂತಹ ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವರ್ಷದಲ್ಲಿಮೂರ್ನಾಲ್ಕುಬಾರಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳಿಗೆ ವೀಳ್ಯಕೊಟ್ಟು ಕರೆಸಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎದುರಿನ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಮಾಮೂಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಆಕಾಲದ ಹಲವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆ (ಅಪ್ಪಯ್ಯನತಂಗಿ) ಸಾವಿತ್ರಿಯವರನ್ನು ಐರೋಡಿ ಸುಬ್ರಾಯಭಟ್ಟರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೂಡ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಇಬ್ಬರೂ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪದ್ಯಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತಂಗಿ ಭವಾನಿಯ ಗಂಡ ಎಸ್. ಜಿ. ಭಟ್ಟರು ಮುರುಡೇಶ್ವರದವರಾಗಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಮತ್ತು ಫೋಟೋಗ್ರಾಫರ್ ಆಗಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡ ತಂಗಿ ವೆಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಉಪ್ಪುಂದಕ್ಕೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಬಹಳ ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯಾಗಿ ತವರುಮನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕಿರಿಯ ತಂಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಭಟ್ಕಳದ ಹಡೀಲು ಅವಭೃತರ ಮನೆಗೆ ಮಾಡುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಭಾವ ಶಿವರಾಮ ಅವಭೃತ ತಂಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಶಿವರಾಮ ಮತ್ತು ಸುಬ್ರಾಯ ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೆ ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮಂದಿರು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡುದರಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿನಿಂತು ಕುಟುಂಬದ ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿರ್ವಹಿಸತೊಡಗಿದರು. ತಮ್ಮ ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾರಕೂರಿನ ಪರಮೇಶ್ವರರಾಯರ ಹಿರಿಯ ಪುತ್ರಿ ಗಿರಿಜಾ ಅವರನ್ನು ಲಗ್ನವಾದರು. ಆಗ ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮನ ವಯಸ್ಸು 14 ಆಗಿತ್ತು. 1942ರಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ದಿನಾಂಕ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ (1938–40) ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಶಿರೂರು

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ನೇಮಕವಾದವರು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ. ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಊರಿನ ಜನರಿಗೆ ರೇಷನ್ ವಿತರಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸಂಘದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಎರಡನೇ ವಿಶ್ವಮಹಾಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರ ವಿತರಣೆ ಇವರ ಹೆಗಲೇರಿತು. ಸರಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಪಡಿತರ ವಿತರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಜಾಸ್ತಿ ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿ ಇಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ತಹಸೀಲ್ದಾರರು ಭೇಟಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ತಪಾಸಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಆಗ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಾಗೂ ಊರಿನ ಜನರ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಆಗಾಗ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಊರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸರಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಂದರೂ ಊಟ ವಸತಿಗೆ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಯನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಶಾಲೆಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಊಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕಾರು ಹತ್ತಿರ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ 25 ರಿಂದ 30ಜನ ಊಟಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಅಮ್ಮ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ನೆನಪು. ಗಣಪತಿ ಚೌತಿಹಬ್ಬ, ಹತ್ತು ದಿನದ ನವರಾತ್ರಿ ವಿಜಯದಶಮಿ ಹಬ್ಬ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಖಾದಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಬರಚರಕ ತರಗತಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ದೇಶ ಸೇವೆಯ ಕೈಂಕರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಖಾದಿನೂಲು ತೆಗೆಯುವ ಚರಕಗಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಇದ್ದು ಗತಕಾಲವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪರಿಕರಗಳಾದ ಮದ್ದಳೆ, ಚಂಡೆ, ಶ್ರುತಿಬುರುಡೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ತಯಾರಿಸಿದ ಪರಿಕರಗಳು ನಮ್ಮಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು. ಚೌತಿಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಆವೆಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಗಣಪತಿ ವಿಗ್ರಹಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಮದುವೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದಿರು ಮತ್ತು ಬಣ್ಣದ ಕಾಗದಗಳಿಂದ ಮಂಟಪ ರಚನೆ, ದೀಪಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಗೂಡುದೀಪರಚನೆ, ದೊಡ್ಡ ಗಾಳಿಪಟಗಳ ರಚನೆ, ತಗಡಿನಿಂದ ಕರಡಿಗೆ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಸಾರಣಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಕೃಷಿಸಲಕರಣೆ ತಯಾರಿಕೆ, ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುವುದು, ಓಲೆಕೊಡೆ, ಗೊರಬು (ಕೃಷಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಮಳೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಪಡೆಯಲು ಬಳಸುವ

ಸಾಧನ) ತಯಾರಿ, ಕೊಡೆ ರಿಪೇರಿ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಳಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಆಯುರ್ವೇದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಕೆಲವು ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ಔಷಧಗಳನ್ನೂ ಊರಿನ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲೂ ಪರಿಣತಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಜಾತಕ ತಯಾರಿಸುವುದು, ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವತಾಪೂಜೆ, ಮಂತ್ರತಂತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನ ಕೂಡ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಕರಕುಶಲಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದರೂ ಯಾವುದನ್ನೂ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದದ್ದು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಎನ್ನಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮನಃಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ, ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ತಮ್ಮ 22ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 1940ರಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಮೊದಲ ಯಕ್ಷಗಾನಕೃತಿ 'ವಾಜಿಗ್ರಹಣ ಅಥವಾ ಯೌವನಾಶ್ವಕಾಳಗ'. (ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ನಾವು ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಫಣಿಗಿರಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ'ದ ಮೂಲಕ 19-11-1921ರಂದು ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.) ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮುದ್ರಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದವರು. ನನಗೆ ದೊರೆತ ಇಂತಹ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ವಿವರ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ:

1. ಕುಮಾರವಿಜಯ - ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ - 1949
2. ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವರಕಾಳಗ - ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ- 1942
3. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣವಿವಾಹ -ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ-1949
4. ಕನಕಾಂಗಿಕಲ್ಯಾಣ - ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ-1929
5. ಕರ್ಣಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ - ಎಸ್. ಆರ್. ಶೆಟ್ಟಿ, ಹಿರಿಯಡ್ಕ -1957
6. ರತಿಕಲ್ಯಾಣ - ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ-1926
7. ಹನುಮಂತಪ್ರತಾಪ - ಮಂಜಪ್ಪ ಹೊನ್ನಪ್ಪ ಬುಕ್ ಸೆಲ್ಲರ್, ಕುಮಟಾ- 1931
8. ಏಣಿಬಂಧನ - ವಂಡ್ಸೆಪಾಂಡುರಂಗ ಅನಂತಶೆಣೈ

9. ಯಕ್ಷಗಾನ ಐರಾವತ – ಮೈಸೂರು ಮುದ್ರಣ
10. ಶಶಿಪ್ರಭಾಪರಿಣಯ – ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1949
11. ಮೀನಾಕ್ಷಿಕಲ್ಯಾಣ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1946
12. ಭಸ್ಮಾಸುರಮೋಹಿನಿ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1954
13. ಯೋಗಿನಿಕಲ್ಯಾಣ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1961
14. ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1947
15. ಶ್ರೀಶನಿಮಹಿಮಾಕೀರ್ತನಾಮೃತ
16. ಇಂದ್ರಜಿತುಕಾಳಗ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1929
17. ವಿಷಯೇಕಲ್ಯಾಣ–ಚಂದ್ರಹಾಸಾಖ್ಯಾನ –ಶಂಭುಗಣಪತಿಭಟ್ –1950
18. ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ –ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಕ್‌ಡಿಪೋ, ಬೆಂಗಳೂರು –1887
19. ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1950
20. ಐರಾವತಪ್ರಸಂಗ – ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ– 1949
21. ಕುಮುದಾಕ್ಷಿಕಲ್ಯಾಣ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1933
22. ಶ್ರೀಮಂದಾರ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರಮಹಾತ್ಮೆ– ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನ –1966
23. ಅಂಗದಸಂಧಾನ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1955
24. ಭೋಜಕಾಳಿದಾಸ– ಕಡತೋಕ ಮಂಜುನಾಥ ಭಾಗವತ –1959
25. ನಳಚರಿತ್ರೆ– ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ– 1962
26. ಇಂದ್ರಕೀಲಕ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1951
27. ದ್ರೌಪದಿಪ್ರತಾಪ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1959
28. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಚರಿತ್ರೆ
29. ರತ್ನಪ್ರಭಾಪರಿಣಯ–ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1951
30. ಬಭ್ರುವಾಹನಕಾಳಗ
31. ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಲೀಲೆ– ಡಿ.ವಿ. ಹೊಳ್ಳ, ಕುಂದಾಪುರ
32. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನವಧೆ
33. ರುಗ್ಮವತಿಕಲ್ಯಾಣ
34. ತ್ರಿಪುರಮಥನ –1957
35. ಕುಶಲವರಕಾಳಗ
36. ಶಶಿಕಲಾಸ್ವಯಂವರ
37. ಶ್ರೀದೇವಿಬನಶಂಕರಿ

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಆಸಕ್ತರು ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

1940 ರಿಂದ 1965ರವರೆಗೆ ಹಲವು ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಿಡುವಿರದ ಇತರ ಚಟುವಟಿಕಗಳ ನಡುವೆ ಶಿರೂರು ಪಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ಹೀಗಿದೆ:

1. ನಹುಷೋದ್ಭವ
2. ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ
3. ವಾಜಿಗ್ರಹಣ
4. ಸಗರಾಶ್ವಮೇಧ
5. ಅಮೃತಾಪಹರಣ
6. ವೀರವರ್ಮಕಾಳಗ
7. ನೀಲಧ್ವಜಕಾಳಗ
8. ಪೌಲೋಮಚರಿತ್ರೆ
9. ಭ್ರಮರವೇಣಿಕಲ್ಯಾಣ
10. ಸರ್ಪಾದ್ವರ
11. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ

ಇವುಗಳನ್ನು ಹಲವು ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಆಟಆಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ಉಡುಪಿಯ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಿಂದ 1963ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ ಜನಪ್ರಿಯ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿದ್ದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಧಾರೇಶ್ವರರ ಭಾಗವತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿದೆ. ಮಂದಾರ್ತಿ, ಮಾರಣಕಟ್ಟೆ, ಪೆರ್ಡೂರು ಮೇಳದವರು ಆಗಾಗ ಇದನ್ನು ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅನಂತರ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಕೆಲವು ಕಾಲ್ಪನಿಕಕತೆ/ ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದರು. ಅವುಗಳ ವಿವರ ಇಂತಿದೆ:

1. ಮಹೇಂದ್ರವಿಜಯ
2. ಭೂಮಿಕಾಪರಿಣಯ
3. ಶ್ವೇತಚಂದ್ರಿಕಾ
4. ಅಬ್ಯಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಾಹಾತ್ಮೆ

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಈಗ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆಗ ಪ್ರಸಂಗ ರಚಿಸಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಮೇಳದ ಭಾಗವತರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕ

ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಸದ್ಯ ಸಗರಾಶ್ವಮೇಧ, ಅಮೃತಾಪಹರಣ, ವೀರವರ್ಮಕಾಳಗ, ನೀಲಧ್ವಜಕಾಳಗ, ಪೌಲೋಮಚರಿತ್ರೆ, ಭ್ರಮರವೇಣಿ ಕಲ್ಯಾಣ, ಸರ್ಪಾಧ್ವರಪ್ರಸಂಗಗಳ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ದೊರಕಿಲ್ಲ. ದೊರಕಿದ ಉಳಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ ನನ್ನದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಸಹಕಾರ ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕೊಲ್ಲೂರು ಮತ್ತು ಇಡಗುಂಜಿ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ನಾರಾಯಣಪ್ಪ ಉಪ್ಪೂರರು, ಕೆರೆಮನೆ ಶಿವರಾಮಹೆಗಡೆ, ಮಹಾಬಲ ಹೆಗಡೆ, ಶಂಭು ಹೆಗಡೆ, ಚಿಟ್ಟಾಣಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಹೆಗಡೆ, ಮುರೂರು ದೇವರು ಹೆಗಡೆ, ಕುಂಜಾಲು ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಮಾರ್ಗೋಳಿ ಗೋವಿಂದ ಸೇರಿಗಾರ, ತಿಮ್ಮಪ್ಪಶೇರಿಗಾರ, ಹಾರಾಡಿ ರಾಮ, ಹಾರಾಡಿ ಕೃಷ್ಣ, ನಾರಾಯಣ, ಮರವಂತೆ ನರಸಿಂಹದಾಸ, ಮರವಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸದಾಸ, ನೆಬ್ಬೂರು ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತ, ಮಲ್ಪೆ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಸಾಮಗ, ರಾಮದಾಸ ಸಾಮಗ, ಸಕ್ಕಟ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ, ಅರಾಟೆ ಮಂಜುನಾಥ, ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಹೆರಿಯ, ಉಡುಪಿ ಬಸವ, ವಂಡಾರು ಬಸವ, ಬೆಲ್ತೂರು ರಾಮ, ಶೇಷಗಿರಿ ಭಾಗವತರು, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಉಪ್ಪೂರರು, ಬಡಾಕೆರೆ ರಾಮಪ್ಪ ಅಡಿಗ, ವಂಡ್ಸೆ ಮುತ್ತ, ಚಿಕ್ಕು, ಹಾರಾಡಿ ಮಹಾಬಲ, ಕರ್ಕಿ ಕೃಷ್ಣ ಹಾಸ್ಯಗಾರ ಮೊದಲಾದ ಕಲಾವಿದರು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯರಾಗಿದ್ದರು.

ಡಾ. ಕೋಟ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಒಡನಾಟ

ಡಾ. ಕೋಟ ಶಿವರಾಮಕಾರಂತರು 1955-56ರಲ್ಲಿ 'ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ' ಪುಸ್ತಕ ಬರೆಯಲು ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರಕನ್ನಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವು ಊರುಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮತ್ತು ತಾಡವಾಲೆ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗು ಅವುಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗಬಹುದೆಂದು ಶಿರೂರು ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರೊಡನೆ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಹಾಗೂ ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಡಾ. ಕಾರಂತರು ತಮ್ಮ 'ಯಕ್ಷಗಾನಬಯಲಾಟ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹಲವೆಡೆ

ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಗ್ರಂಥದ ಮುನ್ನುಡಿ (4-11-1957) ಯಲ್ಲಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ಅವರು ಹೀಗೆ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ:

"ನನ್ನ ಹುಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಬಂಧುಮಿತ್ರರು ಹಳೆಯ ಓಲೆಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅದರಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ, ಹಲ್ಸನಾಡು, ಕೊಲ್ಲೂರು, ಶಿರೂರು, ಹನ್ನಾರು ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಪುರಾತನ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಇನ್ನಿತರ ಬರಹಗಳನ್ನೂ ಕಂಡೆ. ಅಂಥ ಒಂದೆರಡು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡುಮಾತು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಸರಹದ್ದಿನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಶಿರೂರಿನ ಶ್ಯಾನುಭೋಗ ಮನೆತನದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬವರಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಎಂಬತ್ತು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಕೈಬರಹದಲ್ಲೂ ತಾಡವಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ನೋಡಿದೆ. ಅವರು ಅವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೊಡನೆ ಹೇಳಬಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ." (ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ -ಮುನ್ನುಡಿ ಪುಟ 8)

ಇದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಡಾ.ಕಾರಂತರು ಕವಿಕಾವ್ಯ ಪರಿಚಯ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ 'ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗ' ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಬರೆದ ಕವಿ ಹಳೆಮಕ್ಕಿ ರಾಮನೆಂಬ ಕವಿಯ ಹುಟ್ಟೂರಿನ ಸ್ಥಳದ ಮಾಹಿತಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಂದ ತಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ:

"ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಗಯಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಿದಾಸ ಅದನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ ಎಂಬ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಬರೆದುದುಂಟು. ಅದೇ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕರೂರು ಸೀಮೆಯ ಹಳೆಮಕ್ಕಿ ರಾಮನೆಂಬಾತ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದೊಂದು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಡಗಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ತಾಡವಾಲೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಿ.ಶ. 1618ರದ್ದು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅವನ ಕಾಲವನ್ನು ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನ ಎನ್ನಬಹುದು. ಕವಿಯು ತನ್ನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿಕಾರರ ಕೈತಪ್ಪಿನಿಂದ ಅದರ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪದ್ಯ ಹೀಗಿದೆ:

ಅಂಬುನಿಧಿವಾಮಾಗ್ರಭಾಗದ
ಡಿಂಬಪ್ರತಿನಾಮಕ್ಕಿಯೂರಹಿ
ಡಿಂಬಕಾರಿಯ ನಾಮವಿಪ್ರನ ತನುಭವನು ರಾಮ ॥

ಇದರಿಂದ ಕವಿಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿಯದಂತಾಯಿತು. ನನಗೆ ಶಿರೂರು ಗ್ರಾಮದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಆ

ಪದ್ಯದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಪದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಅಂಬುನಿಧಿ' ಅಂಬುನದಿ ಆಗಬೇಕೆಂದೂ, ಪ್ರತಿನಾಮಕ್ಕಿಯೂರ ಎಂಬುದು ಪ್ರಾಕಿನಮಕ್ಕಿ (ಹಳೆಮಕ್ಕಿ) ಆಗಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ಶರಾವತಿ ನದಿಗೆ ಉಪನದಿಯಾಗಿ ಸರಳು ಹೊಳೆಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅದರ ದಂಡೆಯ ಹಳೆಮಕ್ಕಿ ಭೀಮಯ್ಯನ ಮಗ ರಾಮ ಎಂಬವ ಇದನ್ನು ಬರೆದನು. ಆತ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳದೇವತೆಯಾದ ಭೀಮೇಶನನ್ನು ನುತಿಸಿದ್ದಿದೆ. (ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಪುಟ 250)

ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಾರಂತರು ವೆಂಕಣ್ಣ ಕವಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವಾಗ ಕೂಡ "ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ವೆಂಕಣ್ಣ ಕವಿಯ ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗದ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ" ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. ವೆಂಕಣ್ಣ ಕವಿಯು ಬರೆದಿರುವ 'ಮಾನಸ ಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ಒಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವು ತಾಡವಾಲೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಉಡುಪಿಕೃಷ್ಣ ಛಾಪಖಾನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಶಿರೂರಿನ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬವರಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿದ್ದುಂಟು. (ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಪುಟ 265)

ಡಾ. ಕಾರಂತರು 'ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಈ ವಿಷಯವೇ ಕಳೆದವರ್ಷ 19-11-2021ರಂದು ಮುಲ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ 'ಫಣಿಗಿರಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ' ಸ್ಥಾಪನೆಯೊಂದಿಗೆ 'ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ' ಲೋಕಾರ್ಪಣೆಗೊಳ್ಳಲು ನಾಂದಿ ಯಾಯಿತು ಎಂದರೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ಹೇಳುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಜುಲೈ 2021ರಲ್ಲಿ ನಾನು ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಗ್ರಹದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ 'ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ ಸಂಸ್ಥೆ'ಯ ವಾಟ್ಸಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದಾಗ ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಈ ಲೇಖನದಿಂದ 'ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ' ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಕನ್ಯಾನ ರಾಜಗೋಪಾಲ ಮತ್ತು ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ವೆಂಕಣ್ಣ ಕವಿಯ ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮತ್ತು ತದನಂತರ ತಾಡವಾಲೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಯಕ್ಷಗಾನ ರಸಿಕರ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕುತೂಹಲ ತಣಿಯಿತು!

ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಪುಟ 293, 297, 298)

14. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ
(ತಿರುಮಲಕವಿ) ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ
ಪಾರ್ಥಿವ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪೌರ್ಣಿಮೆ ಮಂದವಾಸರ
7 ಮೇ 12 .08 +14 .76 =26 .84 ಬುಧ 26 ಮೇ 1705

50. ಮದನಸುಂದರಿಪರಿಣಯ
ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ತಾಡವಾಲೆ
ಸಾಧಾರಣ ಚೈತ್ರ ಬಹುಳ 13 ಶನಿವಾರ
7 ಮಾರ್ಚ್ 7.97 +25 .56 =35 .53 4 ಏಪ್ರಿಲ್ 1730

51. ಮೂಲಕಾಸುರಕಾಳಗ
ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಪ್ರತಿ
ಖರ ಭಾದ್ರಪದ ಬಿದಿಗೆ ಶುಕ್ರವಾರ
(ಗತ) 4 ಆಗ 20 .83 +1.96 =22 .79 22 ಆಗಸ್ಟ್ 1713

55. ರಾವಣೋದ್ಭವ
(ನಗಿರೆ ಸುಬ್ಬ) ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ
ಶಾಶ 1785, 1853

ಅನಂತರ ಕೂಡ ಡಾ . ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದಿಂದ ಕಲಾವಿದರ ಮಾಸಾಶನ ಮಂಜೂರಾತಿಗಾಗಿ 1982ರಲ್ಲಿ ಶಿಫಾರಸು ಪತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಆಗಾಗ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮದುವೆ ಸಂಸಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಕುರಿತು

ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು 1942ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ 24ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾರಕೂರು ಪರಮೇಶ್ವರರಾಯರ ಹಿರಿಯಪುತ್ರಿ ಗಿರಿಜಾರವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು. ಹಿರಿಯಪುತ್ರ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ (ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಮಗನಿಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು) 1944ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೆ, 1946ರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಪುತ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ (ಇವನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು), 1948ರಲ್ಲಿ

ಗೌರಿ (ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು), 1950ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾಕರ, 1951ರಲ್ಲಿ ಶಕುಂತಲಾ ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ಗೌರಿ ಎನ್ನುವ ಮಗು ಮೂರನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ತೀರಿಕೊಂಡಿತು. ಅನಂತರ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಂತೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ! 1967ರಲ್ಲಿ ಉಮೇಶ ಮತ್ತು 1969ರಲ್ಲಿ ರಮೇಶ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಬದುಕಿ ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳು ನಾವು ಆರು ಜನ ಮಾತ್ರ. (ಐದು ಗಂಡು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು). 1964ರಲ್ಲಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ತಾಯಿ ಗೌರಮ್ಮ ನಿಧನರಾದರು. ಇದು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಸಂಸಾರದ ಕಥೆ.

1975ರಲ್ಲಿ ಭೂಸುಧಾರಣಾಕಾಯಿದೆ ಬಂದುದರಿಂದ ತಂದೆಯ ಕಾಲದ ಆಸ್ತಿಗಳು ಕೈತಪ್ಪಿದವು. ಗೇಣಿಬರುವುದು ನಿಂತಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿತು. ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆ ಆಯಿತು. ಹಲವು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದರೂ ಯಾವುದನ್ನು ಹಣಗಳಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಿ ಮಾಡದ ಕಾರಣ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಮಗಳ ಮದುವೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರು ಸಣ್ಣಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಸ್ತಿ ಎಲ್ಲ ಹೋದರೂ ದೊಡ್ಡ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ಹೊರೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತಂದೆತಾಯಿ ತಂಗಿ ತಮ್ಮಂದಿರ ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಹಕರಿಸಿದರು.

1978ರಲ್ಲಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಷಷ್ಟ್ಯಬ್ದಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿದ ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡರು. 1975-76ರಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಎಲಗೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮೊಕ್ತೇಸರರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಇವರು ದೇವಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಜನಾನುರಾಗಿಯಾದರು. ಇವರ ಎಲ್ಲ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ 'ದೇವ ಎಲಗೇಶ'ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. 1982ರಲ್ಲಿ ಮಗಳ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರು. 1988ರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಇವರ 70ನೆಯ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಚರಿಸಿದರು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾಧನೆಗೆ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕೊರಗಿತ್ತು. ಹತ್ತಾರು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ಮಾತ್ರ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡ ಏಕೈಕ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿತ್ತು. ತಾವು ಬರೆದ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ

ಅಮೂಲ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಅಂದಿನ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ವಿನಂತಿಸಿದರೂ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. 1983ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಜೀವರಾಜ ಆಳ್ವರಿಗೆ ವಿನಂತಿಸಿದ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ದಾಖಲೆ ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿದೆ. ಇವರ ಪ್ರಸಂಗಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಸರಕಾರ ಅಶಕ್ತ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಕೊಡುವ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಾಸಾಶನ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಸರಕಾರ ಇಷ್ಟಾದರೂ ತನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಈ ಮಾಸಾಶನ ಕೊಡಿಸಲು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹಲವು ಗಣ್ಯರು ಶಿಫಾರಸು ಪತ್ರನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ ಮತ್ತು ಕೆರೆಮನೆ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು, ಅಂಕೋಲ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಂದಿನ ಶಾಸಕಿ ಅನಸೂಯಾ ಗಜಾನನ ಶರ್ಮ (ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಬಂಧಿ) ಇವರ ಮಾಸಾಶನ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಶಿಫಾರಸುಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು. ಆಗ 1982 ರಿಂದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಾಸಾಶನ ಗೌರವ ಸರಕಾರದಿಂದ ದೊರೆಯಿತು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ನಿವೃತ್ತ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಊರಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳು ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕುರಿತಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಭಾಗವತರಿಗೆ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಕುಟುಂಬದ ನೆರೆಮನೆಯ ಹುಡುಗ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಭಾಗವತಿಕೆ ಕಲಿಯಲು ಆಸಕ್ತನಾದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಸಲಹೆಸೂಚನೆ ನೀಡಿ ಬೇಕಾದ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಇವನು ಉಪ್ಪಿನಕುದ್ರು ಕೊಗ್ಗಣ್ಣ ಕಾಮತರ ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಾರಿ ವಿದೇಶ ಪ್ರವಾಸಕೈಗೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭಾಗವತರಾಗಿ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಶಾನುಭೋಗರು ತಂದೆಯವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಶ್ಯಾನುಭೋಗರು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಐವತ್ತೊಂದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೈವಾಧೀನರಾದರು. ಉಪ್ಪಿನ ಕುದ್ರುವಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ

ಬೊಂಬೆಯಾಟ ಮೇಳವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಗ್ಗಣ್ಣ ಕಾಮತರ ಮಗ ಭಾಸ್ಕರಕಾಮತರು ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದು ಆಗಾಗ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರೊಂದಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಅನುಭಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಮತರು ಅಂದಿನ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಾಸ್ಕರಕಾಮತರು ಇವರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಕೊಡಿಸುವ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರು. 2000ದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಾಗಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಹೆಸರನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಗಣ್ಯರು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಹೆಸರನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದರು. ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಭಾಸ್ಕರಕೊಗ್ಗ ಕಾಮತ್, ಕೆರೆಮನೆ ಶಂಭುಹೆಗಡೆ, ಕೆರೆಮನೆ ಮಹಾಬಲ ಹೆಗಡೆ, ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಾವರ ಮಾಧವ ಆಚಾರ್ಯ, ಕೆ.ಪಿ.ಹಾಸ್ಯಗಾರ ಕರ್ಕಿ, ಅಂದಿನ ಬೈಂದೂರು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶಾಸಕ ಗೋಪಾಲ ಪೂಜಾರಿ, ಮಾಜಿಶಾಸಕಿ ಅನಸೂಯ ಗಜಾನನ ಶರ್ಮ ಇವರೆಲ್ಲರ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಬಲದಿಂದ ತಮ್ಮ 82ನೆಯ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ(2001) ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಪಾತ್ರರಾದರು. ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ರೂಪಾಯಿ ಐದುಸಾವಿರ ನಗದು ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಫಲಕವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿತ್ತು.

ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವ 'ಮಾನಸ ಚರಿತ್ರೆ' ಯಂತಹ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮಹದಾಸೆ ಅವರದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅನುಕೂಲಕರ ವಾಗಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸಹಾಯ ಕೋರಿ ಹಲವು ಸಾರಿ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದುಮಾತು ಈಗ ನನಗೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. "ನನ್ನ ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಮಾಂದಿದೋಷವಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಜೀವನದ ಅನಂತರ ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಗೌರವ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಜಾತಕದ ಪ್ರಕಾರ ನೂರುವರ್ಷ ಕಳೆದಮೇಲೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದಿದ್ದರು! ಅವರು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಜಾತಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು

ಕೆಡದಂತೆ ಜೋಪಾನವಾಗಿರಿಸಿ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು-ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಾತು ಇಂದು ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ನೂರನೆಯ ವರ್ಷಾಚರಣೆಯ ಅನಂತರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ 'ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತರಾದ ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರಂತಹ ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಪಾದನ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

2003 ರ ಬಳಿಕ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಷೀಣಿಸತೊಡಗಿತು. ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಾದರು. ಕೊನೆಗೆ 12-03-2004 ರಂದು ಅವರು ತಮ್ಮ 86ನೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲಿದರು.

ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಸ್ಮರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರ, ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ, ಶಿರೂರು ಇವರು ದಿನಾಂಕ 07-05-2004ರಂದು ನಡೆಸಿದರು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಶಿಷ್ಯ ಖ್ಯಾತ ಭಾಗವತ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಶಾನುಭೋಗರು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ರೂವಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎಲ್. ಸಾಮಗ, ಉಪ್ಪುಂದ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಹೊಳ್ಳ, ಭಾಸ್ಕರ ಕಾಮತ್, ಕನರಾಡಿ ವಾದಿರಾಜ ಭಟ್ಟ ಮೊದಲಾದ ಗಣ್ಯರು ಈ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಎಲ್. ಸಾಮಗರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಕೂಟ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ನಡೆಯಿತು.

ಶ್ರೀ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಸಾರ್ವಜನಿಕಮಾನ ಸನ್ಮಾನಗಳು:

1. ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಪರಿಷತ್ತು ಇದರಿಂದ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನ, ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ 1-3-1997

2. ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಕರಾವಳಿ ಉತ್ಸವ-2000 ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಸನ್ಮಾನ, ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ 21-3-2000

3. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಸನ್ಮಾನ, ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ 6-6-2001

4. ಶಿರೂರು ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಹುಟ್ಟೂರ ಸನ್ಮಾನ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವ ದಿನಾಚರಣೆಯೊಂದಿಗೆ 15-08-2001

5. ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹಾಸಭಾ ಇದರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ 20-05-2000

6. ಅಖಿಲ ಹವ್ಯಕ ಮಹಾಸಭಾ (ರಿ) ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಸುಳ್ಯದಲ್ಲಿ 27-01-2002

7. ಯಕ್ಷಸಂಪದ ಶಿರೂರು ಮತ್ತು ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಮತ್ತು ಹಂಗಾರಕಟ್ಟೆ ಯಕ್ಷಗಾನಕೇಂದ್ರ ಇವರ ಜಂಟಿಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸನ್ಮಾನ, ಶಿರೂರಿನಲ್ಲಿ 02-03-2002

8. ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಹವ್ಯಕ ಸಭಾದ ತೃತೀಯ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ಸನ್ಮಾನ, ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ 28-02-2002

9. ಹವ್ಯಕ ಸಭಾ ಉಡುಪಿ ಇವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ 28-07-2002

10. ರೋಟರಿ ಕ್ಲಬ್ ಬೈಂದೂರು ಇವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಶಿರೂರಿನಲ್ಲಿ 15-08-2002

11. ಕುಂದಾಪುರದ ಭಂಡಾರ್‌ಕಾರ್ಸ್ ಕಾಲೇಜಿನವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಕುಂದಾಪುರದಲ್ಲಿ 02-10-2002

12. ಮಂಗಳೂರು ಹವ್ಯಕ ಸಭಾ ಇವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಕದ್ರಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ 27-10-2002

ತಮ್ಮ 80ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಅನಂತರ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಗೌರವಿಸಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಳ್ಳದಿರುವ ನೋವು ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಹಲವರೊಡನೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಹಲವು ಗಣ್ಯರು ಸಂತಾಪಪತ್ರ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಉಪ್ಪಿನ ಕುದ್ರಿನ ಭಾಸ್ಕರ ಕಾಮತರದ್ದು. ಅವರು 15-03-2004ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಆ ಪತ್ರ ಈಗಲೂ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ:

"ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ನಿಧನವಾರ್ತೆ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ದುಃಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಮೊನ್ನೆಮೊನ್ನೆವರೆಗೆ ದೂರವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡವರು. ಶ್ರೀಯುತರು ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ದೂರವಾಣಿ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಬರೆದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆತೋಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದು ಅವರ ಕೊನೆಯ ಆಸೆಯೂ ಕೂಡ. ಇದನ್ನು ನನಸಾಗಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವರ ದಿವ್ಯಚೇತನಕ್ಕೆ ಚಿರಶಾಂತಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಅಂತ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇಂತಹ ಹಿರಿಯ ಅನುಭವಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದುಃಖವನ್ನು ಭರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರ ಶ್ರೀಮತಿಯವರಿಗೂ ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ನೀಡಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ."

ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತೀರಿಹೋಗಿ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಭಗವಂತ ಈಗ ಕರುಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವರ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅವರ ಕೊನೆಯಾಸೆ ತೀರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ ದೇವರಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ನಿಧನದ ಅನಂತರ ಅವರ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಧಾರೇಶ್ವರರು ಪೆರ್ಡೂರು ಮೇಳದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಮಂದಾರ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಾರಣಕಟ್ಟೆ ಮೇಳದವರೂ ಆಗಾಗ ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವರ ನೆನಪು ಯಕ್ಷಗಾನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗ ತೊಡಗಿತ್ತು. ಅವರ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ 2021ರಲ್ಲಿ ಅವರ 'ವಾಜಿಗ್ರಹಣ' ಮತ್ತು ಈಗ 2022ರಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಐದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರು ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಾವು ಆಭಾರಿಗಳು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆಯವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಶಕ್ತ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 'ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ'ವನ್ನು 19-11-2021 ರಂದು ನಾವು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಎಲ್ಲ ಹಿರಿಯರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ.

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ ಐದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಈ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಲೇಖನದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾರಸಿಕರು ಇದನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನಮ್ಮದು. ನಮಸ್ಕಾರ.

5.10.2022 **ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು**

ವಿಜಯದಶಮಿ

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಪುರಾಣದೊಳಗಣ
ಯಕ್ಷಗಾನ

ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ

ಪಾತ್ರ ಪರಿಚಯ

1. ಶತ್ರುಜಿತು - ರಾಜ
2. ಋತಧ್ವಜ - ಮಗ
3. ಪಾತಾಳಕೇತು - ರಾಕ್ಷಸ
4. ಮದಾಲಸೆ - ಗಂಧರ್ವಪುತ್ರಿ
5. ವಿಶ್ವಾವಸು - ಗಂಧರ್ವ
6. ನಾರದ
7. ಕುಂಡಲೆ - ಸಖಿ
8. ಸುರಭಿ - ಕಾಮಧೇನು
9. ವನಪಾಲಕರು
10. ಗಾಲವ - ಮುನಿ
11. ಮಹಾಶೇಷ ನಾಗರಾಜ
12. ಶಾರದೆ (ಸರಸ್ವತಿ)
13. ಈಶ್ವರ
14. ಕಾಳಕೇತು ರಾಕ್ಷಸ (ಕಪಟಮುನಿ)
15. ಹಂದಿ (ಮಾಯಾರಾಕ್ಷಸ)
16. ಚಾರಕರು, ಸಖಿಯರು, ನಾಗಕುಮಾರರು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕಥಾಸಾರ

ಚಂದ್ರವಂಶದ ಅರಸ ಶತ್ರುಜಿತನು ಪುತ್ರನಾದ ಋತಧ್ವಜನೊಂದಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾತಾಳಕೇತನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನಲ್ಲಿಗೆ ನಾರದರು ಹೋಗಿ ವಿಶ್ವವಸುವೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನ ಮಗಳಾದ ಮದಾಲಸೆಯು ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ವಧುವೆಂದು ಚಾಡಿಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆ ರಾಕ್ಷಸನು ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು ವನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮದಾಲಸೆಯ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಖಿಯರಿಂದ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿದ ಗಂಧರ್ವರಾಜ ವಿಶ್ವವಸುವಿಗೆ ನಾರದರಿಂದ ಸತ್ಯಸಂಗತಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸಿಟ್ಟೇರಿದ ಅವನು ಪಾತಾಳಕೇತನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆಂದು ಹೋಗಿ ಕೈಸೋಲುತ್ತಾನೆ. ಚಿಂತಿತನಾದ ಅವನಿಗೆ ನಾರದರು ಸಮಾಧಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತ ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದ ಮದಾಲಸೆಗೆ ಕುಂಡಲೆಯೆಂಬ ಗೆಳತಿ ಪಾತಾಳಕೇತನು ವಿವಾಹದಿನವನ್ನು ನಿಶ್ಚೈಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವಳನ್ನು ದೇವಲೋಕದ ಸುರಭಿಯೇ ಬಂದು ಸಂತೈಸುತ್ತಾಳೆ.

ಪಾತಾಳಕೇತನಿಂದ ಉಪಟಳವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಲವಮುನಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಕುದುರೆಯೊಂದನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಶತ್ರುಜಿತನ ಮಗನಾದ ಋತಧ್ವಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವನಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನ ವಧೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಆಕಾಶವಾಣಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಮುನಿಯು ಶತ್ರುಜಿತನಿಗೆ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟ ರಾಜಕುಮಾರ ಋತಧ್ವಜ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪಾತಾಳಕೇತುವಿನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವನು ಹಂದಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಕುದುರೆಯೇರಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದಾಗ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅರಮನೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಮದಾಲಸೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಗೊಂಡ ಋತಧ್ವಜನಿಗೆ ಕುಂಡಲೆಯೆಂಬ ಸಖಿಯಿಂದ ಮದಾಲಸೆಯ ವಿವರ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಚಯವಾದ ಮೇಲೆ ಕುಂಡಲೆಯು ತುಂಬುರಮುನಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿ ಋತಧ್ವಜ-ಮದಾಲಸೆಯರಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮರಳುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದ ಪಾತಾಳಕೇತುವನ್ನು ಋತಧ್ವಜ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಒಮ್ಮೆ ವನಪಾಲಕರು ಬಂದು ಮೃಗಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದಾಗ ತಂದೆಯನ್ನು ತಡೆದು ಋತಧ್ವಜನೇ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪಾತಾಳಕೇತುವಿನ ತಮ್ಮ ಕಾಳಕೇತು ಸೇಡುತೀರಿಸಲೆಂದು ಕಪಟಮುನಿಯ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ವರುಣಯಾಗಕ್ಕೆ ಧನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಋತಧ್ವಜ ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಧನಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಋತಧ್ವಜನಲ್ಲಿರುವ ಕೊರಳಪದಕವನ್ನು ಬೇಡಿ ಪಡೆದು ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕಪಟಮುನಿ ವರುಣಯಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವೆನೆಂದು ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶತ್ರುಜಿತನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಋತಧ್ವಜನು ವೈರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದನೆಂದು ಸುಳ್ಳುಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಶೋಕತಪ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಋತಧ್ವಜನ ಮಡದಿ ಮದಾಲಸೆ ದೇಹತ್ಯಾಗಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ಕಾಡಿನಿಂದ ಮರಳಿಬಂದ ಋತಧ್ವಜನು ಹೆಂಡತಿಗಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಬಾಲ್ಯಸ್ನೇಹಿತರಾದ ನಾಗಕುಮಾರರು ತಂದೆಯಾದ ಆದಿಶೇಷನಲ್ಲಿ ಋತಧ್ವಜನ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಿಶೇಷನು ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಗಂಧರ್ವವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಅದರಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಮದಾಲಸೆಯು ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ವರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಋತಧ್ವಜನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವಂತೆ ಕೇಳಿದರೆ ಅವನು ಅನ್ಯವಧುವನ್ನು ಕೈಹಿಡಿಯಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ನಿಜಮದಾಲಸೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಋತಧ್ವಜನಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದಿಶೇಷನ ಹರಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಇಬ್ಬರೂ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಂಗಲವಾಗುತ್ತದೆ.

* * * *

॥ ಶ್ರೀ ಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥

॥ **ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತವೃತ್ತ** ॥

ಶ್ರೀಕಾಂತಂ ಸುರವೃಂದವಂದಿತಪದಂ ಲೋಕೈಕನಾಥಂ ಹರಿಂ ।
ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಾನ್ವಯದೀಪಸುಂದರತನುಂ ರಾಕೇಂದುಭಾಸಾಚ್ಯುತಂ ।
ನಾಕೇಶಾದ್ಯಮರೌಘಪಾಲಿತಮಹಾಶೋಕಾಂಬುಧೀಕುಂಭಜಂ ।
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಂ ಕರುಣಾಕರಂ ಗುಣನಿಧಿಂ ಮೂಕಾಮಿನೀಶಂ ಭಜೇ ॥ 1 ॥

॥ **ರಾಗ ನಾಟಿ– ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ಜಯಜಯ ಗಜಮುಖ ವಿಘ್ನಾ ।
ಬ್ಧಿಯ ಕುಂಭಜ ಗಣಪಾಲಕ ।
ಭಯವರ್ಜಿತ ಗೌರೀಸುತ ।
ದಯವಿರಿಸೈ ಸತತ ।
ಜಯಜಯಜಯ ಜಯತು ॥ 2 ॥

ಪಾಶಾಂಕುಶಧರ ಸುಂದರ ।
ಮೂಷಿಕವಾಹನ ದಿವಿಜರ ।
ಧೀಶಸುವಂದಿತಪದಯುಗ ।
ನೀ ಸಲಹೈ ಸುಮುಖ ॥
ಜಯಜಯಜಯ ಜಯತು ॥ 3 ॥

ಶಿವಸುತ ಶೋಕನಿವಾರಣ ।
ದಿವಿಜಾದ್ಯರ್ಚಿತಸುಚರಣ ।
ಭವಭಯವಿರಹಿತ ಪಂಕಜ ।
ಭವಸಖ ಭಾಸುರನೆ ।
ಜಯಜಯಜಯ ಜಯತು ॥ 4 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಪಾಹಿ ಶಂಕರ ನಂದಿ । ವಾಹನಾಚ್ಯುತಸಖ । ಪಾಹಿ ದೇವ ॥
ಮ । ಹಾಹಿಭೂಷಣನಾಖುವಾಹನಜನಕನೆ । ಪಾಹಿ ದೇವ ॥ 5 ॥

ಶಂಕರಸಮರ ಭಯಂಕರ ಗೌರೀಶ । ಪಾಹಿ ದೇವ ॥
ನಿರಾ । ತಂಕದಿ ಭಕ್ತರಿಷ್ಟಂ ಕೊಡುತಿರು ದೇವ । ಪಾಹಿ ದೇವ ॥ 6 ॥

ಶಿರಿಪುರವಾಸ ಭೂಧರಸುತೆಯರಸನೆ । ಪಾಹಿ ದೇವ ॥
ಭಜ । ಕರನು ಸತ್ಕರುಣದಿ ಪೊರೆಯುವ ಯಲಗೇಶ । ಪಾಹಿ ದೇವ ॥7॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಹರನರಸಿ ಶ್ರೀಗೌರಿದೇವಿಯ
ಚರಣಕೆರಗುತ ಕಮಲಸಂಭವ
ಗೆರಗಿ ಮತ್ತವನರಸಿಯಹ ಶಾರದೆಯ ಬಲಗೊಂಡು ।
ವರಮಹಾಕ್ಷೀರಾಂಬುಧಿಯೊಳವ
ತರಿಸಿದಿಂದಿರೆಯಡಿಗೆರಗಿ ಸರ
ಸಿರುಹನಾಭಗೆ ಮಣಿದು ಪೇಳುವೆನೀ ಕಥಾಮೃತವ ॥ 8 ॥

॥ **ದ್ವಿಪದಿ** ॥

ಜನನಿ ಜನಕರಿಗೆರಗಿ ಗುರುಪದಾಂಬುಜಕೆ ।
ಮಣಿದು ನುತಿಸುತ ಶಕ್ರಮುಖ್ಯಸುರವ್ರಜಕೆ ॥ 9 ॥

ಭಾಗವತಪೌರಾಣದೊಳು ಮದಾಲಸೆಯು ।
ಭೂಗಧಿಪಸುತ ಋತಧ್ವಜಗೆ ಶಶಿಮುಖಿಯು ॥ 10 ॥

ಪರಿಣಯವದಾದ ಸಂಗತಿಯವಿಸ್ತರದಿ ।
ಒರೆವೆ ಶ್ರೀಯಲಗೇಶ್ವರನ ದಯಾರಸದಿ ॥ 11 ॥

ನೋಡಿ ತಪ್ಪಿರಲದರೊಳದ ತಿದ್ದಿ ಹರುಷ
ಗೂಡಿ ಮೆರೆಸಲಿ ಧರೆಯೊಳಿರುವ ಸತ್ಪುರುಷ ॥ 12 ॥

ಛಂದಸ್ಸು ಲಯ ತಾಳ ಭೇದಗಳನರಿಯೆ ।
ಹೊಂದಿ ಹರಿಪದವ ರಚಿಸುವೆನು ಜಗವರಿಯೆ ॥ 13 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ – ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಶಶಿಕುಲೋದ್ಭವ ವರಪರೀಕ್ಷಿತ ।
ವಸುಧೆಪಾಲಗೆ ಶುಕಮುನೀಂದ್ರನು ।
ಉಸುರುತಿರೆ ಭಾಗವತಕಥನವ ।
ರಸೆಯಧಿಪನು ॥ 14 ॥

ಎರಗಿ ಪುನರಪಿ ಕೇಳ್ದನಂದಾ ।
ಧರಣಿಪಾಲಕ ಶತ್ರುಜಿತುವಿನ ।

ತರಳನಾದ ಋತಧ್ವಜನು ಸಂ ।
ಹರಿಸಿ ಖಳನ ॥ 15 ॥

ತರುಣಿಯಾದ ಮದಾಲಸೆಯ ತಾ ।
ಪರಿಣಯವದಾಗಿರುವ ಚರಿತೆಯ ।
ನರುಹಬೇಕೆನಲೊರೆದನಾ ಮುನಿ ।
ವರನು ದಯದಿ ॥ 16 ॥

॥ ರಾಗ ಭೈರವಿ–ಝಂಪೆತಾಳ ॥

ಧರಣಿಪತಿಯಾಲಿಸೈ ।
ಪರಮ ಶಶಿಕುಲದರಸು ।
ವರಶತ್ರುಜಿತುವೆಂಬ ।
ಧರಣಿಪಾಲಕನು ॥ 17 ॥

ಸುತ ಋತಧ್ವಜನೊಡನೆ ।
ಅತಿಸಂಭ್ರಮದೊಳವನಿ ।
ಪತಿಯಿರ್ದ ಕೌಬೇರ ।
ಕ್ಷಿತಿಯನಾಳುತ್ತ ॥ 18 ॥

ಒಂದು ದಿನ ಸಚಿವ ನಿಜ ।
ಬಂಧುಬಾಂಧವರೊಡನೆ ।
ಬಂದು ಕುಳಿತೋಲಗದೊ ।
ಳೆಂದ ಸಚಿವನೊಳು ॥ 19 ॥

॥ ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ – ಅಷ್ಟತಾಳ ॥

ಲಾಲಿಸು ಮಂತ್ರಿ ತಾನಾಳುವೀ ರಾಜ್ಯದೊ ।
ಳಾಲಸ್ಯವಿಲ್ಲದೆಲ್ಲ ॥
ಮೇಲಾದ ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳಿಕೊಂಡಿರಲನು ।
ಕೂಲತೆ ಗೈದಿಹೆನು ॥ 20 ॥

ಚಾತುರ್ವರ್ಣಗಳೆಲ್ಲ ಜಾರಿ ನೀತಿಗೆ ಮನ ।
ವೋತು ನಡೆಯುವಂದದಿ ॥
ಪ್ರೀತಿಯೊಳವರವರಿಗೆ ನೇಮವಿತ್ತಿಹೆ ।
ಯಾ ತನ್ನಾಜ್ಞೆಯ ತೆರದಿ ॥ 21 ॥

ನಡೆವರೆ ಸಕಲ ಪ್ರಜೆಗಳಿಳೆಯೊಳಗುಳ್ಳ ।
ಪೊಡವಿಪಾಲರು ಕಪ್ಪವ ॥
ಕೊಡಲು ತಪ್ಪಿದರಾರೆಂದೊಡನಿರ್ದಡುಸುರೆನ ।
ಲೊಡನೆಂದ ಮಂತ್ರೀಶನು ॥ 22 ॥

॥ **ಸಾಂಗತ್ಯ -ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ಭೂಮಿಪಾಗ್ರಣಿ ತವನೇಮದೊಳೆಲ್ಲ ಸು।
ಪ್ರೇಮದೊಳಿಹರು ಪ್ರಜೆಗಳು ॥
ಭೂಮಿಪಾಲಕರಿಂದ ಕೊರತೆ ಏನಿಲ್ಲ ಮ।
ತ್ರೀ ಮಹಿಯೊಳಗಿಲ್ಲೀವರೆಗೆ ॥ 23 ॥

ಕಪ್ಪಗಾಣಿಕೆಗಳು ತಪ್ಪದೆ ಬರುತಿಹು।
ದೊಪ್ಪಿಸುತಿಹೆತವ ಪದಕೆ ॥
ಇಪ್ಪ ಕೊರತೆಗಳೇನಿಲ್ಲ ದೇಶದೊಳೆಲ್ಲ।
ತಪ್ಪದೆ ತವ ಕೀರ್ತಿಲತೆಯು ॥ 24 ॥

ಬೆಳೆಯುತೀರ್ಪುದು ಪ್ರಜಾಜನರಿತರರೊಳೆಲ್ಲ।
ಇಳೆಯೊಳಗತಿಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು॥
ಸಲೆ ಹೊಗಳುವರರಿಗಜಕೆ ಪಂಚಾಸ್ಯನೆಂ।
ದಿಳೆಯೊಳು ಖ್ಯಾತಿ ತುಂಬಿಹುದು ॥ 25 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಕೇಳು ಧರಣಿಪ ನಿಂತು ಸಚಿವನು।
ಪೇಳಿದಾ ನುಡಿಗೇಳಿಸಂತಸ।
ತಾಳುತವನಿಯನಾಳುತಿರ್ದನನೇಕವಿಭವದಲಿ॥
ಭೂಲಲಾಮನೆ ಲಾಲಿಸೈ ಪಾ।
ತಾಳಲೋಕದೊಳಿತ್ತ ಖಳಪಾ।
ತಾಳಕೇತುವೆನಿಪ್ಪ ದಾನವನಿರ್ದ ವೈಭವದಿ ॥ 26 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಧರಣಿಪ ಕೇಳಾ ದಾನವ।
ನುರುತರ ಗರ್ವದಿ ರಸೆಯೊಳಗಿರುವ ಸುಜನರಂ ॥
ಪರಿಪರಿಬಾಧಿಸುತಿರಲದ ।
ನರಿತಾ ನಾರದನೊಂದಿನ ನಡೆತರುತಿರ್ದಂ ॥ 27 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಧರಣಿಪಾಲಕ ಲಾಲಿಸಿಂತು ನಾರದ ಬರುತ।
ಲರಿತಮನದೊಳಗೆ ಪಾತಾಳಕೇತುವೆನಿಪ್ಪ ।
ದುರುಳನಿಹನೋರ್ವನಿವನಿಗೆಮದ್ದರೆಯದಿರಲ್ ಸರಿಯಾಗದೆಂದೆಣಿಸುತ ॥
ಹರಿಮುಕುಂದಮುರಾರಿ ಮಾಧವಾಚ್ಯುತಶೌರಿ ।
ನರಹರಿ ಜನಾರ್ದನನೆ ರಕ್ಷಿಸೆನ್ನುತ ಕರದಿ ।
ಧರಿಸಿ ವೀಣೆಯನು ನಡೆತಂದನಾ ದನುಜೇಶನೆಡೆಗೆ ತಾನತಿವಹಿಲದಿ॥28॥

॥ **ರಾಗ ಭೈರವಿ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಬಂದ ನಾರದರ ಕಂಡು । ತೋಷದೊಳು ದೈ ।
ತ್ಯೇಂದ್ರ ತಾನಿದಿರುಗೊಂಡು ॥
ವಂದನೆಗೈಯುತ್ತ ಕರೆತಂದು ಪೀಠವ ।
ನಂದಿತ್ತು ಮಣಿದೆಂದನು ॥ 29 ॥

ಮುನಿಕುಲಾಂಬುಧಿಚಂದ್ರಮ । ನಿಮ್ಮಯ ದರು ।
ಶನದಿಂದಲೀಗಲೆಮ್ಮ ॥
ಮನೆಯು ಪಾವನವಾದುದೆಂದರುಹುತಲಿ ಮ ।
ತ್ತನುನಯದಿಂದಲೆಂದ ॥ 30 ॥

ಚರಣಾಬ್ಜದರುಶನದಿ । ಮುಂದುತ್ತರೋ ।
ತ್ತರವೆಂದೆನುತ ಮನದಿ ॥
ಅರಿತಿಹೆ ಬರಿದೆ ಬಂದವರಲ್ಲ ಬಂದುದ ।
ನರುಹಬೇಕೆನಲೆಂದನು ॥ 31 ॥

॥ **ರಾಗ ಬೇಗಡೆ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಖಳಕುಲಾಬ್ಧಿಶಶಾಂಕನೀ ಕೇಳು । ಮೆಚ್ಚಿದೆನು ನಿನ್ನಯ ।
ಬಲುತರದ ಸತ್ಕಾರ ಕೇಳೇಳು ॥
ಇಳೆಯೊಳಗೆ ನಿನ್ನಂತೆ ವಿಕ್ರಮಿ ।
ಗಳನು ದನುಜಾಮರರೊಳಾರನು ।
ತಿಳಿಯೆನೈ ತವಸಂಪದಕೆ ಮನ ।
ವೊಲಿದಿಹುದು ಭಳಿಭಳಿರೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ॥ 32 ॥

ತವಪುರವನೀಕ್ಷಿಸುವೆನೆಂದೆನುತ । ಬಂದಿಹೆವು ನೋಡಿದೆ ।
ವವಗುಣವದೇನಿಲ್ಲವೈ ಸತತ ॥
ಭುವನದೊಳಗಿನ್ನೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ ।
ಡೆವಗೆ ನಿನ್ನಂದದಖಳರ ಖಳ ।
ನಿವಹದೊಳಗೀಕ್ಷಿಸಿದರಿಲ್ಲವು ।
ದಿವಿಜರಿಪು ಸಟೆಯಲ್ಲ ನಿಜವಿದು ॥ 33 ॥

ಆದರೊಂದವಗುಣವಿಹುದು ನಿನಗೆ । ಕೇಳಯ್ಯ ಕೋಪಿಸ ।
ದಾದರಿಸಿ ಕೇಳುವಡೆನುವೆ ನಿನಗೆ ॥
ಮೋದದಿಂದಲಿ ಕೇಳು ತವ ಭಾ।
ಗ್ಯೋದಯಕೆ ಸರಿಯಾದ ವನಿತೆಯ।
ಾದಳೆಂದರೆ ಪೇಳಲೇಸದ ।
ಮೇದಿನಿಯೊಳೆಣೆ ಇಲ್ಲ ನಿಶ್ಚಯ ॥ 34 ॥

॥ **ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ – ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಎಂದ ಮಾತನು ಕೇಳು ತಂದು ಖಳನುಬ್ಬಿ ಮನ ।
ಬಂದು ನುಡಿದನು ಮೌನಿಯೊಡನೆ ॥
ಚೆಂದವಾದುದು ಮುನಿಪನಿಂದು ಪರಿಯಂತ ತನ ।
ಗಂದವಾಗಿಹಸತಿಯು ಸಿಗದೆ ॥ 35 ॥

ಇರುತಿರ್ದೆ ಮನದೊಳಾ ಕೊರತೆಯೊಂದಿರುತಿಹುದು ।
ಪರಮಮೌನೀಂದ್ರ ತವ ನುಡಿಯು ॥
ಸರಿಯಾಯ್ತು ತನ್ನ ಮನವಿರ್ದಂತೆ ನುಡಿದಿರೀ ।
ಪರಿಯರಿತು ನುಡಿದೆನಾ ಮೊದಲೆ ॥ 36 ॥

ತನಗುತ್ತರೋತ್ತರಗಳನು ಬಯಸುವರೆ ಬಂದಿ ।
ರೆನುತಲರಿತಿರ್ದೆನದರಂತೆ ॥
ಘನತಪೋನಿಧಿಯೆ ತಿಳುಹಿದುದೊಳ್ಳಿತಾಯ್ತಂಥ ।
ವನಿತೆಯೆಲ್ಲಿರ್ಪಳೆಂದೆನಲು ॥ 37 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಒಳ್ಳೆ ಮಾತರುಹಿದೆ ಬಂದುದಕಿಲ್ಲಿಗೆ । ದೈತ್ಯರಾಯ ॥ ಮನ ।
ಉಳ್ಳ ಸಂಗತಿಯ ಕಂಡುದನರುಹಿದರೀಗ । ದೈತ್ಯರಾಯ ॥ 38 ॥

ಎಲ್ಲಿರುವಳು ಸತಿಯೆಂಬುದ ನಿನ್ನೊಳೆ । ದೈತ್ಯರಾಯ ॥ ಕೇಳ್ವೆ
ಎಲ್ಲಿ ನಾನೇನನನ್ನಲಿ ತವ ಮಾತಿಗೆ ॥ ದೈತ್ಯರಾಯ ॥ 39 ॥

ತವಮನಕೊಪ್ಪಿದ ಯುವತಿಯ ನೀನೆ ಕೇಳ್ । ದೈತ್ಯರಾಯ ॥ ತ್ರೈ
ಭುವನದೊಳೆಲ್ಲಿರ್ದರರಸಿಕೊಳ್ಳಯ್ಯ ನೀ । ದೈತ್ಯರಾಯ ॥ 40 ॥

ಎವಗೇಕೆ ಬರಿದೆ ಬಾಯ್‌ಬಡಿಕತನಗಳೀಗ । ದೈತ್ಯರಾಯ । ಪೋಗು
ವೆವು ತಾವೆಂದೆನುತಡಿಯಿಡಲೆರಗುತಲೆಂದ । ದೈತ್ಯರಾಯ ॥ 41 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಹೇ ದಯಾಂಬುಧಿ ಕೋಪಿಸದಿರೆನ ।
ಗಾದರಿಸೆ ಲೋಕಗಳಚರಿಪ ತ ।
ಪೋನಿಧಿಗಳದರಿಂದಕೇಳದೆ ನಿಮ್ಮೊಳರಿತಿರಲು ॥
ಸಾದರದಿ ತನಗರುಹಲೇ ಬೇ ।
ಕೈ ದಯದೊಳೆಂದೆರಗೆ ನಗುತಲಿ ।
ಮೋದದಿಂದುಸುರಿದ ದಿವೌಕಸವೈರಿಯೊಳು ಮುನಿಪ ॥42॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಆಲಿಸಾದೊಡೆ ದೈತ್ಯರಾಯನರಿತುದ ಖಚರ ।
ಪಾಲನಾಗಿಹ ವಿಶ್ವವಸುವಿನಾತ್ಮಜೆಯಹ ಮ ।
ದಾಲಸೆಯೆನಿಪ್ಪಳತಿಸೌಂದರ್ಯದಿಂ ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮಿಗಿಲೆನಿಸುತ ॥
ಬಾಲೆ ಇರುತಿಹಳವಳ ರೂಪುಯವ್ವನಗಳಿಗೆ ।
ಸೋಲದವರಿಲ್ಲ ತ್ರೈಜಗದೊಳವಳನು ಮಾಯ ।
ಜಾಲದಿಂ ತಂದೆಯಾದರೆ ನಿನಗೆ ಮುಂದೆ ಸದ್ಗತಿಯಹುದೆನುತ ನಡೆದನು ॥43॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ – ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಇಂತು ನಾರದನುಸುರಿ ತೆರಳಲು ।
ಸಂತಸವ ತಾಳ್ದಾ ದನುಜನು ಮ ।
ಹಾಂತವಹ ಧನುಶರವ ಕೈಯೊಳ ।
ಗಾಂತು ಭರದಿ ॥ 44 ॥

ವನಿತೆಯಳ ತಾತಂದು ಲಗ್ನವ ।
ನನುಕರಿಸದಿರೆನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ।
ವನು ಮನದಿ ಮಾಡುತಲಿ ಪೊರಟನು ।
ದನುಜನಂದು ॥ 45 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಧರಣಿಪತಿಕೇಳಿತ್ತಲಾ ಗಂ ।
ಧರುವಪತಿಯಾತ್ಮಜೆಯು ತನ್ನನು ।
ಸರಿಸಿರುವ ಕೆಳದಿಯರ ನೋಡುತಲೆಂದಳಾತುರದಿ ॥
ತರುಣಿಯರು ನೀವ್ ಕೇಳಿ ವನದೊಳು ।
ಹರುಷದಿಂ ಜಲಕೇಳಿಯಾಡುವ ।
ಡಿರಲು ಮನ ನೀವೇಳಿರೆಂದೊಡಗೊಂಡು ಬರೆ ವನಕೆ ॥ 46 ॥

॥ **ರಾಗ ಬೇಗಡೆ – ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಬಂದರುಜಲಕೇಳಿಗೆಂದಬಲೆಯರು ।
ಚಂದಿರವದನೆಯರ್ ಮಂದಗಾಮಿಯರು ।
ಕುಂದಕುಟ್ಮಲ ರದನೇಂದುಭಾಸೆಯರು ।
ಚಂದನಗಂಧಿಯರ್ ಕುಂದಣಾಭೆಯರು ॥
ಚಂದದಿಂದಲಿ ಗುರುಕುಚದ ಭಾ ।
ರಂ ಧರಿಸಲಾರದೆ ಕಟಿಯು ಬಲು ।
ಕುಂದಿ ಬಡವಾಗಿಹುದೊಯೆನೆ ಪೂ ।
ರ್ಣೇಂದುಮುಖಿಯರು ನಂದನಕ್ಕತಿ ।
ಚೆಂದದಿಂದಲಿ ಬಂದರೆಲ್ಲರು ॥ 47 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಇನಿತಾ ತರುಣಿಯು ಬಳಸಿದ ।
ವನಿತೆಯರೊಡಗೂಡಿ ಬಂದು ತಾನುಪವನದೊಳ್ ॥
ಘನಹರುಷದಿ ಸರಸಿಯನಿಳಿ ।
ದನುನಯದಿಂದಾಡುತಿರಲ್ ಜಲಕೇಳಿಯನುಂ ॥48॥

॥ **ರಾಗ ಸಾವೇರಿ– ಆದಿತಾಳ** ॥

ತರುಣಿಯರಾಡಿದರು । ಜಲದಿ ಪರಿ ।
ಪರಿಯೊಳು ಪ್ರಹುಢೆಯರು ॥
ಗುರುಕುಚಭಾರದಿ । ಪರಿಪರಿ ಹಾಸ್ಯದಿ ।
ಪರಿಕಿಸುತೋರ್ವರೋ । ರ್ವರು ನಲಿದಾಡುತ ॥ 49 ॥

ಜಲದಿ ಮುಳುಗುತೋರ್ವಳು । ಓರ್ವಳವಿಡಿ ।
ದೆಳೆದು ಕೆಡಹುತೋರ್ವಳು ॥

ಫಳಿಲನೇಳುತ ನೀರ । ಚಳಕದಿ ಬೊಗಸೆಯೊ ।
ಉಲಿದು ಮತ್ತೋರ್ವಳಿ । ಗೆರಚುತ್ತ ಮೋದದಿ ॥ 50 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಇನಿತು ಜಲಕೇಳಿಯನ್ನಾಡಿ ಸಂತಸದೊಳಾ ।
ವನಿತೆಯರು ಬಳಿಕೆದ್ದು ಜಲದಿಂದ ಮೇಲೆ ದಡ ।
ವನು ಸೇರಿ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಧರಿಸುತಲ್ಲಲ್ಲಿ ವನದಿ ಸುಮಗಳ ಕೊಯ್ಯುತ ॥
ಘನತರೋತ್ಸಹದಿಂದಿರಲ್ಕಾ ಮದಾಲಸೆಯು ।
ವನಿತೆಯರನುಳಿದೋರ್ವಳೇ ಮುಂದಕೈದಿತಾ ।
ವನವ ಸಂಚರಿಸುತಿರುತಿರಲನಿತರೊಳಗೆ ನಡೆತಂದನಾ ದನುಜೇಶನು ॥51॥

॥ **ರಾಗ ಕಾಪಿ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ತರುಣಿಯ ದೂರದಿ ನೋಡಿ । ಖಳ ।
ಭರಿತ ಸಂತಸದಿ ಓಲಾಡಿ ॥
ಅರರೆಮನ್ಮಥನರಗಿಣಿಯಂತೆಸೊಬಗಿನೊ ।
ಆರುತಿಹಳಮಮ ಸೌಂದರಿಯಶಾಲಿನಿ ಈಕೆ ॥ 52 ॥

ಈ ತಳೋದರಿಯನು ನೋಡಿ । ಮನ ।
ಸೋತುದು ಪೂಶರ ಹೂಡಿ।
ಪಾತಕಿ ಸ್ಮರನೆನ್ನ ಕೊಲುತಿಹನೀಗತಿ ।
ಭೀತಿಹೊಂದಿಹೆನಂಗಜಾತನಂಬಿಗೆ ನಾನು ॥ 53 ॥

ದೇವಋಷಿಯು ಪೇಳಿದಂಥ । ಸತಿ ।
ಈ ವನಿತೆಯು ಅಹುದೆಂಥ ॥
ಭಾವಕೆ ತಿಳಿದಪುದಿವಳನೊಯ್ದೀಗೆನ್ನ।
ಠಾವಿಗೆ ಲಗ್ನವಾಗದೆ ಇರಲಾರೆನು ॥ 54 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಎನುತುಸುರುತಾ ಖೂಳ ಸುತ್ತಲು ।
ವಿನಯದಿಂದಲಿ ನೋಡಿ ಸನಿಹದಿ ।
ಜನರ ಕಾಣದೆ ಬಂದು ಕೈಯಿಕ್ಕಿದ ಮದಾಲಸೆಯ ॥
ಘನತವಕದಿಂಕೊಂಡು ಅಂಬರ ।
ವನುಸರಿಸಿ ಪೋಗುತ್ತಿರಲ್ಕಾ ।
ವನಿತೆ ಭಯದೊಳು ನಡುಗಿ ಗೋಳಿಟ್ಟಳಲಿದಳು ಮರುಗಿ ॥ 55 ॥

॥ **ರಾಗ ಸಾವೇರಿ– ಏಕತಾಳ** ॥

ಹರಹರಾ ದುರುಳನೆನ್ನ । ಒಯ್ವನು ಈಗ ।
ಪೊರೆವರಾರಿಲ್ಲವೆನ್ನ ॥
ಕರುಣವಿಲ್ಲವೆ ನಿನಗೆ । ಶಂಕರಗೌರೀ ।
ವರನೆ ಕಾಪಾಡೊಮ್ಮೆಗೆ ॥ 56 ॥

ಯಾತಕೆ ಖಚರೇಶಗೆ । ಪುಟ್ಟಿದೆನೊ ನಾ ।
ಪಾತಕಿಯಾಗಿ ಹೀಗೆ ।
ಈತತೂಕ್ಷಣವೆನ್ನನು । ಬಿಡಿಸಲೊಂದು ।
ಮಾತ ಪೇಳುವರಿಲ್ಲೇನು ॥ 57 ॥

ಘನಬಲಾನ್ವಿತ ಪಿತಗೆ । ಪೇಳುವರಿಲ್ಲ ।
ಇನಿತು ಸಂಗತಿಯಾತಗೆ ॥
ಮನಕರಿತರೆ ಬಂದೆನ್ನ । ಬಿಡಿಸದಿರ ।
ದನುಜನ ಕೊಂದು ಮುನ್ನ ॥ 58 ॥

ತರುಣಿಯರೆನ್ನೊಡನೆ । ಬಂದವರೆತ್ತ ।
ತೆರಳಿದರೇನೊ ಕಾಣೆ ॥
ದುರುಳನ ಕಂಡೆಲ್ಲರು । ಭಯದೊಳೋಡು ।
ತಿರುವರದಾರು ಬಲ್ಲರು ॥ 59 ॥

ಯಾರು ಕೂಗಿದರೆನ್ನನು । ಕಾಯುವ ಜನ ।
ರಾರ ಕಾಣೆನು ಇನ್ನೇನು ॥
ಘೋರಪಾತಕಿಯ ಕೈಗೆ । ಸಿಕ್ಕಿದೆನಲ್ಲ ।
ಈ ರೀತಿ ವನದೊಳಗೆ ॥ 60 ॥

॥ **ರಾಗ ಮಾರವಿ– ಏಕತಾಳ** ॥

ಇನಿತಾ ಕಾಮಿನಿ ಘನತರ ಶೋಕದೊ ।
ಳೆನುತಿರೆ ಬಳಿಕಿತ್ತ ॥
ಕನಿಕರವನು ತೊರೆದಾಕ್ಷಣವೊಯ್ದನು ।
ದನುಜೇಶ್ವರನಿತ್ತ ॥ 61 ॥

ಅರಮನೆಗಾಗಿಯೆ ಕರತಂದಾಕೆಯ ।
ನಿರಿಸುತ ಬಂಧನದಿ ॥

ತರುಣಿಯಶೋಕವು ಮಾಗಲಿ ನಂತರ ।
ವರಿಸುವೆನೆಂದೆನುತ ॥ 62 ॥

ತಿಳಿದೀ ಪರಿ ಖಳನಿರುತತಿಹರುಷದಿ ।
ತಳುವದೆ ಪೊರಟಲ್ಲಿ ॥
ಇಳೆಯಮರರಗೋಳ್ಗುಟ್ಟಿಸುತಿರೆ ಭೂ ।
ಲಲನಾಧಿಪ ಕೇಳು ॥ 63 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಅರಸ ಕೇಳ್ ಬಳಿಕಿತ್ತಲಾ ಗಂ ।
ಧರುವಪತಿಯಾತ್ಮಜೆಯ ಜೊತೆಯನು ।
ಸರಿಸಿ ಬಂದಿಹ ಸುದತಿಯರು ಸುಮಗಳನು ಕೊಯ್ಯುತಲಿ ॥
ಭರದೊಳೆಲ್ಲರು ಒಂದುಗೂಡುತ ।
ತರುಣಿಯಾದ ಮದಾಲಸೆಯ ಸುಳಿ ।
ವರಿಯದಲ್ಲಲ್ಲರಸಿ ಕೂಗಿದರಾಗ ಕರೆಕರೆದು ॥ 64 ॥

॥ **ರಾಗ ಮಧುಮಾಧವಿ – ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಎಲ್ಲಿಗೈದಿದೆ ಬಾರೆ ನೀ ನ ।
ಮ್ಮೆಲ್ಲರನು ಬಿಟ್ಟೆತ್ತಲೈದಿದೆ ।
ತಲ್ಲಣಿಸುತಿದೆ ಮನವು ಬಂದೀ ।
ಗೆಲ್ಲರನು ಮಿಗೆ ತೋಷಿಸು ॥ 65 ॥

ಕುಸುಮಗಳ ಕೊಯ್ಯುತ್ತಲೆತ್ತಲು ।
ನುಸುಳಿದೆಯ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾದುದು ।
ಶಶಿಮುಖಿಯೆ ಸಾಕಿಂದು ನಾಳೆಗೆ ।
ಬಿಸಜಗಳ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ॥ 66 ॥
ಎಂದು ವನದೊಳಗರಸಿ ನೋಡಲು ।
ಸುಂದರಾಂಗಿಯ ಕಾಣದಿರೆ ಮನ ।
ನೊಂದುತಮ್ಮೊಳು ಬೆದರಿ ಶೋಕಿಸು ।
ತೆಂದರವರೀ ತೆರದಲಿ ॥ 67 ॥

॥ **ರಾಗ ನೀಲಾಂಬರಿ – ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ಯಾರೊಡನುಸುರುವೆವೀ ಕಾಂ ।
ತಾರದೊಳೆಮ್ಮೊಳು ಬಂದಿಹ ।

ನೀರಜವದನೆಯ ಬಿಟ್ಟೇ ।
ಊರಿಗೆ ಪೊಗಲೆಂತು ॥ 68 ॥

ಜಲಜಾನನೆಯಯ್ಯಗೆ ನಾವ್ ।
ತಿಳುಹಿಸಲೇನನು ನಿನ್ನಯ ।
ಚೆಲುವೆ ಕುಮಾರಿಯು ಎತ್ತಲು ।
ಚಲಿಸಿದಳೆಂಬುದನು ॥ 69 ॥

ಶರಕೇಳಿಗೆ ಪೋಗುವಯೆಂ ।
ದರುಹುತಲೆಮ್ಮನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ ।
ಕರೆತಂದೀ ಸಮಯದಿ ನೀ ।
ಕೊರಳನು ಕೊಯ್ದೀಗ ॥ 70 ॥

ತೆರಳಿದೆಯೆತ್ತಲುಯೆಂದೀ।
ತೆರದೊಳು ಶೋಕಿಸುತೆಲ್ಲರು ।
ಅರುಹುವುದೇನೆನ್ನುತಪರಿ ।
ಪರಿಯೊಳು ಯೋಚಿಸುತ ॥ 71 ॥

ಎಲ್ಲಿರ್ದರು ತನುಜೆಯ ಪಿತ ।
ನಲ್ಲರಸಲಿ ನಡೆದಿಹುದಿಂ ।
ತೆಲ್ಲವನರುಹುವುದಾವೆನು ।
ತೆಲ್ಲರು ಬರೆ ಪುರಕೆ ॥ 72 ॥

ಬಂದಾಸುದತಿಯರೆಲ್ಲರು।
ಕಂದಿದ ವದನದಿ ಪೀಠದಿ।
ಗಂಧರ್ವಾಧಿಪನಿರಲಡಿ ।
ಗೊಂದಿಸೆ ಮೌನದೊಳು ॥ 73 ॥

॥ ಭಾಮಿನಿ ॥

ಏನು ಬಂದಿರಿದೇನು ಸುಮ್ಮನೆ ।
ಮೌನದಿಂದಿರಲೇಕೆ ಬಂದಿಹು ।
ದೇನು ಕೊರತೆಯು ದುಗುಡವೇನೆಂದಿವರ ಕೇಳುತಿರೆ ॥
ಮಾನಿನಿಯರೊಡನುಸುರಲಾರದೆ ।
ಮೌನದಿಂದಂಜಿಕೆಯೊಳಿರೆ ಭಯ ।
ವೇನು ಬೆದರದಿರರುಹಿರೆಂದೆನಲೆರಗಿ ಪೇಳಿದರು ॥ 74 ॥

|| **ರಾಗ ತುಜಾವಂತು – ಝಂಪೆತಾಳ** ||

ಕೇಳಯ್ಯ ಗಂಧರ್ವಪಾಲಕನೆ ನುಡಿಯ ।
ಪೇಳಲಾರೆವು ಭಯದಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯ || 75 ||

ನಿನ್ನ ತನುಜೆಯು ಮದಾಲಸೆಯೆಮ್ಮ ಕರೆದು ।
ಇನ್ನು ಜಲಕೇಳಿಗೈದುವಯೆಂದೀಗೊರೆದು || 76 ||

ಜೊತೆಯಿಂದ ವನಕೈದಿ ಜಲಕೇಳಿಯಾಡಿ ।
ಸತಿಯರೆಲ್ಲರು ಬಳಿಕ ವನಸೊಬಗ ನೋಡಿ || 77 ||

ಕುಸುಮಗಳ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇರಲು ।
ಉಸುರಲಾರೆವು ಭಯದೊಳರಸುತಾವಿರಲು || 78 ||

ಎತ್ತ ಪೋದಳೊ ನಿನ್ನ ಕುವರಿಯೆಂದರಿಯೆ ।
ವಿಸ್ತರಿಸಲೇನು ಸಂಗತಿ ಇನಿತು ದೊರೆಯೆ || 79 ||

|| **ಭಾಮಿನಿ** ||

ಎಂದ ನುಡಿಯನು ಕೇಳಿ ವಿಸ್ಮಯ ।
ದಿಂದಲಾಕ್ಷಣವೆದ್ದು ತನ್ನಯ ।
ನಂದನೆಯಳಿನ್ನೆತ್ತಲೈದಿದಳೆಂದು ಮನದೊಳಗೆ ॥
ನೊಂದು ದುಗುಡದಿ ಬಳಿಕ ಧರೆಯೊಳು ।
ಕುಂದಿ ಮೂರ್ಛಿಸಿ ಬಳಿಕಲೆಚ್ಚರಿ ।
ತೆಂದನೀಪರಿ ತನುಜೆಯಳ ಗುಣವೆಣಿಸಿ ಹಲುಬುತಲಿ || 80 ||

|| **ರಾಗ ನೀಲಾಂಬರಿ – ಏಕತಾಳ** ||

ಕುವರಿ ಹಾಹಾ ಎತ್ತೈದಿದೆ ।
ತವಕದಿಂದ ಬಾರೆ ॥
ಯುವತಿಯರೊಳು ನಿನ್ನಂಥವರು ।
ಅವನಿಯೊಳೆಲ್ಲಿಹರೆ || 81 ||

ಯಾಕೆ ಪೋದೆ ಜಲಕೇಳಿಗೆ ।
ಹಾ ಕುಮಾರಿ ವನಕೆ ॥
ನೀ ಕಾಣದಂತೀಗಲೆತ್ತ ।
ಲೋ ಕಾನನದಿ ಪೋದೆ || 82 ||

ನಂದನೆ ಹಾ ಸುಂದರಾಂಗಿ ।
ಚಂದಿರಾಸ್ಯೆ ಬಾಲೆ ॥
ಮಂದಗಮನೆ ಬಾರೆನ್ನಾನೆ ।
ಇಂದು ಕೋಪವೇನೆ ॥ 83 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಎನುತೀ ಪರಿತನ್ನಯ ನಂ
ದನೆಯನ್ನಭಿವರ್ಣಿಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಲಿ ಭಯದಿಂ ।
ಘನಶೋಕದೊಳಿರಲಾಕ್ಷಣ
ಮುನಿ ನಾರದ ಬಂದೆಂದಂ ಖಚರಾಧಿಪಗಂ ॥ 84 ॥

॥ **ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಏನಿದೇನಿದು ಮೌನವೇನು ಗಂಧರ್ವೇಶ । ಧೈರ್ಯನಾಗು ॥ ದುಃಖ ।
ವೇನು ಕಾರಣವೆಂಬುದರುಹು ಭೀತಿಯಬಿಡು ॥ ಧೈರ್ಯನಾಗು ॥85॥

ನಾನರುಹುವೆ ಕ್ಲೇಶವೇನೆಂದರುಹಲೀಗ । ಧೈರ್ಯನಾಗು ॥ ಬಿಡು ।
ಮೌನವತಾಳದೆನ್ನೊಳು ಪೇಳು ಮನದೊಳು । ಧೈರ್ಯನಾಗು ॥ 86 ॥

॥ **ರಾಗ ಪಂತುವರಾಳಿ– ಮಟ್ಟೆತಾಳ** ॥

ಮುನಿಪ ಲಾಲಿಸೀಗಳೆನ್ನ ಮನದ ವ್ಯಥೆಗಳ ॥
ಎನುವುದೇನು ಇಂದು ನಡೆದ ಘನಸಂಗತಿಗಳ ॥ 87 ॥

ತರಳೆಯಹ ಮದಾಲಸೆಯು ತಾ ತರುಣಿಯರ್ ಸಹ ।
ತೆರಳೆ ವನಕೆ ಶರಕೇಳಿಗೆಂದರುಹಲೆಂತಹಾ ॥ 88 ॥

ಪೋದ ತರಳೆ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಸುಮುವಕೊಯ್ಯುತ ॥
ಮೋದದಿಂದಲೋರ್ವಳೇ ಕಾನನವ ಚರಿಸುತ ॥ 89 ॥
ಎತ್ತ ಪೋದಳೇನೇನಾದಳೆಂಬುದರಿಯದೆ ॥
ಮತ್ತಕಾಶಿನಿಯನು ಹುಡುಕಿ ಗೊತ್ತವರಿಯದೆ ॥ 90 ॥

ಜೊತೆಯಲ್ಲೆದೆ ಸತಿಯರೆಲ್ಲ ವ್ಯಥಿಸಿ ಸುಯ್ಯುವುತ ॥
ಕಥೆಯನೆನಗೆ ಬಂದರುಹಲು ವ್ಯಥೆಯೊಳಿರ್ದೆತಾ ॥ 91 ॥

ಎನ್ನ ಕುವರಿಯಿರವು ತಿಳಿದಡಿನ್ನು ದಯದೊಳು ॥
ಎನ್ನೊಳರುಹಿರೆಂದು ಬೀಳೆ ಮುನಿಯ ಪದದೊಳು ॥ 92 ॥

॥ **ರಾಗ ಕಾಪಿ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಗಂಧರ್ವಾಧಿಪ ಲಾಲಿಸಯ್ಯಾ । ನಿನ್ನ ।
ನಂದನೆ ಇರವ ಕೇಳಯ್ಯಾ ॥
ಪೊಂದಿದಾರಣ್ಯದೊಳಂದು ನಾ ಚರಿಸುತ್ತ ।
ಲೊಂದು ಧ್ವನಿಯು ಕೇಳ್ದುದಿಂದೆನ್ನ ಕಿವಿಗಳ್ಗೆ ॥ 93 ॥

ತರುಣಿಯರೆನ್ನೊಳು ಬಂದು । ಮತ್ತೆ
ತೆರಳಿದರತ್ತಲಂತೆಂದು ॥
ತರುಣಿ ರೋದಿಸಿ ತನ್ನ ಪಿತಗೆ ಪೇಳುವರಿಲ್ಲ ।
ದುರುಳನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆನೆಂದು ಹಲುಬುತ್ತ ॥ 94 ॥

ಅಂಬರದೊಳು ಪೋಗುತಿರಲು । ಧ್ವನಿ ।
ಗಿಂಬುಗೊಟ್ಟಿರಲು ಕರ್ಣದೊಳು ॥
ಅಂಬರವನು ನೋಡುತಿರಲೋರ್ವ ದಾನವ ।
ಸಂಭ್ರಮದೊಳಗೊಯ್ಯುತಿರಲದ ಕಾಣುತ್ತ ॥ 95 ॥

ಆತನಾರೆಂದಿರಲ್ಕಾಗ । ಖಳ ।
ಪಾತಾಳಕೇತುವೆಂದಾಗ ॥
ನಾ ತಿಳಿದಿತ್ತಲೈತಂದಿಹೆ ತವಸುತೆ ।
ಯಾ ತಳೋದರಿಯೆ ನಿಶ್ಚಯ ತಿಳಿಯಲ್ಕೀಗ ॥ 96 ॥

ದುರುಳನ ಪುರವು ಪಾತಾಳ । ಲೋಕ ।
ವರುಹಲೇನವನತಿಖೂಳ ॥
ಪರಮವಿಕ್ರಮಿಯವನನು ಗೆಲ್ದು ನಿನ್ನಯ ।
ತರಳೆಯ ತರುವುದಿನ್ನೆಂತೊ ನಾನರಿಯೆನು ॥ 97 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಅರಸ ಕೇಳಂತೆಂದು ಸುರಮುನಿಪ ಗಂಧರ್ವ ।
ರರಸನಿಂಗರುಹಿ ಮುಂದಾಲೋಚಿಸೆಂದೆನುತ ।
ತೆರಳೆಯಂತರ್ಧಾನಕಿತ್ತಲಾ ತನುಜೆಯಿರವರಿತು ಗಂಧರ್ವೇಶನು ॥
ಹರನೊ ಕಲ್ಪಾಂತಕನೊ ಭೈರವನೊಯೆಂದೆಂಬ ।
ತೆರನ ಕೋಪದೊಳು ಝುಡಿದೆದ್ದು ಹೂಂಕರಿಸುತ್ತ ।
ತರಳೆಯನು ಕದ್ದೊಯ್ದನೇ ಖೂಳನೆನುತ ರೋಷದೊಳೆಂದನತಿಗರ್ಜಿಸಿ ॥ 98 ॥

॥ ರಾಗ ಭೈರವಿ- ಏಕತಾಳ ॥

ಭಳಿರೆ ಖಳಾಧಮನೆನ್ನ । ಸುತೆ ।
ಯಳ ಕದ್ದೊಯ್ದನೆ ಮುನ್ನ ॥
ಇಳೆಯ ಋಣವ ತೀರಿಸುವೆ । ಯಮ ।
ನಿಳಯಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಬರುವೆ ॥ 99 ॥

ಹರನಡ್ಡೈಸಲು ಬಿಡೆನು । ಮುರ ।
ಹರ ಮುಳಿದರು ಇರಗೊಡೆನು ॥
ದುರುಳನ ಶಿರ ಚೆಂಡಾಡಿ । ಮ ।
ತ್ತರಳೆಯ ತರುವೆನು ನೋಡಿ ॥ 100 ॥

ಎಂದೀ ಪರಿ ರೋಷದೊಳು । ಬಲ ।
ವೃಂದವ ಬರಹೇಳೆನಲು ॥
ಸ್ಯಂದನ ಕರಿಹಯ ಸಹಿತ । ನಡೆ ।
ತಂದೆರಗಲು ಮನ್ನಿಸುತ ॥ 101 ॥

॥ ಭಾಮಿನಿ ॥

ಅರಸ ಕೇಳ್ಕೈ ವಿಶ್ವವಸು ವೀ ।
ಪರಿಯರೋಷದೊಳೆದ್ದು ಮಾರ್ಬಲ ।
ವೆರಸಿ ನಡೆತಂದನು ತತೂಕ್ಷಣದೊಳಗೆ ಗರ್ವದಲಿ ॥
ದುರುಳನಿಹ ಪುರಕಾಗಿ ನಡೆತಂ ।
ದಿರುವ ಚಾರರ ಪಿಡಿದು ಸುಣ್ಣವ ।
ಬರೆದು ಮೂಗಿಗೆ ಕರೆದು ತಾ ತವ ದೊರೆಯನೆಂದಟ್ಟೆ ॥ 102 ॥

॥ ಕಂದ ॥

ಈ ತೆರನೆಸಗಲ್ ದೂತರು
ಭೀತಿಯೊಳಂ ಪೊರಟು ಬಂದು ದನುಜಾಧಿಪಗಂ ॥
ಕಾತರಿಸುತಲೊಂದಿಸಿ ಬಳಿ ।
ಕೀತೆರ ಪೇಳ್ದರು ವಹಿಲದಿ ಬಂದವಗಡಮಂ ॥ 103 ॥

॥ ರಾಗ ಮುಖಾರಿ - ಏಕತಾಳ ॥

ಲಾಲಿಸಿ ಕೇಳ್ವುದೆಮ್ಮ ಮಾತ । ಪಾತಾಳಕೇತ ।
ಲಾಲಿಸಿ ಕೇಳ್ವುದೆಮ್ಮ ಮಾತ ॥ ಪ ॥

ತರುಣಿಯ ನೀನು ತಂದುದರಿತು । ಮತ್ತವಳ ಜನಕ ।
ವೆರಸಿ ಮಾರ್ಬಲದೊಳು ಬೆರೆತು ॥
ಭರದೊಳಗೆಮ್ಮಯ । ಪುರವನು ಮುತ್ತಿಹ ।
ದುರುಳನ ಕರೆತಾರೆಂದೆಮ್ಮನು ಪಿಡಿ ।
ದುರುತರ ರೋಷದಿ ಮೂಗಿಗೆ ಸುಣ್ಣವ ।
ಬರೆದಟ್ಟಿದರೈ ದೊರೆಯೆ ಪರಾಕೂ ॥ 104 ॥

॥ ರಾಗ ದೇಶಿ– ಅಷ್ಟತಾಳ ॥

ಚಾರರೆಂದುದ ಕೇಳುತ್ತಲಾಕ್ಷಣ ।
ಭೂರಿಕೋಪದೊಳೆದ್ದು ಖಳಪತಿ ।
ಯಾರುಭಟಿಸುತಲೆಂದನು ॥ 105 ॥

ಅರರೆ ಶೂರ ಶಭಾಸು ತನ್ನಯ ನಿಜ ।
ತರಳೆಯನುಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಿಲ್ಲಿಗೆ ।
ಧುರಕೆ ಬಂದನೆ ಖೂಳನು ॥ 106 ॥

ಕಡಿದು ಭೂತಗಣಂಗಳ ದಣಿಸುವೆ ।
ಹುಡುಗಿಯಿದು ಸಾಕೆನಿಸಿ ಬಿಡದಿರೆ ।
ಧಡಿಗನೇ ತಾನೆನುತಲಿ ॥ 107 ॥

ಎಂದು ಕೋಪದಿ ಹೂಂಕರಿಸುತ ಚಾಪ ।
ವಂ ಧರಿಸಿ ನಡೆತಂದು ಖಚರನ ।
ಸಂಧಿಸುತಲಿಂತೆಂದನು ॥ 108 ॥

॥ ರಾಗ ಭೈರವಿ– ಏಕತಾಳ ॥

ಆರೆಲೊ ಫಡ ಗಂಧರ್ವ । ನೀ ।
ನೀ ರೀತಿಯೊಳತಿಗರ್ವ ॥
ತೋರಿಸಿಮಾರ್ಬಲಸಹಿತ ।ಬಂ।
ದೋರುಗುಡಿಪುದೇಕಹಿತ ॥ 109 ॥

ಖಳ ದನುಜಾಧಮ ಕೇಳೊ । ಯಮ ।
ನಿಳಯಕೆ ಪೊರಡಲ್ಕೇಳೊ ॥
ನಳಿನಾಂಬಕಿಯನು ಬಿಡಿಸೆ । ಮ ।
ತ್ತಳುಕದೆ ಬಂದೆ ಪರಿಕಿಸೆ ॥ 110 ॥

ಏನಹಳಾ ಫಣಿವೇಣಿ । ಮ ।
ತ್ತೇನೆಂದಳು ಶುಕವಾಣಿ ॥
ಏನದು ನಿನ್ನಯ ಪೆಸರು । ಮತಿ ।
ಹೀನನೆ ಬೇಗದೊಳುಸುರು ॥ 111 ॥

ತರಳೆಯು ತನಗಾ ಸುದತಿ । ಗಂ ।
ಧರುವರಿಗಾನೆಯಧಿಪತಿ ॥
ವರ ವಿಶ್ವಾವಸುವೆನುತ ।ಪೆಸ ।
ರಿರುವುದು ಕೇಳೈ ಧೂರ್ತ ॥ 112 ॥

ಫಡಫಡ ಗಂಧರ್ವೇಶ । ತವ ।
ಹುಡುಗಿಯ ಬಿಡಿಸಲ್ಕೀಶ ॥
ಒಡನೈತಂದರು ಬಿಡೆನು । ಧುರ ।
ತೊಡಗೈ ಪರಿಕಿಪೆ ನಾನು ॥ 113 ॥

॥ **ಪಂಚಘಾತ- ಮಟ್ಟೆತಾಳ** ॥

ಎನಲು ಕೇಳುತ । ಕಿನಿಸದಾಳುತ ॥
ಘನತವಕದೊಳೆಚ್ಚ ಖಚರಪಾಲ ಗಜರುತ ॥ 114 ॥

ಬರುವ ಬಾಣವ । ತರಿದು ದಾನವ ॥
ಭರದಿ ಪ್ರತಿಶರೌಘದಿಂದ । ಗುರಿಯೊಳೆಸೆದವ ॥ 115 ॥

ಶರವ ತುಂಡಿಸಿ । ಧುರದಿ ಸಾಹಸಿ ॥
ಅರಿತೆನೆನುತ ಕೋಲಮಳೆಯ । ಗರೆದ ಕೋಪಿಸಿ ॥ 116 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಅರಸ ಕೇಳ್ ಗಂಧರ್ವರಾಜನ ।
ಶರವಲೆಕ್ಕಿಸದಸುರ ಕೋಪದಿ ।
ಭರದಿ ಕುಂತದೊಳೆಸೆಯೆ ಖಚರಾಧಿಪನು ಮೂರ್ಛೆಯೊಳು ॥
ಒರಗೆ ಫಡ ಖೇಚರನೆ ವೇಗದಿ ।
ತರಳೆಯನು ನೀ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೈ ।
ಕುರಿಯೆ ನಿನ್ನನು ಕಾವರಾರೆಂದೆನುತ ಗರ್ಜಿಸಿದ ॥ 117 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಪರಿಪರಿ ಮೂದಲಿಸುತಲಾ ।
ದುರುಳನು ಪೊರಬಾಕ್ಷಣ ಪಿಂದಕೆ ತಿರುಗಲ್ಕಂ ।

ಭರದಿಂ ಮೂರ್ಛೆಯ ತಿಳಿದೆ ।
ದ್ದುರುತರ ಶೋಕದಿ ಹಳವಿಸುತಿಂತೆಂದಂ ತಾಂ ॥ 118 ॥

॥ **ರಾಗ ನೀಲಾಂಬರಿ – ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ದೂರಲದಾರಿಗೆ ಎನ್ನಕು ।
ಮಾರಿಯ ಬಿಡಿಸುವೆನೆಂದರೆ ।
ಘೋರ ದನುಜ ಧುರದಲಿ ಕೈ ।
ಮೀರಿದನಕಟಕಟಾ ॥ 119 ॥

ಯಾತಕೆ ತರಳೆಯು ಸುದತಿಯ ।
ವ್ರಾತದಿ ವನಕೈದಿದಳಂ ।
ದೇತಕೆ ಖಳನೊಯ್ದನೊ ತಾ ।
ನೇತಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲೀ ॥ 120 ॥

ತರಳೆಯ ಬಿಡಿಸುವರಾರಿ ।
ನ್ನರುಹಲದಾರಿಗೆ ಕಷ್ಟವ ।
ಪರಿಹರಿಸುವರಾರ್ ದುರುಳನ ।
ಧುರಕಿದಿರಹರಾರು ॥ 121 ॥

ಘನಬಲಯುತನಾಗಿರುವೀ ।
ದನುಜನ ಸಂಹರಿಸುವರಾ ।
ರೆಣಿಸಿದರೇನ್ ವಿಧಿಕೃತವೇ ।
ನನು ಮೀರುವರಾರು ॥ 122 ॥
ಎನುತೀ ಪರಿ ಚಿಂತಿಸುತಿರೆ ।
ಮುನಿ ನಾರದ ಬಂದಾತನ ।
ಘನತರ ದುಗುಡವನೀಕ್ಷಿಸಿ ।
ಕನಿಕರದೊಳಗೆಂದ ॥ 123 ॥

॥ **ರಾಗ ಸುರುಟಿ– ಏಕತಾಳ** ॥

ಏಳೈ ಬಿಡುಶೋಕ । ಮುನ್ನವೆ ।
ಪೇಳಿಹೆ ನೀವಾಕ ॥
ಖೂಳನ ಗೆಲಲರಿದೆಂದರುಹಿದರದ ।
ಕೇಳದೆ ಧುರಕೈತಂದಿಹೆ ಸಾಹಸಿ ॥ 124 ॥

ಆಗಲಿ ಬಿಡು ಇನ್ನು । ದುರುಳನು ।
ಬೇಗದಿ ಹತವಹನು ॥
ಭೂಗಧಿಪಜನೋರ್ವನು ಬಂದೀತನ ।
ಸಾಗಿಸುವನು ಯಮನಗರಿಗೆ ಸದ್ಯದಿ ॥ 125 ॥

ದುರುಳನ ಸಂಹರಿಸಿ । ತವಸುತೆ ।
ವರಿಸುವನಾ ಸಹಸಿ ॥
ಮರುಗದಿರೆಂದಭಯವನರುಹುತಲತಿ ।
ತ್ವರಿತದಿ ಗಮಿಸಿದನಾ ಸುರಮುನಿಪತಿ ॥ 126 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಸುರಮುನಿಯನುಡಿಗೇಳಿ ಕ್ಲೇಶವ ।
ತೊರೆದು ಖಚರಾಧಿಪನು ಬಲಸಹ ।
ತಿರುಗಿ ತನ್ನಯ ನಗರಕ್ಕೈದಿದನಿತ್ತ ಖಳಪತಿಯು ॥
ತರುಣಿಯನು ವರಿಸುವಡೆ ಲಗ್ನವ ।
ನಿರಿಸಬೇಕೆಂದೆನುತ ತನ್ನಯ ।
ವರಪುರೋಹಿತಗಣವ ಕರೆದಿಂತೆಂದನವರೊಡನೆ ॥ 127 ॥

॥ **ರಾಗ ಭೈರವಿ- ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಎರಗುವೆನು ತಾನೋರ್ವ ।
ತರುಣಿಯನು ತಂದಿಹೆನು ।
ವರಿಸಲೆಂದಿಗೆಲಗ್ನ ।
ವಿರುವುದೆಂದರುಹಿ ॥ 128 ॥

ಪೊರೆಯಬೇಕೆನುತ ಖಳ ।
ನೊರೆಯೆ ಕೇಳ್ದಾ ವಿಪ್ರ ।
ವರನೆಂದನೆಣಿಸಿ ಕೈ ।
ಬೆರಳ ದನುಜನಿಗೆ ॥ 129 ॥

ಖಳರಾಯ ಕೇಳು ನೀ ।
ತಳುವದತಿ ಸನಿಹದಲಿ ।
ಫಳಿಗೆಯ್ಯೆದಕೆ ನಾಳಿ ।
ನಲಿ ತ್ರಯೋದಶಿಗೆ ॥ 130 ॥

ಇರುವುದೈ ಲಗ್ನವೆಂ ।
ದರುಹೆ ಸಂತಸದಾಳಿ ।
ದುರುಳ ಬೇಕಾದುದಿ ।
ತ್ತೆರಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ ॥ 131 ॥

॥ ವಾರ್ಧಕ ॥

ಭೂರಮಣ ಲಾಲಿಸಿತ್ತಸುರ ಪರಿಣಯಕೆ ಸಂ ।
ಭಾರಗಳನೊದಗಿಸುತ ಸನ್ನಹದೊಳಿರುತಿರಲು ।
ವಾರಿಜಾಂಬಕಿಗೆ ಕುಂಡಲೆಯೆನುತ್ತೋರ್ವ ಸತಿ ಸಖಿಯಾಗಿ ಸೇರಿರಲ್ಕೇ ॥
ಚಾರುಪರಿಣಯದ ಸಂಗತಿಯನವಳಿಂದರಿತು ।
ನೀರಜಾಂಬಕಿ ಮದಾಲಸೆಯಧಿಕ ದುಗುಡದೊಳ್ ।
ಯಾರಿಗರುಹುವೆನೆಂತು ಸೈರಿಸಲೆನುತ್ತ ಹೇರಾಳ ದುಃಖದೊಳೆಂದಳು ॥ 132 ॥

॥ ರಾಗ ಆನಂದಭೈರವಿ– ಏಕತಾಳ ॥

ಏನ ಮಾಡಲಾರಿಗರುಹ ।
ಈ ನಿಶಾಚರೇಂದ್ರನೆನ್ನ ।
ಕೆಡಿಸುವ । ಕ್ಲೇಶ । ಬಡಿಸುವ ॥ 133 ॥

ದುರುಳನಿವನ ಲಗ್ನವಾಗಿ ।
ಇರುವೆನೆಂತುತನುವನೀಗಿ ।
ಬಿಡುವೆನು । ಏನ । ನುಡಿವೆನು ॥ 134॥

ಖೂಳನೆನ್ನ ಕದ್ದುತಂದು ।
ಗೋಳುಗುಡಿಸುವೆನ್ನಶೋಕ ।
ತಾಗದೆ । ತನುವ । ನೀಗದೆ ॥ 135 ॥

ಎಷ್ಟನೆಣಿಸಲೇನು ವಿಧಿಯು ।
ಕೊಟ್ಟಭಾಗ್ಯ ಉಣ್ಣದನಕ ।
ತೀರದು । ಪಾಪ । ಜಾರದು ॥ 136 ॥

ತನ್ನನಿಂತು ಖೂಳ ತಂದು ।
ದನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಿಡಿಸೆ ಬರುವ ।
ದಾರಿಲ್ಲ । ದೂರ । ಲಾರಲ್ಲ ॥ 137 ॥

ಹಲವನೆಣಿಸಲೇನು ಜೀವ ।
ಕಳೆವುದೇ ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ।
ಮರುಗುತ್ತ । ಧರೆಯೊ । ಳೊರಗುತ್ತ ॥ 138 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ತರುಣಿಯು ದುಃಖಿಸುತೀಪರಿ ।
ತೊರೆಯುವೆನಸುವನ್ನೆಂದಿರಲಾಗಳ್ ಬಳಿಕಂ ॥
ಸುರಭಿಯು ನಡೆತಂದೀಕೆಯು ।
ಮರುಗುವುದನ್ನರಿತು ನುಡಿಸಿದಳ್ ಸ್ವೈರಣೆಯಂ ॥ 139 ॥

॥ **ರಾಗ ನವರೋಜು- ಏಕತಾಳ** ॥

ಸ್ವೈರಿಸು ಸ್ವೈರಿಸು ನೀನು । ಸುಕು ।
ಮಾರಿಯೆ ಪೇಳುವೆ ನಾನು ॥
ಘೋರ ದನುಜನೆಂದಿಗು ನಿನ್ನಯ ತನು ।
ಸೇರಲಸಾಧ್ಯವು ವಾರಿಜನಿಭಮುಖಿ ॥ 140 ॥

ಆವನು ಬಂದೀ ಖಳನ । ಮಿಗೆ ।
ಸಾವನು ಗೈಯುವನವನ ॥
ಭಾವಕಿ ನೀ ಪರಿಣಯವಾಗುವೆ ನಿಜ ।
ನೋವನೆಣಿಸದಿರು ಕೋವಿದೆ ನಂಬಿಕೊ ॥ 141 ॥

ತರುಣಿಯೊಳಿಂತೆಂದೊರೆದು । ತಳೆ ।
ದಿರುತಿಹ ಶೋಕವ ಕಳೆದು ॥
ಸುರಭಿಯು ತೆರಳಲ್ಕಿತ್ತಲು ಸುದತಿಯು ।
ಮರುಕವ ತೊರೆದತಿಹರುಷದೊಳಿರುತಿರೆ ॥ 142 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಧರಣಿಪ ಕೇಳಿತ್ತಲು ಖಳ ।
ನುರುತರ ಗರ್ವದಿ ಪೊರಬಾಕ್ಷಣದಿಂ ವನಕಂ ॥
ವರಮುನಿಗಳ ಗೋಳ್ಗುಡಿಸುತ ।
ಅರುತಿರ್ದಂ ಬಳಿಕಿತ್ತಲು ನಡೆದುದ ಪೇಳ್ವೆಂ ॥ 143 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಲಾಲಿಸೈ ಜನನಾಥ ಬಳಿಕಾ ।
ಖೂಳನೀ ಪರಿಯಿಂದ ಮೌನೀ ।

ಜಾಲವೆಸಗುವ ತಪಕೆ ವಿಘ್ನವ ಗೈಯುತಿರಲಿತ್ತಾ ॥
ಗಾಲವನೆನಿಪ್ಪೋರ್ವ ಮುನಿಜನ ।
ಪಾಲನಾಗಿಹ ಶತ್ರುಜಿತುವಿನ ।
ಓಲಗಕೆ ನಡೆತಂದನೊಂದು ತುರಂಗ ಸಹಿತಾಗಿ ॥ 144 ॥

॥ **ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ– ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಮುನಿಯ ಬರವ ಚಾರಜನರಿಂದರಿತು ಭೂಪ ।
ಘನತವಕದೊಳು ಬಂದು ॥
ವಿನಯದಿ ಕರದೊಯ್ದು ಮನ್ನಿಸಿ ಪೀಠವಿ ।
ತ್ತನುನಯದಿಂದಲೆಂದ ॥ 145 ॥

ಎಲೆ ಮುನಿಪಾಲ ತಮ್ಮಯ ಬರದಿಂದೆನ್ನ ।
ನಿಳಯ ಪಾವನವಾದುದು ॥
ಕಲುಷವೆಷ್ಟಿರಲೆನ್ನದೈದಿತು ನಿರ್ಮಲ ।
ಗೊಳಿಸಿತೆನ್ನಯ ರಾಷ್ಟ್ರವ ॥ 146 ॥

ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಬರುವವರಲ್ಲ ಸ ।
ವಾರಿ ವಿಚಿತ್ರವೆಂದು ॥
ಭೂರಮಣನುಪದಕೆರಗಲೆತ್ತುತ ಮುನಿ ।
ವಾರವಂದಿತನೆಂದನು ॥ 147 ॥

॥ **ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ – ಆದಿತಾಳ** ॥

ಕೇಳು ಪ್ರವರ್ಧನಜಾತ ವಿಖ್ಯಾತ ।
ಪೇಳುವೆ ಬಂದ ಬವಣೆಯ ಭೂನಾಥ ॥ ಪ ॥
ತವ ದಯದಿಂದಲೀವರೆಗೆ ನಿರ್ಭಯದಿ ತ ।
ಪವಗೈಯುತಿರುತಿರ್ದೆವೈ ವನಾಂತರದಿ ॥
ದಿವಿಜವೈರಿಯದೊಬ್ಬ ಬಂದೀಗತಪಕೆ ವಿ ।
ಘ್ನವಗೈವನದರಿಂದ ಬಂದೆವೈ ಭರದಿ ॥ 148 ॥

ದುರುಳನ ಸಂಹರಿಸುವೆ ತಾನೆಂದೆನಲದು ।
ಸರಿಯಾಗದಕ್ರಮವಹುದಿಲ್ಲೀತನಕ ॥
ವಿರಚಿಸಿದೆನಿತು ತಪಗಳು ನಿಷ್ಫಲವೆನು ।
ತರಿತಿಲ್ಲ ನಿನ್ನೊಡನರುಹಲೈತಂದೆ ॥ 149 ॥

ಎಂದ ಮಾತನು ಕೇಳುತವನೀಶ ನುಡಿದ ನೇ ।
ನಿಂದಿದೇನೀ ತುರಗವದಾರದಿಲ್ಲಿ ॥
ತಂದಿಹುದೇನಿದರಂದವರುಹಿರೆನು।
ತಂದೆರಗಲು ಮನುಜೇಂದ್ರಗಿಂತೆಂದ ॥ 150 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಜನಪತಿ ಕೇಳಾ ಪಾತಕಿ ।
ಯೆನಿತಾದರು ಬಿಡನೆಂದೆನುತಲಿ ಭಯದಿಂದಾ ।
ಮನದೊಳು ಘನಚಿಂತೆಯೊಳಿ ।
ರ್ದೆನು ನಾಂ ಬಳಿಕಾ ಸಮಯದಿ ನಡೆದುದ ಪೇಳ್ವೆಂ ॥ 151 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಅಳಲಿ ಸುಯ್ದಂಬರವ ನೋಡಿದ ।
ಡಿಳೆಗೆ ಬಿದ್ದುದು ತುರಗವಿದು ಹಳ ।
ಹಳಸಿದೇನೇನೆಂದು ತಾ ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತಿರೆ ॥
ಮೊಳಗುವಂದದಿ ಗಗನಭಾರತಿ ।
ಯೊಲಿದು ನುಡಿದಳು ವಿಪ್ರವರ ನಿನ ।
ಗೊಲಿದು ರವಿ ಕರುಣಿಸಿದ ತುರಗವಿದಂಜಲೇನೆನುತ ॥ 152 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ- ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಕುವಲಯದಲಸ್ಖಲಿತಗತಿಯಲಿ ।
ಕುವಲಯಾಹ್ವಯವಾಯ್ತು ತುರಗವಿ ।
ದವನಿಪಾಲಕ ಶತ್ರುಜಿತು ಸಂ ।
ಭವಗೆ ಕೊಡಲು ॥ 153 ॥
ಅವನಲಹುದೀ ದೈತ್ಯವಧೆ ಹೋ ।
ಗವನ ಹೊರೆಗೆನೆ ಬಂದೆನೈ ತವ ।
ಕುವರನನು ತನ್ನೊಡನೆ ಕಳುಹೈ ।
ಅವನಿಪಾಲ ॥ 154॥

ಎಂದೆನಲು ಕೇಳ್ದಾಗ ಮನದಲಿ ।
ನೊಂದು ಕುವರನ ಕಳುಹಲೆಂತೆನು ।
ತಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಬಳಿಕ ತಿಳಿದಿಂ ।
ತೆಂದನವಗೆ ॥ 155 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಮುನಿಕುಲೋತ್ತಮ ಲಾಲಿಸೆನ್ನಣುಗನಿಂದಲೀ ।
ಘನತರದ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಾಗದಿರದೆನುತ ।
ಮನದಿ ನಿಮಗರಿಕೆಯಾಗಿರ್ದಡದಕೇನೆನಲಿ ಪರಹಿತಾರ್ಥಕೆ ತನ್ನಯ ॥
ತನುವ ತೆರಬೇಕಾದಡೀಯುವುದೆ ಲೇಸು ಸೂ ।
ರ್ಯನ ಕರುಣೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯದಿ ಗೆಲುವನೆಂ ।
ದೆನುತ ಗಗನದಿ ನುಡಿದ ಮೇಲೆ ಭಯವೇನೆನುತ
ಸುತನಕರೆದಿಂತೆಂದನು ॥ 156 ॥

॥ **ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ – ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಕಂದ ಬಾರೈ ಮುನಿಪನಿಂದಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನಿನ್ನ ।
ಲೊಂದು ಕಾರ್ಯವ ಗೈಸಲೆನುತ ॥
ಬಂದಿಹನು ಪೋಗಿ ಮುನಿಯೆಂದ ತೆರದೊಳು ನಡೆದು ।
ಬಂದ ಭೀತಿಯನು ಪರಿಹರಿಸು ॥ 157 ॥

ಕುಮತಿ ದಾನವನೋರ್ವ ಗಮಿಸಿ ವಿಘ್ನವ ಗೈವ ।
ನಮಿತ ಬಲಯುತ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ॥
ಅಮರಾರಿ ಮರಣಹೊಂದನು ಎಂದೆನುತ ನಭೋ ।
ರಮಣಿಯುಸುರಿಹಳಂತೆ ಕೇಳು ॥ 158 ॥

ಅದರಿಂದ ಪೋಗಿನೀ ಕುದುರೆಯಿದನೇರಿ ದು ।
ರ್ಮದನ ಸಂಹರಿಸಿ ತಾಪಸರ ॥
ಹದುಳಗೊಳಿಸುತ ತಪಕೆ ಮುದದಿ ಬಾರೆಂದೆನಲು ।
ಪದಯುಗಕ್ಕೆರಗುತಿಂತೆಂದ ॥ 159 ॥

॥ **ರಾಗ ಮಾರವಿ– ಏಕತಾಳ** ॥

ಇನಿತೀ ಕೆಲಸಕೆ ಬೆದರಿಕೆಯೇನ್ನೈ ।
ಜನಕನೆ ಬಿಡು ಭಯವ ॥
ದನುಜನ ನಿಮಿಷದಿ ಸಂಹರಿಸುವೆ ಪೋ ।
ಪೆನು ಮುನಿಯೆಡೆಗೀಗ ॥ 160॥

ಬಾಲನ ಸಾಹಸವರಿಯಬಹುದು ಜನ ।
ಪಾಲಕನೀಕ್ಷಣದಿ ॥
ಖೂಳನ ಭಂಗಿಸಿ ಬರದಿರೆ ನಿನ್ನಯ ।
ಬಾಲನೆ ನೋಡೆಂದ ॥ 161 ॥

ಎಂದಾ ಭೂಮಿಪನಂದನ ತುರಗವ ।
ನಂದೇರುತಲಾಗ ॥
ಬಂದನು ಮುನಿಯೊಡಗೂಡಿ ಋತಧ್ವಜ ।
ನಂದಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಗ ॥ 162 ॥

ಗಾಲವಮುನಿಯಾಶ್ರಮಕಾಗಿಯೆ ನರ ।
ಪಾಲಕಸುತ ಬರಲು ॥
ಖೂಳ ದನುಜನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆಲ್ಲರ ।
ಗೋಳುಗುಡಿಸುತಿರಲು ॥ 163 ॥

ಕಂಡಾ ಧರಣಿಪತನಯನು ಚಾಪವ ।
ಗೊಂಡತಿಬೇಗದಲಿ ॥
ಭಂಡ ಖಳಾಧಮ ನಿಲ್ಲೆನುತಲಿ ಮುಂ ।
ಕೊಂಡೆಂದನು ಭರದಿ ॥ 164 ॥

॥ **ರಾಗ ದೇಶಿ- ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಎಲವೊ ಖೂಳ ದಾನವ ಕೇಳು ಸುಮ್ಮನೆ ।
ಬಲವಿಹೀನರನಂಜಿಸುವುದೇ ।
ಕೆಲವೊ ನಿಲು ಸಮ್ಮುಖದಲಿ ॥ 165 ॥

ಎಂದ ಮಾತನು ಕೇಳುತಾ ಖಳ ನೋಡು ।
ತೆಂದನೆಲೆ ನೃಪತರಳ ಸುಮ್ಮನೆ ।
ಬಂದ ಹಾದಿಯಲ್ಶೈದುನೀ ॥ 166 ॥
ದುರುಳ ಕೇಳೊ ನಿನ್ನನು ಕೊಲ್ಲದೀಕ್ಷಣ ।
ತೆರಳೆ ಪಿಂದಕೆ ನಿಲ್ಲು ಮಾರ್ಗಣ ।
ಸುರಿಸು ನೋಡುವೆ ನಿನ್ನನು ॥ 167 ॥

ಬೇಡವೆನ್ನೊಳು ಸಮರವು ಸುಮ್ಮನೆ ।
ಕೇಡುಗಾಣುವೆ ತರಳರೊಳು ನೀ ।
ನಾಡುವಂದವಿದಲ್ಲವೊ ॥ 168 ॥

ಖೂಳ ಕೇಳು ಸನ್ಮುನಿಪರ ವನದೊಳು ।
ಗೋಳುಗುಡಿಸುವ ನಿನ್ನ ತನುವನು ।
ಸೀಳುವಾಟವಿದೆನ್ನದು ॥ 169 ॥

ಎನುತಲಸ್ತ್ರವ ಬಿಡುತಿರೆ ಭೂಮಿಪ ।
ತನುಜ ಬಳಿಕದ ಖಂಡಿಸುತಲಾ ।
ದನುಜ ಪ್ರತಿಶರವೆಸೆಯಲು ॥ 170 ॥

ಬೆದರದಾತನಸ್ತ್ರವ ಪುಡಿಗೈಯುತ್ತ ।
ಲಧಮ ನಿಲ್ಲೆಂದೆನುತ ಬಾಣವೆ ।
ಸೆದನು ಖೂಳನ ಸರಿಸಕೆ ॥ 171 ॥

॥ ಭಾಮಿನಿ ॥

ಕೇಳು ಭೂಮಿಪ ಬಳಿಕ ಧರಣೀ ।
ಪಾಲಸುತನಂಬಿನಲಿ ಖಳ ಪಾ ।
ತಾಳಕೇತುವು ಬೆದರಿ ತಿಳಿದಿಂತೆಂದ ತನ್ಮನದಿ ॥
ಸೋಲುವವನಿವನಲ್ಲ ಧುರದಿಕ ।
ರಾಳಭೈರವನಂತಿರುವನಾ ।
ಮೇಲುಪಾಯವ ಗೈವೆನಿದಕೊಂದೆನುತ ನಿಶ್ಚೈಸಿ ॥ 172 ॥

॥ ರಾಗ ಮಾರವಿ– ಏಕತಾಳ ॥

ದುರುಳನು ತಾನೀ । ಪರಿಯೊಳೆಣಿಸುತಾ ।
ಸುರಮಾಯದಿ ಸೂ । ಕರನಾಗುತ ಬಂ ।
ದುರುತರ ರೋಷದಿ । ಗಿರಿವನಗಳ ತರಿ ।
ತರಿದೊಟ್ಟುತ ಮುನಿ । ವರರಿದ್ದೆಡೆಗೆ ॥ ಬಂದನಾಗ ॥ 173 ॥

ಬಂದಲ್ಲಿಹ ಮುನಿ । ವೃಂದವ ಕಾಣುತ ।
ಲಂದವರನು ಬ । ಲ್ಪಂದ ಬೆರಸುತಿರ ।
ಲಿಂದೇನದ್ಭುತ । ವೆಂದೆನುತಲಿ ಹಾ ।
ಯೆಂದೊದರುತ ಭಯ । ದಿಂದೋಡುತಿರೆ ॥ ಭೀತಿಯಿಂದ ॥ 174 ॥

ಕಾಣುತ ಮುನಿಗಳ । ಕ್ಷೋಣಿಪಸುತ ಭಯ ।
ಗಾಣದಭಯವಿ । ತ್ತಾನಿಶಿಚರನಿಗೆ ।
ಸಾಣೆಯಲಗ ತೆಗೆ । ದೂಣೆಯವಿಲ್ಲದೆ ।
ತಾನೆಸೆದನು ಮಿಗೆ । ಕ್ಷೋಣಿಪ ಕೇಳು ॥ ಏನನೆಂಬೆ ॥ 175 ॥

ಎಸೆದಂಬಿಗೆ ಖಳ । ನಿಶಿಚರನುದರದಿ ।
ಬಸಿವುತ ನೆತ್ತರು । ಪಸರಿಸುತಿರೆ ಕಂ ।

ಡಸವಳಿದೊಯ್ಯನೆ । ನುಸುಳಿದನಿಳೆ ಭೇ ।
ದಿಸಿ ಪಾತಾಳಕೆ । ಅಸುರಾಧಿಪನು ॥ ಕೇಳ್ಬೈಭೂಪ ॥ 176 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಅರಸ ಕೇಳಚ್ಚರಿಯ ಸಹಿತಾ।
ದುರುಳ ತಾ ಪಾತಾಳಕೈದಲು ।
ತೆರಳಿದನು ಹಯವೇರಿ ಬೆಂಬೊತ್ತುತ ನಿಶಾಚರನ ॥
ಧರಣಿಪಾತ್ಮಜನಿಂತು ಖಳನನು।
ಬೆರಸುತಲಿ ಪಾತಾಳಕೈದಲು ।
ಪರಿಕಿಸಿದನಲ್ಲೊಂದುಪುರವರಮನೆಯಸಂಭ್ರಮವ ॥ 177 ॥

॥ **ರಾಗ ತೋಡಿ- ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಅಹಹಾ ಏನೆಂಬೆ ಸೋಜಿಗವ । ಇಲ್ಲಿ ।
ಬಹುಸಂಭ್ರಮದೊಳಿರುತಿರ್ಪ ಪಟ್ಟಣವ ॥ ಪ ॥
ಸುರಪುರವನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ । ಇರು ।
ತಿರುವುದು ಸೊಬಗನೇನೆಂಬೆನೈ ಸತತ ॥
ವರಮನೋಹರವಾಗಿ ತೋರ್ಪ । ಪುರ ।
ವರವಿದಾಳುವ ಧರಣಿಪನಾವನಿರ್ಪಾ ॥ 178 ॥

ನಗರದ ಸೊಬಗದಂತಿರಲಿ । ಮೇಣೀ ।
ಚೆಗೆ ತೋರ್ಪ ಸುಂದರಭವನವೆಂತೆನಲಿ ॥
ಮಿಗೆ ನೋಡಬೇಕು ಮುಂದೈದಿ । ಎಂದು।
ಬಗೆದವನಿಪಸುತನೈದಿದ ಜವದಿ ॥ 179 ॥

ಕಂಡನಾ ಭವನಮಧ್ಯದಲಿ । ಪುರ ।
ಮಂಡನದಂತೆ ರೂಪಾತಿಶಯದಲಿ ॥
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಿ ಕುಳ್ಳಿರಲು । ಭ್ರಮೆ ।
ಗೊಂಡವನಿಪಸುತನೆಂದ ಮನದೊಳು ॥ 180 ॥

॥ **ರಾಗ ಯಮುನಾಕಲ್ಯಾಣಿ- ಆದಿತಾಳ** ॥

ಇಂಥಾ ಸುಂದರಿಮಣಿ ಯಾರಿವಳು । ನೋಡೆ ।
ಕಂತುವಿನರಗಿಣಿಯಂತಿಹಳು ॥ ಪ ॥

ಕಮಲಸಂಭವಗೀ ತರುಣಿಯನ್ನು । ಮಾಡೆ ।

ಶ್ರಮವೆಷ್ಟು ತಗಲಿತೆಂಬುವುದನ್ನು ॥
ಅಮಮಾ ತಾನರಿಯಲಾರೆನು ನೋಡೆ । ಕಣ್ಗೆ ।
ರಮಣೀಯವಾಗಿ ತೋರ್ಪಳು ಪ್ರೌಢೆ ॥ 181 ॥

ಈ ತರುಣಿಯ ಸಂಗಸುಖವನ್ನು । ಹೊಂದು ।
ವಾತನೆ ಧನ್ಯನೆಂಬುವುದನ್ನು ॥
ಮಾತಿಂದರುಹಿ ಫಲವೇನಿವಳ । ನೋಡಿ ।
ಸೋತುಹೋಗದ ನರರತಿವಿರಳ ॥ 182 ॥

ಎನುವುದೇನೆನ್ನಯ ಮನವೆಲ್ಲಾ । ಮುದ್ದು ।
ವನಿತೆಗೆ ಸೂರೆಗಳಾಯ್ತಲ್ಲಾ ॥
ಮನುಮಥನೆನ್ನೊಳು ನಿರ್ದಯದಿ । ಬಾಣ ।
ವನು ಬಿಡುವನು ತಾ ಸೈಸೆನು ಭಯದಿ ॥ 183 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಧರಣಿಪತಿಸುತನಿಂತು ಸುದತಿಯ ।
ಪರಿಕಿಸುತಲಂಗಜನ ಬಾಣಕೆ ।
ತೆರುತ ದೇಹವನೆಂದ ತನ್ನಯ ಮನದೊಳೀ ತೆರದಿ ॥
ತರುಣಿ ಯಾರಿವಳೆಂಬ ವಿಷಯವ ।
ನರಿಯಬೇಕೆಂದಾರು ನೀನೆನೆ ।
ತರುಣಿ ಲಜ್ಜಿಸಿ ಪೊಕ್ಕಳಂತಃಪುರವ ಸಖಿಸಹಿತ ॥ 184 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ತರುಣಿಯು ತಾನೀ ಪರಿಯೊಳ್ ।
ಅರಮನೆಯೊಳಸಾರಲು ಕಂಡಾ ಧರಣಿಪಜಂ ॥
ಅರರೆಯಿದೇನೆನ್ನುತ ತಾ ।
ನರಿತಿಂತೆಂದಂ ತನ್ನಯ ಮನದೊಳ್ ಹದನಂ ॥ 185 ॥

॥ **ರಾಗ ಮಧುಮಾಧವಿ- ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಯಾತಕೆನ್ನನು ನೋಡಿ ಲಜ್ಜೆಯೊ ।
ಈ ತಳೋದರಿ ತೆರಳಿದಳು ಒಳ ।
ಗೇತರವ ಗುಣವಿಹುದೊ ಎಂದೆನು।
ತಾ ತರಳ ತಾನೆಣಿಸುತ ॥ 186 ॥

ಪರಪುರುಷ ತಾನೆಂದು ಮನದೊಳ ।
ಗರಿತು ತೆರಳಿರಬಹುದದಾದರು।
ತರುಣಿ ಯಾರೆಲ್ಲಿಹಳು ಎಂಬುದ ।
ನರಿಯಲೇಬೇಕೆನ್ನುತ ॥ 187 ॥

ಮುಂದೆ ತೆರಳಿದ ತುರಗವನು ಹೊರ ।
ಗಂದಿರಿಸಿ ಕಾಣುತ್ತ ಮಂಚದ ।
ಆಂದುಮುಖಿ ಸಖಿ ಸಹಿತ ಕುಳ್ಳಿರ ।
ಲಂದವಳ ಬಳಿಗೈದಲು ॥ 188 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಚೆಲುವರರಸನ ಬರವ ಕಾಣುತ ।
ಲಲನೆ ಮಂಚವನಿಳಿದು ಮನ್ಮಥ ।
ನಲಗು ತನುವನು ತಾಗಿ ಥಟ್ಟುಗಿದೊಡಲು ಕಂಪಿಸುತ ॥
ಬಳುಕಿದಳು ಬಾಡಿದಳು ಧರೆಯಲಿ ।
ಮಲಗಿದಳುಮೂರ್ಛೆಯಲಿ ನೃಪಕುಲ ।
ತಿಲಕನೇನೇನೆನುತ ನೆಗಹಿದನಬಲೆಯನು ಹಿಡಿದು ॥ 189 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಇಂತಾ ಧರಣಿಪತನಯಂ ।
ಕಾಂತೆಯ ಪಿಡಿದಾಲವಟ್ಟದೊಳು ಬೀಸುತ್ತಂ ।
ಚಿಂತೆಯ ಬಿಡು ಭಯಗೊಳ್ಳದಿ ।
ರಿಂತೆನುತಂ ಬಳಿಕುಸುರಿದನವಳೊಡನಾತಂ ॥ 190 ॥

॥ **ರಾಗ ಶಂಕರಾಭರಣ- ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಮಾತನಾಡೇ । ಮದಗಜಯಾನೆ ।
ಯಾತಕೀ ಪರಿಭಯಗೊಳುತಿಹೆ ಜಾಣೆ ।
ನಿ-ನ್ನಂತರ ಕಾಣೆ ।
ಜ-ಗದಿ ಸುಪ್ರವೀಣೆ ॥ 191 ॥

ವನಿತೆ ನಿನ್ನಯ ಪುರವಾವಲ್ಲಿ ಪೇಳು ।
ಜನನಿಜನಕರಾರೆಂದೆನುವುದ ಪೇಳು ॥
ಶೋ-ಕಿಪೆ ಯಾಕೆ ತಾಳು ।
ಧೈ-ರ್ಯವ ಹೊಂದು ಏಳು ॥ 192 ॥

ನೋಡುತೆನ್ನನು ಹೀಗೆ । ಬಾಡಿಹುದೇಕೆ ।
ಜೋಡಿನೊಳಗೆ ಕುಳಿತಿಹಳು ಯಾರೀಕೆ ॥
ದುಃ-ಖಿಪೆ ಬರಿದೇಕೆ ।
ಏ-ನಿದೆ ನಿನ್ನ ಬಯಕೆ ॥ 193 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಕೇಳು ಧರಣೀಪಾಲ ನೃಪಸುತ ।
ನಾ ಲತಾಂಗಿಯೊಳಿಂತು ವಿನಯದಿ ।
ಪೇಳು ತವಸಂಗತಿಯನೆಂದೀ ತೆರದಿ ಕೇಳುತಿರೆ ॥
ಲೋಲಲೋಚನೆ ನೋಡಿ ಸಖಿಯನು ।
ಹೇಳೆನಲು ಹೇಳಿದಳು ಮೂರ್ಛಾ ।
ಮೂಲಕಾರಣವನು ಮಹಾಭೂಪಾಲನಂದನಗೆ ॥ 194 ॥

॥ **ರಾಗ ಸಾವೇರಿ – ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ಪೂ । ಗೋಲಸನ್ನಿಭ ಲಾಲಿಸಿವಳ । ಮೂಲಸ್ಥಿತಿಯನು ॥
ಪೇಳುವೆನು ಸುಶೀಲೆಗಾದ । ಹಾಳುಗತಿಯನು ॥ 195 ॥

ಗಂ । ಧರುವಪತಿ ವಿಶ್ವಾವಸುವಿನ । ತರಳೆ ಈಕೆಯು ॥
ತೆರಳೆ ವನದಿ ತಿರುಗುತಲ್ಲಿ । ಇರಲಿಕೀಕೆಯು ॥ 196 ॥

ಪಾ । ತಾಳಕೇತುವೆಂಬ ದನುಜ । ಖೂಳನಿವಳನು ॥
ಕೋಳುವಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ । ಪೇಳಲೇನನು ॥ 197 ॥

ನಾ । ಆನ ತ್ರಯೋದಶಿಯೊಳು ಲಗ್ನ । ವೆನುತ ದಾನವ ॥
ನೆನಸಿರುವುದನರಿತು ಬಳಿಕೀ । ವನಿತೆ ಹದನವ ॥ 198 ॥

ತಾ । ತೊರೆವೆನಸುವನೆಂದು ಬಗೆದು । ತರುಣಿ ಇರುತಿರೆ ॥
ಸುರಭಿ ಬಂದು ಸಂತವಿಸುತ । ಲೊರೆದುದರಿತಿರೆ ॥ 199 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ತರುಣಿ ಕೇಳೇಕೆ ನೀ ಬರಿದೆ ಜೀವವ ಕಳೆವೆ ।
ದುರುಳನೆಂದಿಗು ನಿನ್ನ ಸ್ಪರ್ಶ ಗೈಯಲಸಾಧ್ಯ ।
ಮರುಗದಿರು ಖಳನಿವನನಾವನೆಚ್ಚಪನೊ ನೀನಾತನಿಂಗರಸಿಯಾಗಿ ॥
ಮೆರೆವೆ ನಿಶ್ಚಯ ಬೆದರಬೇಡವೆಂದೀತೆರದಿ ।
ಸುರಭಿಯೆಂದುದಕೆ ಜೀವವನಿರಿಸಿಕೊಂಡಿಹಳು ।
ತರಳೆ ಕೇಳಿವಳ ಪೆಸರಾ ಮದಾಲಸೆಯೆನಲು ನೀನಾರೆನಲ್ಕೆಂದಳು ॥200॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಕುಂಡಲೆಯಲಾ ತನ್ನ ಪೆಸರು ।
ದ್ದಂಡ ಪುಷ್ಕರಮಾಲಿ ತನ್ನಯ ।
ಗಂಡನಸುವನು ತೊರೆಯೆ ತಾನೀ ಸತಿಗೆ ಸಖಿಯಾಗಿ ॥
ಮಂಡಲದ ಪರಿಯಟಣವನು ಕೈ ।
ಕೊಂಡು ತಿರುಗುತ ಗಾಯವಡೆದಾ ।
ಖಂಡಲಾರಿಯ ಕೇಳಿ ಬಂದೆನು ಸತಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ॥ 201 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಎನಲೆಂದಂ ತರುಣಿಯೆ ಕೇ ।
ಆನಿತೇತಕೆಯೆನ್ನ ನೋಡಿದಾ ಕ್ಷಣದೊಳಗೀ ॥
ವನಿತೆಯು ಮೂರ್ಛಿತೆಯಾಗಿಹ ।
ಳೆನೆ ಕುಂಡಲೆ ಪೇಳ್ದಳಾತನೊಡನಾ ವಿವರಂ ॥ 202 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ- ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಲಾಲಿಸಿನಿತಾ ಸುರಭಿಯೆಂದುದ ।
ಕೇಳಿ ಖಳನನು ಕೊಲುವರಾರೆಂ ।
ದೀ ಲಲನೆಯಿರೆ ಬರಲು ನಿನ್ನನು ।
ಬಾಲೆ ನೋಡಿ ॥ 203 ॥

ಎಚ್ಚರಾರೋ ಖಳನನೆನ್ನದೆ ।
ಗಿಚ್ಚ ಕದ್ದವರಾರೊ ನಿನ್ನಲಿ ।
ಮೆಚ್ಚಿ ಮನಮರುಳಾಗಿ ಬಿದ್ದಳು ।
ಇಚ್ಛೆದಪ್ಪಿ ॥ 204 ॥

ಎಚ್ಚವನು ಬೇರೊಬ್ಬನಾಗಿಯೆ ।
ಮೆಚ್ಚಿದವನಿನ್ನೊಬ್ಬನಾಗಿರೆ ।
ಸಚ್ಚರಿತೆ ಜೀವಿಸುವುದೆಂತೆನು ।
ತಿಚ್ಛೆ ಇವಳ ॥ 205 ॥

ಚಾರುಗಾತ್ರದ ಸುಂದರಾಸ್ಯದ ।
ವೀರ ನೀನಾರೇನುಕಾರಣ ।
ಘೋರರಾಕ್ಷಸಪುರಕೆ ಬಂದವಿ ।
ಚಾರವೇನು ॥ 206 ॥

ಚಾರಣನೊ ಸುರನೋ ಮಹೋರಗ ।
ನಾರು ನೀ ಧಾರಿಣಿಯ ನರರಿಗೆ ।
ಸೇರಲಸದಳ ವೀ ಪುರವ ನೀ ।
ನಾರುಯೆನಲು ॥ 207 ॥

॥ **ರಾಗ ಸುರುಟಿ– ಏಕತಾಳ** ॥

ಸುಂದರಾಸ್ಯೆ ಕೇಳೆ । ಪುಷ್ಪಸು ।
ಗಂಧಿನಿ ಗುಣಶೀಲೆ ॥
ಇಂದೆನ್ನಯನಿಜ। ದಂದವ ನಿನ್ನೊಡ ।
ನೊಂದಬಿಡದೆ ಸಾ । ನಂದದೊಳುಸುರುವೆ ॥ 208 ॥

ಅರಸ ಶತ್ರುಜಿತನು । ಎಂಬನ ।
ತರಳ ಋತಧ್ವಜನು ॥
ದುರುಳನ ಬಾಧೆಯ । ಹರಿಸಲು ಗಾಲವ ।
ವರಮುನಿಯಾಶ್ರಮಕೈದಿದೆ ನಂತರ ॥ 209 ॥

ಖಳನೆನ್ನೊಳು ಕಾದಿ । ಸೋತನು ।
ಬಳಿಕಾ ಮಾಯಕದಿ ॥
ತಳೆಯುತ ಸೂಕರ ರೂಪದಿ ಬೆರಸಲು ।
ಅಳುಕದೆ ನಾ ಪೊಸ । ಹಿಳುಕಿನೊಳೆಸೆಯಲು ॥ 210 ॥

ಎಸೆದಸ್ತ್ರವು ಸಹಿತ । ದಾನವ ।
ನಸುವಳಿದವನಿತ್ತ ॥
ನುಸುಳಲು ನಾನವ । ತುಸು ಗಣಿಸದೆ ಬೆಂ ।
ದೆಸೆಯೊಳು ಬರಲಾ । ನಿಶಿಚರಬೆದರುತ ॥ 211 ॥

ದಾನವನನು ಅಟ್ಟಿ । ಮುಂದಕೆ।
ಈ ನಗರದ ಸೃಷ್ಟಿ ॥
ಕಾಣುತ ಬಂದಿಹ ಮಾನವ ನಾನೆನೆ ।
ಮಾನಿನಿ ಸಂತಸದಾಳುತಲೆಂದಳು ॥ 212 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಭಲರೆ ಭಲರೆ ಮನೋರಥದ ಕೈ ।
ಬೆಳೆದುದಿನ್ನೇನರಸಿ ಕೊಡು ಕರ ।
ತಳವನೆನುತವೆ ಕರೆಸಿ ಕುಲಗುರುವಾದ ತುಂಬುರನ ॥

ಚಲನಸಖಸಾಕ್ಷಿಕದಲಾಕುಂ।
ಡಲೆ ಕುಶೇಶಯಲೋಚನೆಯ ನಿ ।
ತ್ತಳು ಋತಧ್ವಜನೃಪಗೆ ಪರಮಾಹ್ಲಾದ ಭಾರದಲಿ ॥ 213 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಇಂತಾ ಮದಾಲಸೆಯನಿತ್ತು ನೃಪಸುತಗೆ ಬಳಿ ।
ಕಿಂತೆಂದಳಾಕುಂಡಲೆಯು ವೀರ ಕೇಳುನಾ ।
ಮುಂತಪಕೆ ತೆರಳುವೆನೆನುತ್ತನುಜ್ಞೆಯಗೊಂಡು ಕಾಂತಾಮಣಿಯ ಮನ್ನಿಸಿ ॥
ಸಂತಸದಿ ತಪಕೈದಲತ್ತಲಾ ತರಳ ನಿಜ ।
ಕಾಂತೆಯನ್ನೊಡಗೂಡಿಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಣಕೆ ಬರೆ ।
ತಾಂ ತಡೆದುಮಧ್ಯಮಾರ್ಗದಿ ಖೂಳ ದನುಜನಿಂತೆಂದನತಿಗರ್ಜಿಸುತಲಿ ॥214॥

॥ **ರಾಗ ಮಾರವಿ- ಏಕತಾಳ** ॥

ಫಡಫಡ ಹುಲುನರ । ಹುಡುಗನೆ ತಂದಿಹ ।
ಮಡದಿಯನಾವೆಡೆಗೆ ॥
ಕಡುಹಿನೊಳೊಯ್ದಪೆ ನಿಲ್ಲೆಲೊ ನಿನ್ನನು ।
ಕೊಡುವೆನು ಯಮನೆಡೆಗೆ ॥ 215 ॥

ಭಂಡ ದನುಜ ಕೇ । ಳಂಡಲೆಯುತನರಿ ।
ಹಿಂಡುಗಳನು ತಿಂದಾ ॥
ಪುಂಡತನವನೆನ್ನೊಳು ತೋರದಿರೆಲೊ ।
ಕಂಡಿಹೆನೈ ಹಿಂದೆ ॥ 216 ॥

ಹಿಂದಿನ ತೆರದವನಲ್ಲವೊ ಎನ್ನಯ ।
ಮಂದಿರದೊಳಗಿಲ್ಲ ॥
ಹಂದೆಯೆ ನಿನ್ನನು ತಿಂದರೆ ಕೇಳುವ ।
ರಿಂದಾರಿಹರಿಲ್ಲ ॥ 217 ॥

ಮರುಳೆ ಬರಿದೆ ಸುರ । ತರುಣಿಯ ತಂದಿ ।
ಲ್ಲಿರಿಸಿದ ಪೌರುಷದಿ ॥
ಒರೆಯುವೆಯಾದರು ತರಿವೆನು ನಿನ್ನನು ।
ತರುಣಿಯ ಸಮ್ಮುಖದಿ ॥ 218 ॥

ಬರಿಮಾತಿನಲೇನ್ ಬಿಡುಬಿಡು ವನಿತೆಯ ।
ಥರವಲ್ಲದು ನಿನಗೆ ॥

ತೊರೆಯುವೆ ಜೀವವ ಬಿಡದಿರೆ ನಿಶ್ಚಯ ।
ತರಳನೆ ಕೇಳೀಗ ॥ 219 ॥

ವನಿತೆಯ ಬಯಕೆಯೊಳೆನ್ನೊಳು ಸಾಯುವೆ ।
ಶುನಕನ ತೆರದಿಂದ ॥
ದನುಜನೆ ನಿಲ್ಲೆಂದೆನುತಸ್ತ್ರವ ಬಿಡೆ ।
ಕಿನಿಸಿನೊಳದ ತರಿದ ॥ 220 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಅರಸ ಕೇಳ್ ಬಳಿಕಾ ಋತಧ್ವಜ ।
ಕೆರಳಿಕವಲಂಬಿನೊಳು ದನುಜನ ।
ಗುರಿಯೊಳೆಸೆಯಲ್ಕಂದು ಧುರವೇಕಿನ್ನು ತನಗೆನುತ ॥
ತೆರಳಿದನು ಯಮನೆಡೆಗೆ ದಾನವ ।
ಧರಣಿಪಾತ್ಮಜನಿತ್ತ ತನ್ನಯ ।
ತುರಗವೇರುತ ಬಂದ ಸತಿಸಹಿತಾಗಿ ಪಟ್ಟಣಕೆ ॥ 221 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಇನಿತು ಸುದತಿಯ ಕೂಡಿಕೊಂಡವನಿಪಾಲಸುತ ।
ಘನತರೋತ್ಸಹದಿ ಬರುತಿರೆ ಕಂಡು ಮುದದಿ ಪುರ ।
ಜನರು ಪಿಡಿದಿಹ ರತುನದಾರತಿಯ ಕೈಕೊಳುತಲರಮನೆಗೆ ನಡೆತಂದನು ॥
ಜನನಿಜನಕರಿಗೆರಗಿ ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತಗಳ ।
ನಗುವಿನಿಂದರುಹೆ ಸಂತಸದಿ ಮನ್ನಿಸುತ ನಿಜ ।
ತನಯನಂ ಸುಖದೊಳಿರಲೊಂದುದಿನ ನೃಪಗೆ
ವನಪಾಲರೈತಂದೊರೆದರು ॥222॥

॥ **ಲಾವಣಿ** ॥

ದೊರೆಯೆ ಸಲಾಮು ಸಾಮಿ ।
ಚರಣಕೊಂದಿಪೆವು ಪ್ರೇಮಿ ॥
ಕಿರುಕುಳ ಹೆಚ್ಚೈತೆ ಮಿಗಗಳು ।
ಹೊಲನಾಗ ಬಹಳ ॥ 223 ॥

ಆನೆ ಕಾಡೆಮ್ಮೆ ಹುಲಿ ಕಾ ।
ಡ್ಕೋಣ ಮಾರ್ಜಾಲ ಸಿಂಗ ।
ಶ್ವಾನ ಸೂಕರ ನರಿಗಳು ।
ಸೊಕ್ಕಿಹವು ಕೇಳು ॥ 224 ॥

ಕದಳಿ ಖರ್ಜೂರ ದ್ರಾಕ್ಷಿ ।
ಬದರಿ ದಾಳಿಂಬ ಚೂತ ।
ಮೊದಲಾದ ಗಿಡಮರಗಳ ।
ಹಾಳ್ಮಾಡ್ವೈದಾವ ॥ 225 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಜೀಯ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳ ಬಾಧೆಗೆ ।
ಕಾಯಲೆಮ್ಮಳವಲ್ಲ ವನವೆನು ।
ತಾ ಯಶೋನಿಧಿಯಡಿಗೆರಗೆ ನೀವಂಜದಿರಿಯೆನುತಾ ॥
ರಾಯನಭಯವನಿತ್ತು ಮಿಗೆ ಸಮು ।
ದಾಯವಂಗೂಡುತ್ತ ಪೊರಮಡ ।
ಲಾಯತಿಕೆಯಿಂದೇಳೆ ಜನಕಗೆ ನಮಿಸುತಿಂತೆಂದ ॥ 226 ॥

॥ **ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ- ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಜನಕ ಲಾಲಿಸು ಇದಕಿನಿತು ಮಾರ್ಬಲದೊಡ ।
ನನುಸರಿಸುತಲಿ ನೀವು ॥
ವನಕೆ ಪೋಗುವದುಚಿತವೆ ವೀಳ್ಯವನು ಕೊಟ್ಟ ।
ರೆನಗಗಣಿತವಹುದೆ ॥ 227 ॥

ಚರಣದುದಕವನುತ್ತರಿಸುವಡಿದಕೆ ನೀ ।
ತರುವುದೆ ಹರಿಗೋಲನು ॥
ಥರವಲ್ಲವಿದಕೆ ನೀವ್ಯೆದುವುದೆನಗೀಗ ।
ಕರುಣಿ ಸಪ್ಪಣೆಯೆಂದನು ॥ 228 ॥

ತರಳ ಕೇಳ್ ಸದರವಲ್ಲಿದು ಬೇಟೆ ವನದೊಳು ।
ಪರಿಪರಿ ಮಾಯಕದಿ ॥
ದುರುಳ ರಕ್ಕಸರು ಸಂಚರಿಸುವರತುಳ ಭೀ ।
ಕರದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಹವು ॥ 229 ॥

ಎಷ್ಟು ಭೀಕರವಿರಲೆನಿತು ಮಾಯಕವಿರ ।
ಲಿಷ್ಟಕಾನಂಜುವೆನೆ ॥
ಸೃಷ್ಟೀಶ ಮನದಿ ಶಂಕಿಸದಿರೆಂದೆರಗಿ ತಾ ।
ಥಟ್ಟನಪ್ಪಣೆಗೊಂಡನು ॥ 230 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಎನುತ ಋತಧ್ವಜನೀ ಪರಿ ।
ಜನಕನೊಳಪ್ಪಣೆಗೊಳುತತಿವಹಿಲದೊಳಂ ತಾ ॥
ಘನಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರವಧರಿಸುತ ।
ಲನುವಿಂದಂ ಪೊರಟ ವನಕೆ ಸೈನ್ಯಸಮೇತಂ ॥ 231 ॥

॥ **ರಾಗ ಮುಖಾರಿ– ಏಕತಾಳ** ॥

ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಬಂದ ವನಕೆ । ನೃಪಸುತ ಕಾನನಕೆ ।
ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತ ಬಂದವನಕೆ ॥ ಪ ॥

ಕಾಟಕಜನಗಳ । ಕೂಟವ ಕೂಡುತ ।
ಘೋಟಕವೇರಿ ಮ । ಹಾಟವಿಯೊಳಗೆ ॥ 232 ॥

ಕರಡಿ ಶರಭ ಹುಲಿ । ಹರಿಣಸೂಕರವು ಚ ।
ಮರಿ ಸಿಂಹಾದಿಗ । ಳ್ತರಿತರಿದೊಟ್ಟಿ ॥ 233 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಚಿತ್ತವಿಸು ಭೂಪ ಬಳಿಕಿತ್ತಲೀ ತೆರದಿ ನೃಪ ।
ನಾತ್ಮಜನು ಮೃಗಗಳಂ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತೈದಿ ಮುಂ ।
ದೊತ್ತುತೋರ್ವನೆ ಘೋರಕಾನನದಿ ಚರಿಸುತ್ತೈತರೆ ಮುಂದರಣ್ಯದೊಳಗೆ ॥
ಧೂರ್ತಖಳ ಪಾತಾಳಕೇತುವಿನನುಜ ಕಾಳ ।
ಕೇತುವಿವನಂ ನೋಡಿ ಪೂರ್ವವೈರದಲಿ ಮುನಿ ।
ಪೋತ್ತಮನ ತೆರದಿ ಕುಳ್ಳಿರಲಿವನು ನಡೆತಂದ ಕಪಟಮುನಿಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ॥234॥

॥ **ಸಾಂಗತ್ಯ – ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ಕಪಟದಾಕೃತಿಯ ಮೌನಿಪನ ಕಾಣುತಲಾಗ ।
ನೃಪಸುತನೆರಗಿ ಪಾದದೊಳು ॥
ಕೃಪೆಯಿರಲೆಂದಡಿಗೆರಗಿದನೆತ್ತಿ ಮೌ ।
ನಿಪನೆಂದ ಜನಪಾತ್ಮಜನೊಳು ॥ 235 ॥

ಬಾರಯ್ಯ ವೀರಕುಳ್ಳಿರು ಬಹಳಾಯಾಸ ।
ದೋರಿದಂತಿದೆ ನಿನ್ನ ನೋಡೆ ॥
ಘೋರಕಾನನಕೆ ನೀನೋರಂತೆ ಬಂದ ವಿ ।
ಚಾರವನರುಹೆನ್ನ ಕೂಡೆ ॥ 236 ॥

ಮುನಿಕುಲೋತ್ತಮ ಕೇಳ್ ಕಾನನಕಾಗಿ ಬೇಟೆಗೆಂ ।
ದನುಸರಿಸುತಲಿ ಮಾರ್ಬಲವ ॥
ಘನತರೋತ್ಸಹದಿಂದಬಂದೆನೆಂದೆರಗಿ ಕೇ।
ಳ್ದನಿತೆಂದ ತನ್ಮನದೊಲವ ॥ 237 ॥

॥ **ರಾಗ ಜಂಜೂಟಿ- ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಧರಣಿಪಾತ್ಮಜ ಲಾಲಿಸೀಗ । ನಿನ್ನೊ ।
ಳರುಹುವೆ ಬಂದುದ ಬೇಗ ॥
ಪರಮುಸಂತಸವಾದುದೆನಗೆ ನಿನ್ನೆಡೆಗಾನು ।
ಬರುತಿಹೆನು ತವ ಬರವು ತನ್ನಯ ।
ಪರಮಪುಣ್ಯಾದಿ ಲಭಿಸಿತಿಂದಿಗೆ ॥ 238 ॥

ಎನಲಾ ಮಾತಿಗೆ ನಸುನಗುತ । ನೃಪ ।
ತನಯನಿಂತೆಂದ ನಮಿಸುತ ॥
ಘನತಪೋನಿಧಿಗಳಿಗೇನು ತನ್ನಿಂದಾಹು ।
ದೆನಿತು ಕಾರ್ಯವದರುಹಬೇಕೆಂ ।
ದೆನಲುಕೇಳ್ದಿಂತೆಂದನವನೊಳು ॥ 239 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ- ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಕಂದ ಕೇಳ್ ತಾಪಸರಿಗಾವುದು ।
ಕುಂದುಕೊರತೆ ಮಹಾತ್ಮರಿಂಗಿ ।
ನ್ನೊಂದಿಹುದು ಸಂಕಲ್ಪ ನಿನ್ನೊಡ ।
ನಿಂದರುಹುವೆ ॥ 240 ॥

ವರುಣಯಾಗಕ್ಕೆಂದು ಮನದಲಿ ।
ಹಿರಿದು ಸಂಕಲ್ಪವನು ಮಾಡಿದೆ ।
ನರಸ ಧನವಿಲ್ಲೇವೆನಿಂದೀ ।
ತೆರದಿ ತಪದಿ ॥ 241 ॥

ಇರಲುಬರವಾಯ್ತೆನಲು ಕೊಡುವೆನು ।
ಪುರಕೆಬಂದರೆ ಧನವನೆಂದೆನು ।
ತರುಹಲದ ಕೇಳುತ್ತಲೆಂದನು ।
ದುರುಳನವಗೆ ॥ 242 ॥

ಆಗದದು ತವಪುರಕೆ ಬರುವುದ ।
ಕೀಗಸಾಧ್ಯವು ನಿನ್ನೊಳಿರುವುದ ।
ನೀಗಕೊಡು ತವ ಕೊರಳಪದಕವ ।
ದೀಗಳೆನಲು ॥ 243 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಐಸಲೇ ಕೊಳ್ಳಾದಡೆನುತವ ।
ನೀಶನಂದನನೀಯಲೆನ್ನಾ।
ವಾಸವನು ರಕ್ಷಿಸುವಭಾರವು ನಿನ್ನದೆಲೆವೀರ ।
ಪಾಶಿಯನುತಾ ದಣಿಸಿ ಬಹೆನೆಂ ।
ದಾ ಪುರದಮುನಿ ಮುಳುಗಿದನು ಪರಿ ।
ತೋಷದಲಿ ತಾನೊಂದು ನದಿಯಲಿ ನೃಪಸುತನನಿರಿಸಿ ॥ 244 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಕಪಟಮುನಿ ಈತೆರದಿ ಕೊರಳಪದಕವಕೊಂಡು ।
ನೃಪಸುತನನಲ್ಲಿರಿಸಿ ನಡೆತರಲ್ ಶತ್ರುಜಿತು ।
ನೃಪನೆಡೆಗೆ ಕೃತ್ರಿಮದ ಮುನಿಯೆಂದರಿಯದೆ ಬಳಿಕಾವನೀಶಂ ಮುದದೊಳು ॥
ಉಪಚರಿಸುತಾಸನವನಿತ್ತು ನಮಿಸುತ ಬಹಳ ।
ವಪರೂಪದಿಂ ಬಂದ ಕಾರಣವದೇನೆನಲ್ ।
ಕಪಟಮಂ ತೋರ್ಪಡಿಸದಿಂತೆಂದ ನಿಜವೆಂದರಿವವೋಲು
ನರಪಾಲಗೆ ॥ 245 ॥

॥ **ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ – ಏಕತಾಳ** ॥

ಭೂಲಲಾಮ ಲಾಲಿಸಯ್ಯ। ಧಾರಿಣೀಶ ॥ ನಾನು ।
ಪೇಳುವ ಸಂಗತಿಯ ಜವದಿ । ಧಾರಿಣೀಶ ॥
ಬಾಲ ನಿನ್ನಾತ್ಮಜನು ವನಕೆ । ಧಾರಿಣೀಶ ॥ ತನ್ನ ।
ಪಾಳಯಗೂಡಿ ಬೇಟೆಗೆ । ಧಾರಿಣೀಶ ॥ 246 ॥

ತೆರಳಿರಲ್ಕೆ ವೈರಿನೃಪರೊಳ್। ಧಾರಿಣೀಶ ॥ ಧುರ ।
ವಿರಚಿಸಿ ಕಾದಾಡಿ ರಣದಿ । ಧಾರಿಣೀಶ ॥
ಧುರದೊಳಾತ ಸೋತು ಭರದಿ ॥ ಧಾರಿಣೀಶ ॥ ಸುರ ।
ಪುರಕೈದುವಾಗೆನ್ನ ಕರೆದು । ಧಾರಿಣೀಶ ॥ 247 ॥

ಜನಕಜನನಿಯರಿಗೆ ಪೋಗಿ ॥ ಧಾರಿಣೀಶ ॥ ತಾನು ।
ಇನಿತು ಮರಣಗೊಂಡೆನೆಂದು । ಧಾರಿಣೀಶ ॥
ಘನತವಕದಿ ತಿಳುಹಿಸೆಂದು । ಧಾರಿಣೀಶ ॥ ಗುರುತ।
ವನು ಕೊಟ್ಟೆನ್ನ ಕಳುಹಿಸಿರ್ಪ । ಧಾರಿಣೀಶ ॥ 248 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಭೂರಮಣ ಕೇಳೆನ್ನನಿಲ್ಲಿಗೆ ।
ಭೂರಿತವಕದಿ ಕೊರಳಪದಕವ ।
ವೀರನಿದನಿನಗೀಯಲೆಂದಿತ್ತೆನ್ನ ಕಳುಹಿಸಿದ ॥
ಧಾರಿಣೀಶ್ವರ ತವಸುತನು ಸುರ ।
ವಾರದೆಡೆಗೈದಿದನೆನುತ್ತಲಿ ।
ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯವಿದರುಹೆ ಮೂರ್ಛಿತನಾದನವನೀಶ ॥ 249 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಅವನಿಪ ಬಳಿಕೆಚ್ಚರ್ತಾ ।
ಕುವರನ ಗುಣಗಳ ನೆನೆಯುತ ಬಲು ದುಃಖಿಸುತಂ ॥
ಬವಣೆಯಗೊಂಡಳಲಿದ ಹಾ।
ಕುವರನೆಯೆತ್ತೈದಿದೆಯೆನುತಲೆ ಗೋಳಿಡುತಂ ॥ 250 ॥

॥ **ರಾಗ ನೀಲಾಂಬರಿ – ಏಕತಾಳ** ॥

ಹರಹರಾ ಎನ್ನಣುಗನಿಂಗೀ।
ತೆರದಿ ಕಾನನದೊಳು ॥
ಪರವೈರಿಗಳೊಡನೆ ಮರಣ ।
ದೊರಕಿತೆ ಹಾವಿಧಿಯೆ ॥ 251 ॥

ಮಾರನಂತೆ ತೋರ್ಪ ರೂಪ ।
ವೀರ ಹಾ ಪ್ರತಾಪ ॥
ಆರು ನಿನ್ನಂತಿಹರು ಧರೆಯ ।
ವೀರ ನೃಪರೊಳಿನ್ನು ॥ 252 ॥

ಬೇಡ ಮಗನೆ ಬೇಟೆಗೆಂದು ।
ಆಡಿರ್ಪೆನಾ ಮೊದಲೆ ॥
ಕೇಡು ಬಪ್ಪುದೆಂದಡದನು ।
ನೋಡದೆ ನೀ ಪೋದೆ ॥ 253 ॥

ನಿನ್ನ ಮರೆತೆಂತಿರಲಿ ಹಾ ಮೋ ।
ಹನ್ನ ಸುಗುಣಶರಧಿ ॥
ಎನ್ನನಿಂತು ಶೋಕಾನಲನೊ।
ಆನ್ನು ನೀ ದೂಡಿದೆಯ ॥ 254 ॥

ಧರಣಿಯ ಪಾಲಿಸುವರಾರಿ ।
ನ್ನರುಹೈ ತರಳ ನಿನ್ನ ॥
ಮರೆತು ಜೀವವಿರಿಸಲೆಂತು ।
ತರಳ ಮೊಗವದೋರೈ ॥ 255 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಹಾ ಮಗನೆ ರಣಧೀರ ಮೊಗದೋ ।
ರೈ ಮಗನೆಯೆಂದೆನುತ ಶೋಕದೊ ।
ಆ ಮಹೀವಲ್ಲಭನು ಮೂರ್ಛೆಯೊಳಳೆಯೊಳೊರಗಲ್ಕೆ ॥
ಭೂಮಿಪತಿ ಕೇಳಾ ಸಭೆಯೊಳ ।
ರ್ದಾ ಮಹಾಪುರಜನರು ಶೋಕದಿ ।
ತಾ ಮರುಗುತಿರಲಿತ್ತಲೈತಂದಳು ಮದಾಲಸೆಯು ॥ 256 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ತರುಣಿಯು ಕಾಂತನ ಗುಣಗಳ ।
ಪರಿಪರಿಯಿಂದಲಿ ನೆನೆಯುತ ಗೋಳಿಡುತಾಗಳ್ ॥
ಮರುಗುತ ಮನದೊಳ್ ಹಾಯೆನು ।
ತೊರಲಿದಳತಿಶಯದುಃಖದಿ ಕಂಬನಿಗರೆದುಂ ॥ 257 ॥

॥ **ರಾಗ ಸಾವೇರಿ– ಆದಿತಾಳ** ॥

ವಲ್ಲಭನೆಲ್ಲಿಗೈದಿದೆ । ನಿನ್ನನು ಬಿಟ್ಟು ।
ನಿಲ್ಲಲಾರೆನು ಬರಿದೆ ॥
ವಲ್ಲಭೆಯಾದೆನ್ನನು । ಬಿಟ್ಟೈದುವ ।
ದೊಳ್ಳಿತೆ ನೋಡು ನೀನು ॥ 258 ॥

ರಾಕಾಚಂದಿರವದನ । ಕುಸುಮಮಾರ್ಗ ।
ಣಾಕಾರ ಗುಣಸದನ ॥
ಯಾಕೀ ಪರಿಯೊಳ್ ವನಕೆ । ಪೋಗುತ ಜೀವ ।
ನೀ ಕಳೆದೆಯ ಪರಾಕೆ ॥ 259 ॥

ದುರುಳ ದಾನವನ ಕೊಂದೆ ॥ ಎನ್ನಯ ಘೋರ ।
ಸೆರೆಯ ಬಿಡಿಸಿನೀ ತಂದೆ ॥
ಅರಸಿಯಾದೆನ್ನೊಳಿಂತು । ಕೋಪವೆ ಪ್ರಾಣ ।
ದೆರೆಯನೆ ನಿನಗಿನಿತು ॥ 260 ॥

ಗೋಳಿಡಲಾರಿಗಿನ್ನು । ವೈಧವ್ಯದಿ।
ಬಾಳಲೆನ್ನೆಂತು ನಾನು ॥
ಶ್ರೀಲೋಲ ಮುರಮಥನ । ದನುಜವೈರಿ ।
ಪಾಲಿಸೊ ದಯದೊಳೆನ್ನ ॥ 261 ॥

॥ **ರಾಗ ಆನಂದಭೈರವಿ- ಏಕತಾಳ** ॥

ಇನಿತು ಶೋಕಾಂಬುಧಿಯೊಳಂದಾ ।
ವನಿತೆ ಮುಳುಗುತೆ ಬಾಯ ।
ಬಿಡುತಲಿ । ಮೋಹ । ಪಡುತಲಿ ॥ 262 ॥

ಆರ ವಶದೊಳೆನ್ನನಿತ್ತು ।
ಸಾರಿದೆಯಾ ಕಾಂತಯೆಂದು ।
ಮರುಗುತ್ತ । ಧರೆಯೊ । ಳೊರಗುತ್ತ ॥ 263 ॥

ಪಿತನ ಜಠರದಿಂದ ನಾನು ।
ಕ್ಷಿತಿಯೊಳುದಿಸಿದಂದಿನಿಂದ ।
ಸುಖವಿಲ್ಲ । ಪಂಚ । ಮುಖ ಬಲ್ಲ ॥ 264 ॥

ಸುಡಲಿ ಹೆಣ್ಣುಜನ್ಮವನ್ನು ।
ಪೊಡವಿಯೊಳೆಂದೆನುತ ಮರುಗಿ ।
ಸುಯ್ದಳು । ವಿಧಿಯ । ಬೈದಳು ॥ 265 ॥

ಸತಿಯರೊಳೆನ್ನಂದದಿ ದು ।
ಸ್ಥಿತಿಯರಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೋಳಿ ।
ಟ್ಟಳಲುತ್ತ । ಬಲು । ಬಳಲುತ್ತ ॥ 266 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಇಂದುವಂಶಲಲಾಮ ಕೇಳಿಂ ।
ತೆಂದು ಶೋಕದೊಳಾ ಮದಾಲಸೆ ।
ಬೆಂದು ಬಹುಪರಿಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟಳು ತನುವನಾಕ್ಷಣಕೆ ॥
ಅಂದದನುಕಾಣುತ್ತ ಕಪಟಮು ।

ನೀಂದ್ರನೆಣಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವಾಯ್ತೆನು ।
ತಂದು ಬಳಿಕಲ್ಲಿಂದಪೊರಟ್ವೈತಂದನತಿಜವದಿ ॥ 267 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಧರಣಿಪಾಗ್ರಣಿ ಲಾಲಿಸಿಂತು ಪೊರಟಲ್ಲಿಂದ ।
ತೆರಳಿ ಬಂದಾ ಮುಳುಗಿದಾ ನದಿಯೊಳೆದ್ದು ನೃಪ ।
ತರಳನೆಡೆಗೈತಂದು ಲೇಸಾದುದೆನುತ ಮನ್ನಿಸುತೆಂದನೀ ತೆರದೊಳು ॥
ಧರಣಿಪಾತ್ಮಜನೆ ಸಂತಸವಾದುದೆನ್ನಿಚ್ಛೆ ।
ನೆರವೇರಿತಿನ್ನು ತವಪುರಕ್ಕೈದು ದಯದಿ ಶಂ ।
ಕರನ ಕೃಪೆಯಾಗಲೆಂದೆನುತರುಹಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನವನಿಪಾತ್ಮಜನ ಮುದದಿ ॥268॥

॥ **ರಾಗ ನಾದಾನಾಮಕ್ರಿಯೆ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ದುರುಳನೆಂದರಿಯದೆ ತರಳನು । ಹಿಂದೆ ।
ಪೊರಟುಬಂದೀಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ನನು ॥
ಅರಸುತಿರುವ ಬಲದೆಡೆಗಾಗಿ । ಬಂದು ।
ವೆರಸುತ ಮಾರ್ಬಲ ಸಹಿತಾಗಿ ॥ 269 ॥

ಬಂದನು ಅರಮನೆಗಾಕ್ಷಣ । ನೃಪ ।
ನಂದನನನು ನೋಡುತಾಕ್ಷಣ ॥
ಚೆಂದದಿ ಪುರಜನರೆಲ್ಲರು । ತೋಷ ।
ದಿಂದಲಿ ವಿಸ್ಮಯವಾಂತರು ॥ 270 ॥

ಏನಿದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವೆನ್ನುತ । ನೃಪ ।
ಸೂನುವ ನೋಡಿ ಮಾತಾಡುತ ॥
ಮಾನಿನಿಯರು ಪುರಜನಗಳು ।ಸುಖ ।
ಸೋನೆಯೊಳಿರೆ ತಿಳಿದಾಗಳು ॥ 271 ॥

ಧರಣಿಪನಣುಗನ ಕಂಡನು । ಬಲು ।
ತರದಿ ಮನದಿ ತೋಷಗೊಂಡನು ॥
ತರಳನಪಿಡಿದು ಮುದ್ದಾಡುತ । ಮಹಾ ।
ಹರುಷವಾಂತಿರಲದ ನೋಡುತ ॥ 272 ॥

ಏತಕಿನಿತು ಮೋಹಪಡುವಿರಿ । ಎನ್ನೊ ।
ಳೀ ತೆರದೊಳುತೋಷಗೊಳುವಿರಿ ॥
ಏತಕೆನ್ನುತ ಪಿತಗೊಂದಿಸಿ । ಕೇಳ ।
ಲಾತನೆಂದನು ಮನತೋಷಿಸಿ ॥ 273 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಜಾತ ಕೇಳೋರ್ವಮುನಿಪಾಲನೈತಂದು ರಿಪು ।
ವ್ರಾತದೊಳು ಕಾಳಗದಿ ಮಡಿದನೀ ನೆಂದರುಹಿ ।
ಭೀತಿಗೊಳಿಸುತ ಪೋದನದರಿಂದ ಬಹಳ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ತಾನಿರಲ್ಕೇ ॥
ಆತತೂಕ್ಷಣದಿ ತವ ಬರವಾದುದದರಿನಿಂ ।
ದೀ ತೆರದಿ ಸಂತಸವಗೊಂಡೆನೆಂದೆನೆ ಮನದೊ ।
ಳಾತನೆಣಿಸುತಲೆಂದ ಕಪಟಮುನಿಸಂಗವದರಿಂದಾದ ಗತಿಯೆನ್ನುತ ॥274॥

॥ **ರಾಗ ಭೈರವಿ- ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಕಂದನಾಡಿದ ನುಡಿಯ ।
ನಂದು ಲಾಲಿಸುತ ನೃಪ ।
ನೆಂದ ಮತ್ಸುತನೆ ಕೇ ।
ಳೊಂದು ದುರ್ಘಟನೆ ॥ 275 ॥

ವೇಷಧರಿಸುತ ದನುಜ ।
ಮೋಸಗೈದಿಹನೈಸೆ ।
ಹೇಸದುಸುರಿದ ವಚನ ।
ಘಾಸಿಗೊಳಿಸಿತಲಾ ॥ 276 ॥

ಸುತನೆ ನೀ ಕಾಳಗದಿ ।
ಗತಿಸಿರ್ಪುದಂ ತಿಳಿದು ।
ವ್ಯಥಿಸಿ ತ್ಯಜಿಸಿದಳಸುವ ।
ಶತದಳಾಂಬಕಿಯು ॥ 277 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಹರಿಕುಲಾಂಬುಧಿಸೋಮ ಕೇಳೀ ।
ತೆರದಿ ಜನಕನ ನುಡಿಯ ಕೇಳುತ ।
ಧರೆಗೆ ಧೊಪ್ಪನೆ ಕೆಡೆದು ನೃಪಸಂಭವನು ಶೋಕದಲಿ ॥
ಹರಹರಾ ಮತ್ತರುಣಿಗಿಂದೀ ।
ತೆರದ ಮರಣವದಾಯ್ತೆ ಹಾಯೆಂ ।
ದುರುತರದ ಶೋಕದಲಿ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಲಿಂತೆಂದ ॥ 278 ॥

॥ ರಾಗ ನೀಲಾಂಬರಿ – ರೂಪಕತಾಳ ॥

ಅಕಟಕಟವೆನ್ನಯ ಭಾಗ್ಯದ ।
ಮುಕುಟವೆ ನೀನೀ ತೆರ ಕೌ ।
ಆಕದುಕ್ತಿಯೊಳ್ಳೈದಿಹುದಿದು।
ಯುಕುತವೆ ಹರಿಣಾಕ್ಷಿ ॥ 279 ॥

ಕುಮುದಸಖಾನನೆ ನಿನ್ನಯ ।
ರಮಣನು ತಾನೈತಂದಿಹೆ ।
ಭ್ರಮಿಸದಿರೈತಾರೀಕ್ಷಣ ।
ಮಮತೆಯೊಳೆನ್ನೆಡೆಗೆ ॥ 280 ॥

ವಾರಿಜದಳನೇತ್ರೆಯೆ ಮದ ।
ವಾರಣನಡೆಯೆನ್ನೊಳು ನಿನ ।
ಗೀ ರೀತಿಯ ಮುನಿಸೇತಕೆ ।
ಬಾರಿಲ್ಲಿಗೆ ನೀರೆ ॥ 281 ॥

ಏತಕೆ ತೆರಳಿದೆನಂದಾ।
ಪಾತಾಳಕೆ ತಾನೀಕೆಗೆ ।
ಸೋತಾ ದನುಜನ ಕೊಂದುದು ।
ಏತರ ಫಲವಾಯ್ತು ॥ 282 ॥

ಜನಕನ ವಚನವ ಕೇಳದೆ ।
ವನಕೈದಿದೆ ತಾನೇತಕೆ ।
ಮುನಿಪನು ಕೃತ್ರಿಮನೆಂದವ ।
ನನು ತಿಳಿಯದೆ ಪೋದೆ ॥ 283 ॥

ಇನಿತಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನ್ನಯ ।
ಜನಕನನಳುಕಿಸಿ ತನ್ನಯ ।
ವನಿತೆಯ ಕೊಂದನು ಪಾತಕಿ ।
ಯೆನಲಿದನಾರೊಡನೆ ॥ 284 ॥

ಹಾ ರಮಣಿಯೆ ಮಮ ಜೀವಮ ।
ಹಾರಸಮೌಕ್ತಿಕೆಗುಣಗಂ ।
ಛೀರೆ ಸುಧಾಕರನಿಭಮುಖಿ ।
ವಾರಿಜಸುಮಗಂಧಿ ॥ 285 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಹರಿಕುಲಜ ಕೇಳಂತು ನೃಪಸುತ ।
ಹರಿಣನೇತ್ರೆಯ ನೆನೆದು ಹಾಹಾ ।
ಹರಿಗಮನೆ ಹರಿವೇಣಿ ಹರಿಭಾಸುರೆ ಸುಹರಿವರ್ಣೆ ॥
ಹರಿಜನರಸಿ ಸಮಾನೆ ಶೋಕವ ।
ಹರಿಸು ಬಾರೆಂದೆನುತ ಮರುಗುತ ।
ಹರಿಕುಲೋದ್ಭವನಿಂತು ಮನ ತರಹರಿಸುತಿರುತಿರಲು ॥ 286 ॥

ಆರು ಸಂತೈಸುವರು ಜನಪಕು ।
ಮಾರನಳಲನು ಬಳಿಕ ನಾಗಕು ।
ಮಾರರಧಿಕಪ್ರಾಣಸಖಿಗಳು ಬಂದು ಸಂತೈಸೆ ॥
ಭೂರಿಮಾಯಾಗುಣಮಯದ ಸಂ ।
ಸಾರ ಸುಸ್ಥಿರವಲ್ಲೆನುತ ನೃಪ ।
ವೀರನನು ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ನಿಲಿಸುತ ನುಡಿದರವನೊಡನೆ ॥ 287 ॥

॥ **ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ– ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಧರಣಿಪಾತ್ಮಜ ಲಾಲಿಸು । ನಿನ್ನೊಡನೆ ।
ಅರುಹುವೆವು ನೀ ಸ್ಥೈರಿಸು ॥
ಬರಿದೆ ದುಗುಡದೊಳಿರ್ದರೆ । ಮೃತಿಯಾದ ।
ವರು ತಿರುಗಿ ನಡೆತರುವರೆ ॥ 288 ॥

ಬರಿದೆ ಮಾಯಾಪಾಶಕೆ । ಸಿಲುಕಿ ನೀ।
ಮರುಗದಿರು ಪೇಳ್ವುದಿದಕೆ ॥
ಪರಮಸಖಿಯಾದವನಿಗೆ । ನಮ್ಮಿಂದ ।
ಹರಿವ ಯತ್ನದೊಳು ನಿನಗೆ ॥ 289 ॥

ತರುಣಿಯಾಗುವ ಯತ್ನವ । ಮಾಡುವೆವು।
ಬರಿದೆಸಗದಿರು ಶೋಕವ ॥
ಧರಣಿಪನೆ ಮಾಣೆನ್ನುತ । ಸಂತೈಸಿ ।
ವಿರಚಿಸುವುದೇನೆನ್ನುತ ॥ 290 ॥

ಪ್ರಾಣಸಖಗಿಹ ಶೋಕವ । ಹೇಗಿದನು ।
ಮಾಣಿಸುವೆವೆಂತುಜೀವ ॥
ತಾನೆ ಬರುವುದೊ ಸುದತಿಗೆ । ಎಂದೆನುತ ।
ಮೌನದಿಂದಿರುತಿರೆ ಮಿಗೆ ॥ 291 ॥

ಹಲಗಾಲ ಯೋಚಿಸುತಲಿ । ಪಿತನೆಡೆಗೆ ।
ಅಳುಕುತ್ತೈಂದರಲ್ಲಿ ॥
ನಿಲಲು ಕುವರರ ಕಾಣುತ । ಸಂತಸದೊ ।
ಳುಲಿದೆಂದನುರಗನಾಥ ॥ 292 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ- ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಕಂದರಿರ ನೀವಿನಿತು ದಿನವರೆ ।
ಗೆಂದು ಕಾಣದೆ ಪೋದಿರೆಲ್ಲಿಗೆ ।
ನಂದನರೆ ನೀವಾರೊಳಾಡುವಿ ।
ರಿಂದು ತನಕ ॥ 293 ॥

ಎನಲು ನುಡಿದರು ಜನಕ ಕೇಳಾ ।
ಜನಪನಂದನನಹ ಋತಧ್ವಜ ।
ನೆನುತ ಸದ್ಗುಣಭರಿತನಿಹನವ ।
ನನುಸರಿಸುತ ॥ 294 ॥

ಪರಮಸ್ನೇಹದೊಳಿರುತಿರುವೆನೆನ ।
ಲೊರೆದ ನೀವಾತನೊಳು ಪ್ರೀತಿಯೊ ।
ಳಿರಲದಕ್ಕುಪಕಾರವೇನಾ ।
ದರು ರಚಿಸಿರಿ ॥ 295 ॥

ನೃಪಸುತನನೊಡಗೊಂಡು ಬಂದವ ।
ನುಪಚರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಲುಬೇಕೈ ।
ಕೃಪಣತನವಿರದಿರಲಿ ಬರಲಾ ।
ನೃಪ ತನುಜನು ॥ 296 ॥

ಅನವರತ ಸಹಗೋಷ್ಟಿ ಸಹಭೋ ।
ಜನಗಳಲಿ ವಿಹರಿಸುವಿರೇತಕೆ ।
ಮನೆಗೆ ನೀವೊಡಗೂಡಿಬಹುದೆಂ ।
ದೆನಲು ಕೇಳಿ ॥ 297 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಜನಕ ಲಾಲಿಸು ಜನಪನಂದನಗೆ ಕೊರತೆಯೇ ।
ನಿನಿತಿಲ್ಲ ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನೆಲೆಗೊಂಡಿಹುದು ।
ಅನವರತವಾದಡೀಗವಗೆ ಬಂದಿರುವ ದುಸ್ಥಿತಿಯನೇನೆಂದರುಹಲಿ ॥

ದನುಜನೋರ್ವನ ಕಪಟವಿದ್ಯೆಯಿಂದವನ ಮಾ ।
ನಿನಿಯಳಾದಳಾ ಶೋಕದಿಂದಲಾ ಜನಪನಂ ।
ದನನು ಜಲದೊಳು ಬಿದ್ದ ಲವಣದಂದದಿ ಕರಗುತಿರುತಿಹನು ದಿನದಿನದೊಳು ॥298॥

॥ **ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ- ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಎಂದ ಮಾತನು ಕೇಳುತಂದು ತೂಗುತಶಿರ ।
ವೆಂದನುರಗನಾಥನು ॥
ಕೊಂದನೇ ಪಾಪಿಯು ಸುದತಿಯ ಮೃತಿಯಾಗೆ ।
ಮುಂದೆಂತು ತಹುದವಳ ॥ 299 ॥

ಮರಳಿ ಮತ್ತೊಂದು ಲಗ್ನವ ರಚಿಸುವುದೆನ ।
ಲರಸನಾತ್ಮಜನೊಪ್ಪನು ॥
ವಿರಚಿಸಬೇಕೆಂತು ಗಾಢಪ್ರಯತ್ನವೆಂ ।
ದೊರೆದನಣುಗರೊಳಿಂತು ॥ 300 ॥
ಕೇಳಿರೈ ಸುತರಿರ ತಪದೊಳಾದರು ನರ ।
ಪಾಲಾತ್ಮಜಗೆ ಸತಿಯ ॥
ಮೇಲೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮದಿಂದಲಾದರು ತಂದು ।
ಮೇಳವ ಗೈಸಬೇಕು ॥ 301 ॥

ಇನಿತರುಹುತ ಬಳಿಕನುನಯದಿಂದೆದ್ದು ।
ಘನತರ ಭಕುತಿಯಲಿ ॥
ಜನನಿ ಭಾರತಿದೇವಿಯನು ಕುರಿತವ ತಪ ।
ವನು ಮಾಡುತಿರುತಿರ್ದನು ॥ 302 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಹಂಸವಾಹನನರಸಿಭಾರತಿ ।
ಹಂಸಮುಖಿ ತ್ರಿಜಗಜ್ಜನನಿ ಕಲ ।
ಹಂಸಗಮನೆ ನಿಧಾನೆ ವೀಣಾಪಾಣಿ ವಾಗ್ದೇವಿ ॥
ಹಂಸಶತಸಂಕಾಶೆ ಮುನಿಕುಲ ।
ಹಂಸವಂದಿತೆ ಸರ್ಪವೇಣಿ ಸು ।
ಹಂಸನೇತ್ರೆಯೆ ಹಂಸರಿಪುಸೇವಿತೆ ನಮೋಯೆಂದ ॥ 303 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ- ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಎನುತಿರಲು ಮೈದೋರಿ ತ್ರಿಜಗ ।
ಜ್ಜನನಿ ನುಡಿದಳು ಬೇಡು ವರವನು ।
ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆನು ಮೆಚ್ಚಿದೆನು ಎಂ ।
ದೆನಲು ಕೇಳಿ ॥ 304 ॥

ತನುವನೀಡಾಡಿದನು ಪದದಲಿ ।
ವಿನುತಗಾಂಧರ್ವದ ಸುವಿದ್ಯೆಯ ।
ನೆನಗೆ ದಯಮಾಡೆಂದು ಚರಣಕೆ ।
ಮಣಿಯಲಂದು ॥ 305 ॥

ಮೊದಲಿಗನು ನೀನಾಗು ಗಾಂಧ ।
ರ್ವದ ಸುವಿದ್ಯೆಗೆನುತ್ತ ಮೈದಡ ।
ವಿದಳು ಪರಸುತ ನಡೆಯಲಿತ್ತಲು ।
ಮುದದೊಳವನು ॥ 306 ॥
ಪೊರಟು ಬಳಿಕಲ್ಲಿಂದ ಹಿಮಗಿರಿ ।
ಸರಿಸಕೈತಂದದರ ಪಾರ್ಶ್ವದಿ ।
ಮೆರೆವಗಾಂಧರ್ವದ ಸುಗಾನದಿ ।
ಹರನ ಭಜಿಸೆ ॥ 307 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಹರನೆ ಗಂಗಾಧರನೆ ಚಂದ್ರಶೇಖರನೆ ಮುಖ ।
ಹರನೆ ಕಾಲಾಂತಕ ಕಪರ್ದಿ ಶಂಕರ ತ್ರಿಪುರ ।
ಹರನೆ ಗಿರಿಜಾರಮಣನಹಿಭೂಷ ಸರ್ವೇಶ ದೇವಮಹದೇವ ಪಾಹಿ ॥
ಕರುಣಶರನಿಧಿ ಶೂಲಧರ ಭೂತಪೈಶಾಚಿ ।
ಕರುಗಳಿಂದನವರತ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುವ ದೇವ ।
ಕರುಣದಿಂದೆನಗೆ ಮೈದೋರೆನುತ ಭಜಿಸಿದನು ಕರಿಗಳನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ॥308॥

॥ **ಸಾಂಗತ್ಯ - ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ಇಂತು ನಾನಾವಿಧದಿಂದ ಭಜಿಸುತಿರೆ ।
ಕಂತುಸಂಹರನ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ॥
ಸಂತಸದಲಿ ಮೈದೋರುತಲುರಗೇಂದ್ರನೊ ।
ಳಿಂತೆಂದ ಮೃದುವಚನದಲಿ ॥ 309 ॥

ಏಳು ಏಳೈ ತವತಪಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಬೇಗ ।
ಹೇಳು ನಿನ್ನಯ ಮನದಿರವ ॥
ಕೇಳು ಬೇಕಾದ ವರಗಳೆನೆ ನಮಿಸುತ್ತ ।
ಪೇಳಿದ ಬಂದ ಕಾರಣವ ॥ 310 ॥

ಹರನೆ ಕೇಳೆಮ್ಮಯ ಸಖ ಋತಧ್ವಜನೆಂಬ ।
ನರಸಿ ಕೃತ್ರಿಮಮುನಿ ನುಡಿದ ॥
ಪರಮ ದುರ್ಘಟದ ವಾಕ್ಯಕೆ ಶೋಕಾನಲದೊಳು ।
ತೊರೆದಿಹಳಸುವದರಿಂದ ॥ 311 ॥

ಮರಳಿ ತನಗೆ ಮಗಳೆನಿಸಿಯುದ್ಭವಿಸುವ ।
ತೆರದೊಳೀ ವರವನಿತ್ತೆನಗೆ ॥
ಕರುಣಿಸಬೇಹುದೆಂದೆನುತಡಿಗೆರಗಿದ ।
ಉರಗೇಶಗೆಂದ ಶಂಕರನು ॥ 312 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಇತ್ತೆನಾಗಲಿ ಮಗನೆ ಪಿತೃಪೂ ।
ಜೋತ್ತರದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಪಿಂಡವ ।
ತುತ್ತುಗೊಳಲೀ ನಿನ್ನ ಮಧ್ಯಮಹಾಫಣಾಗ್ರದಲಿ ॥
ಉತ್ತಮಾಂಗನೆ ಜನಿಸುವಳು ಸ ।
ಚ್ಚಿತ್ತೆಯಾಗಿರಲೆನುತ ಸಂದನು ।
ಕೃತ್ತಿವಾಸನು ನಿಜನಿವಾಸಸ್ಥಿತಿಗೆ ನಿಮಿಷದಲಿ ॥ 313 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಉರಗೇಂದ್ರನಿತ್ತ ಪೊರಟಲ್ಲಿಂದ ಬಂದು ತ ।
ನ್ನರಮನೆಗೆ ಶಂಕರಾಜ್ಞೆಯ ತೆರದಿ ಪಿತೃಯಜ್ಞ ।
ವಿರಚಿಸುತ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಪಿಂಡವನು ಮೆಲಲ್ಕುರಗನುಚ್ಛ್ವಾಸದೊಳಗೆ ॥
ತರುಣಿಯವತರಿಸಿದಳ್ಪೂರ್ವದ ಮದಾಲಸೆಯು ।
ಭರಿತೋತ್ಸಹದೊಳು ನಾಗಾಧಿಪನು ಸಂತಸದೊ ।
ಳಿರುತಿರಲ್ಕೊಂದುದಿನವಣುಗರನು ಕರೆದವರೊಳಿಂತೆಂದನತಿಹರುಷದಿ ॥314॥

॥ **ರಾಗ ಭೈರವಿ- ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಕೇಳಿರಣುಗರಿರ ನೀವ್ ।
ಭೂಲಲನೆಗೈದಿ ತವ ।

ಬಾಲಸಖಿಯಹ ಋತ ।
ಧ್ವಜನ ಕರೆತಹುದು ॥ 315 ॥

ಪೇಳದಿರಿ ನಡೆದ ಘಟ ।
ನಾಳಿಗಳನೆಂದರುಹಿ।
ಬಾಲಕರ ಕಳುಹೆ ಜನ ।
ಪಾಲಸುತನೆಡೆಗೆ ॥ 316 ॥

ಬಂದುನೃಪಸುತನ ಕೂ ।
ಡೆಂದರೆಮ್ಮರಮನೆಗೆ ।
ಬಂದೆಮ್ಮ ಮನಸಿಗಾ ।
ನಂದಗೊಳಿಸೆನಲು ॥ 317 ॥

ಚೆಂದವಾದುದು ಬರುವೆ ।
ನೆಂದೆನಲು ಸಹಿತ ನಡೆ ।
ತಂದನುರಗಾಧಿಪನ ।
ಮಂದಿರಕೆ ಮುದದಿ ॥ 318 ॥

ನಡೆತಂದುರಗನಾಥ ।
ನಡಿಗೆ ವಂದಿಸಲವನ ।
ಪಿಡಿದೆತ್ತುತೆಂದನೀ ।
ನುಡಿಯ ನೃಪಸುತಗೆ ॥ 319 ॥

॥ ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ- ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ ॥

ಬಂದೆಯಾ ನೃಪತನಯ ಕುಳ್ಳಿರು ।
ಮಂದಮತಿ ಕಪಟದೊಳು ನಿನ್ನಯ ।
ಸುಂದರಾಂಗಿಯ ಕೊಂದನೇ ಏ ।
ನೆಂದರುಹಲಿ ॥ 320 ॥

ಬಗೆವಡೀಶ್ವರತಂತ್ರ ನೀ ಮೂ ।
ಜಗದಜೀವರ ಹರುಷಶೋಕಾ ।
ದಿಗಳು ನೀನದಕಂಜದಿರು ಮನ ।
ಬಗೆಯರುಹುವೆ ॥ 321 ॥

ವೀರ ಕರೆಸಿದೆನೀವೆನೆನ್ನ ಕು ।
ಮಾರಿಯನು ನಿನಗೆಂದು ಬರಿದೇ ।

ಗಾರಿಹಸ್ತ್ಯದ ಧರ್ಮವನು ನೀ ।
ಮೀರಬೇಡ ॥ 322 ॥

ಎನಲು ಸಖಿಗಳ ಮೊಗವನೀಕ್ಷಿಸು ।
ತನುಪಮನು ತಲೆವಾಗುತೆಂದನು ।
ಜನಪನಂದನನಿರವರಿತು ಜನ ।
ಕನಿಗೆ ಸುತನು ॥ 323 ॥

ತಾತ ಕೇಳಳಿದಿಹ ಮದಾಲಸೆ ।
ಯಾ ತಳೋದರಿ ಹೊರತು ಮಿಕ್ಕಿನ ।
ಭೂತಳದೊಳಾರನು ವರಿಸೆನೆಂ ।
ದೀತನಿಹನು ॥ 324 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಎನಲು ಕೇಳುತಲೆಂದ ಕೇಳ್ಕೈ ।
ತನುಜ ಮಡಿದವರುಗಳು ಬಹರೇ ।
ಕನಸಿನಲಿ ಕಂಡೋಗರವ ಸವಿದುಂಡ ಜನರುಂಟೆ ॥
ಜನಪನಂದನ ಕೇಳು ಬರಿದೇ ।
ದಿನವ ನೂಕದಿರಧಿಕತಾಪದಿ ।
ಮನದಿ ಧೈರ್ಯವ ತಾಳೆನಲ್ಕಿಂತೆಂದನನುನಯದಿ ॥ 325 ॥

॥ **ಸಾಂಗತ್ಯ- ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ಉರಗಾಧಿಪತಿ ಕೇಳು ಬರಿದೆನ್ನ ಸಂತೈಸ ।
ದಿರು ಭಾಗ್ಯಹೀನ ತಾನಿಹೆನು ॥
ಒರೆಯುವುದೇನಿನ್ನು ತರುಣಿ ಮಡಿದಳೆಂದು ।
ಮರಣವಾದರೆ ಫಲವೇನು ॥ 326 ॥

ಆಳಿದನಳಿದ ವಾರ್ತೆಯ ಕೇಳಿ ಜೀವನ ।
ಬೀಳುಗೊಟ್ಟವರುಂಟೆ ಜಗದಿ ॥
ಪೇಳುವುದೇನೀ ದೇಹವ ಪಿಡಿದಿಹ ಕಷ್ಟ ।
ತಾಳದಿಲ್ಲನ್ಯತ್ರ ಭವದಿ ॥ 327 ॥

ನುಡಿಸದಿರೆನ್ನ ಬರಿದೆ ಭಾಗ್ಯಹೀನನ ।
ನುಡಿಸಿದರಿಲ್ಲೇನು ಫಲವು ॥
ಕಡೆಯ ಮಾತೇಕೆಂದು ಮರುಗುತಲಿರೆ ಕಂಡು ।
ನುಡಿದನಾತನೊಳು ತನ್ಮನವ ॥ 328 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಧರಣಿಪಾತ್ಮಜ ಲೇಸನಾಡಿದೆಯ ಬರಿದೆನೀ ।
ಮರುಗದಿರು ಮೀರಲಾರ್ಗಳವು ಮಾಯಾಪಾಶ ।
ಒರೆಯಲೇನಾ ಮಾತದಂತಿರಲಿ ಬೇಕಾದ ಧನಕನಕ ಸಹಿತವಾಗಿ ॥
ತರಳೆಯನು ಕೊಡುವೆನೆನಲೆಂದ ಕೇಳ್ಳೆ ನಿನ್ನೊ ।
ಆರಲಿ ರತ್ನಾದಿಗಳು ಮೇಣೆನ್ನ ಸಖಿಗಳಾ ।
ಗಿರುವ ನಿನ್ನಾತ್ಮಜರೆ ಧನಕನಕವೆನಗೆನಲ್ ನಗುತೆಂದನುರಗೇಂದ್ರನು ॥ 329 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಅಹುದು ಮತ್ತೇನಿಷ್ಟನೆಂಟರು ।
ಗೃಹಕೆ ಬರಲುಪಚರಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಸ ।
ದಿಹುದಯೋಗ್ಯವಲಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿಷ್ಟಭೋಗದಲಿ ॥
ದುಹಿತ್ರುವನು ನೀನೊಲ್ಲೆನೆಂಬಾ ।
ಗ್ರಹವದುಳ್ಳಡೆ ಮಾಯೆಯಲಿ ನಿಜ ।
ಮಹಿಳೆಯನು ತೋರಿಸುವೆನೀಕ್ಷಿಸು ಸುಖಿಸಬಹುದೆಂದ ॥ 330 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಎನಲದ ಕೇಳುತ ನೃಪಸುತ ।
ಮನದೊಳು ಸಂತಸಗೊಳುತಲೆ ಲಜ್ಜಿಸಿ ನಗುತಂ ।
ಘನಭಾಗ್ಯೋದಯವಾಯ್ತೆಂ।
ದೆನುತಿರಲದನರಿತು ಸುತರೊಳೆಂದಂ ಫಣಿಪಂ ॥ 331 ॥

॥ **ರಾಗ ಸಾವೇರಿ– ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ತನಯರಾಲಿಸಿರಿ ನೀವೀಗ । ಪೋಗಿ ।
ಜನಪನಂದನನೆಡೆ ಬೇಗ ॥
ವನಿತೆ ಮಾಯಾ ಮದಾಲಸೆಯನ್ನು ಕರೆತನ್ನಿ ।
ಎನಲು ತಕ್ಷಣದೊಳು ಕರೆಸಲಾಕೆಯನಲ್ಲಿ ॥ 332 ॥

ಕಂಡು ನೃಪಾತ್ಮಜನಾಗ । ಭ್ರಮೆ।
ಗೊಂಡುಸಂತಸದಾಳುತಾಗ ॥
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಿ ಮದ್ರಮಣಿ ತನ್ಮನಸುಮ ।
ದಂಡೆ ಬಾರೆಂದು ಮುಂದರಿಯಲು ಕಾಣುತ ॥ 333 ॥

|| **ಭಾಮಿನಿ** ||

ನಿಲ್ಲು ಮುಟ್ಟದಿರೆನಲು ಕೇಳು ।
ತ್ತಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಮೈರಿಸಿದ ಹಾಹಾ ।
ವಲ್ಲಭೆಯೆ ಹಾರಮಣಿ ರಮಣೀಯಾಂಗಿ ಹಾಯೆನುತ ॥
ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಮೂರ್ಛೆಯಲಿ ಭೂಮೀ ।
ವಲ್ಲಭಾತ್ಮಜನಿರಲು ಹಸಿತೋ ।
ತ್ಫುಲ್ಲಮುಖಿ ಹರಿತಂದು ನೆಗಹಿದಳೇನಿದೇನೆನುತ ॥ 334 ॥

ಮಾಯೆಯೆಂಬುದು ತಪ್ಪದಂಬರ ।
ವಾಯು ಪಾವಕ ಸಲಿಲ ಧರೆಗಳು ।
ಕಾಯವನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವಾಗಿ ನಿಧಾನವನು ತಿಳಿಯೆ ॥
ರಾಯರನ್ವಯಜಾತರೀಪರಿ।
ಮಾಯೆಗೊಳಗಾಗುವರೆ ಕಣ್ದೆರೆ ।
ದಾಯುವಂತನೆ ನೋಡೆನುತ್ತಲಿ ನೆಗಹಿದಳು ಪತಿಯ ॥ 335 ॥

|| **ವಾರ್ಧಕ** ||

ತರುಣಿ ಕಂಗಳೊಳುದಕಮಂ ಸೂಸುತಿರಲು ಕ ।
ಣ್ದೆರೆದು ಭೂಪಜನವಳ ತಕ್ಕವಿಸಿ ನಿಜವರಿಯೆ ।
ಹರಹರೇನಿದು ವಿಸ್ಮಯವೊ ರಮಣಿ ಮೃತಿಯಾದವಳು ಜನಿಸಿದಂದವೆಂತು ॥
ಹೊರತು ಮರಣವನೈದಲಿಲ್ಲವೋ ಕನಸೊಯೆಂ।
ದರುಹಲಾ ತರುಣಿ ನಾಗೇಶನಂ ನೋಡಲವ ।
ನರುಹಿದಂ ನಡೆದ ಪೂರ್ವಾಪರವ ಬಳಿಕಲಿಂತೆಂದ ಪುನರಪಿಯವನಿಗೆ ॥336॥

|| **ಭಾಮಿನಿ** ||

ಮಗಳು ಸತಿ ನೀನಳಿಯನೆನುತೊಗು ।
ಮಿಗೆಯ ಹರುಷದ ಪೂರ್ಣಪುಳಕಾ ।
ಶ್ರುಗಳ ಪೂರದಲಪ್ಪಿ ಮೂರ್ಧಾಘ್ರಾಣವನು ಮಾಡಿ ॥
ಸೊಗಯಿಸುವ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಪಾನಾ ।
ದಿಗಳನರ್ಪಿಸಿ ದಿವ್ಯರತ್ನಾ ।
ದಿಗಳ ಭೂಷಣವೆಸೆಯೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು ನೃಪಾರ್ಭಕನ ॥ 337 ॥

॥ **ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ– ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಸುಂದರಾಂಗಿಯನೊಡಗೊಂಡರಮನೆಗಾಗಿ।
ಬಂದು ಜನಕಗೆರಗೆ ।
ಮಂದಗಮನೆ ಪುನರಪಿ ದೊರಕಿದುದ ತಾ ।
ನೆಂದನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ॥ 338 ॥

ಕೇಳಿ ಸಂತಸದೊಳು ಭೂಲಲಾಮನು ಮಿಗೆ ।
ತಾಳುತ ಹರುಷವನು ॥
ಬಾಲಕನನು ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ಮುದ್ದಿಸಿ ಬಳಿ ।
ಕಾ ಲೋಲನೇತ್ರೆಯನು ॥ 339 ॥
ಸಂತಸದೊಳು ಕುವರಗೆ ರಾಜ್ಯವಿತ್ತು ಶ್ರೀ ।
ಕಾಂತನ ನೆನೆವುತಲಿ ॥
ಕಾಂತಾರಕೈದಿ ತಪದೊಳಿರ್ದನಿತ್ತ ಭೂ ।
ಕಾಂತೆಯನೊಡಗೊಳ್ಳುತ್ತ ॥ 340 ॥

ಪರಮವೈಭವದಿ ಋತಧ್ವಜ ತನ್ನಯ ।
ಅರಸಿಯು ಸಹಿತವಾಗಿ ।
ನಿರುತ ಸಂತೋಷದೊಳಿರುತಿರ್ದನೆಂಬುವ ।
ಚರಿತೆಯ ಸಾಂಗವಾಗಿ ॥ 341 ॥

ಶುಕಮುನಿಯರುಹಿದ ಶಶಿಕುಲದವನಿಪಾ ।
ಲಕ ಪರೀಕ್ಷಿತನಿಗೆಂದು ॥
ಸುಕಥೆಯ ತಿಳಿದಂತೆ ಯಕ್ಷಗಾನದೊಳಿದ ।
ಪ್ರಕಟಿಸಿಹೆನು ಮುದದಿ ॥ 342 ॥

ಶಿರಿಪುರಗೊಳಗಿರುತಿರುವ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ ।
ಧರಣಿಸುರಾತ್ಮಜನು ॥
ತರಳನು ನಾ ಫಣಿಯಪ್ಪಯನೆಂಬವ ।
ವಿರಚಿಸಿದೆನು ಕೃತಿಯ ॥ 343 ॥

ತಪ್ಪಿರಲಿದರೊಳು ತಿದ್ದಿ ಮೆರೆಸುವರೆಂ ।
ದಿಪ್ಪೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಲಿ ॥
ಸರ್ಪಶಯನ ದಯದೊಳಗೆನ್ನಪಾಲಿಸು ।
ಮುಪ್ಪುರಾಂತಕ ರಕ್ಷಿಸು ॥ 344 ॥

ಅನುಬಂಧ :

ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಳಿಸಿದ

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಗ್ರಹದ ತಾಡವಾಲೆಗ್ರಂಥಗಳ ವಿವರ

1. ಉತ್ತರರಾಮಾಯಣ : ತಿರುಮಲೆ ವೈದ್ಯ ವಿರಚಿತ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
2. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಚರಿತ್ರೆ : ನರಹರಿ ಕವಿ ವಿರಚಿತ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
3. ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ : ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವಿರಚಿತ
4. ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ : ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ರಾಮಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ
5. ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತ ದಶಮ ಸ್ಕಂದ : ಚಾಟು ವಿಠ್ಠಲನಾಥ ವಿರಚಿತ
6. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ-1 : ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕವಿಯ ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
7. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ-2 : ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕವಿಯ ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
8. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ :ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
9. ಶುಕಸಪ್ತತಿ : ಶರಜನಾಗ ಮಂತ್ರೀಶ ವಿರಚಿತ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
10. ಆದಿತ್ಯ ಪುರಾಣ : ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ವಿರಚಿತ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
11. ಮನಚರಿತ್ರೆ : ಮೂಲಿಕೆ ವೆಂಕಣ್ಣಕವಿ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ
12. ಪಂಚವಟಿ ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವರ ಕಾಳಗ: ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ಕವಿ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ
13. ರುಕ್ಮಿಣೀ ಕಲ್ಯಾಣ : ಕೆಳದಿಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ

14. ಐರಾವತ : ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ಕವಿ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ

15. ಬಾಣಾಸುರ ಕಾಳಗ : ವಿಷ್ಣುವಾರಂಬಳ್ಳಿ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ

16. ಪಾರಿಜಾತ : ಅಜಪುರ ಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ

17. ರಾಮಾಯಣದ ಸುಂದರಕಾಂಡ: ತಿಗಳಾರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ

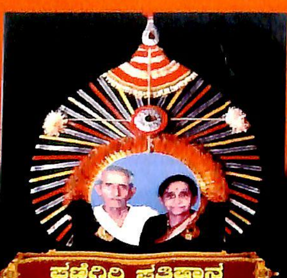
18. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥ : ತಿಗಳಾರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ

ವಿ.ಸೂ: ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳು ಡಿಜಿಟಲ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ (ಪಿಡಿಎಫ್) ಲಭ್ಯವಿದ್ದು ಆಸಕ್ತರು ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು ಇವರನ್ನು ದೂರವಾಣಿಯಲ್ಲಿ (9448353910) ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ. ಇ.ಮೇಲ್ ಮೂಲಕ ಉಚಿತವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವ ಹಲವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳು ಕೂಡ ಪಿಡಿಎಫ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಬಳಿ ತಾಳೆಗರಿ ಗ್ರಂಥಗಳಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ಬೇಕಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ.

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಕನ್ನಡವಾಙ್ಮಯ ಸದಾ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಹಿರಿಯರು.ಡಾಶಿವರಾಮಕಾರಂತರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಂದ ತಮಗಾದ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಹಲವುಬಾರಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಸ್ವಯಮಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ,ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಸಂಗ್ರಹ,ಬರಹ,ಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು.ಕಲಾವಿದರಾಗಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವರು.ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇತರ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿರತವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿ ಜನಾನುರಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದವರು.ಅವರು ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಇಂದು ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವವಾಗಿರುವುದು,ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೊಡುಗೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಮರಣೀಯ.ಅವರ ಪೂರ್ವಜರು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮೂರ ಸಮೀಪದವರು ಎಂದುಕೇಳಿ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದೆ.

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಯಕ್ಷಕವಿಯಾದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಪಯುಕ್ತವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬರೀ ಪ್ರಸಂಗಗಳಾಗಿರದೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಸುಂದರ ಛಂದೋಬಂಧಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕಾವ್ಯಗಳು ಎಂದೇ ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.ಇಂತಹ ಕೃತಿ ಸಂಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ.ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರಧ್ವಾಜರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ,ಕಲಾಲೋಕಕ್ಕೂ ಯಕ್ಷಲೋಕಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸುಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು ಅವರನ್ನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಇತರ ಕೃತಿಗಳು ,ಹೀಗೇ ಬೆಳಕು ಕಾಣುವಂತಾಗಲಿ ,ಅನುಪಲಬ್ಧ ಕೃತಿಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಲಿ.ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಬಹುಮುಖೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಲಿ.

- ಶ್ರೀಧರ.ಡಿ.ಎಸ್ ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ
ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರು

ಶಿರೂರು

॥ ಮಂಗಲಪದ ॥

॥ ರಾಗ ಮಧ್ಯಮಾವತಿ – ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ ॥

ಮಂಗಲಂ ಶ್ರೀಸಾಯಿಮೂರ್ತಿಗೆ ।
ಮಂಗಲಂ ಗಿರಿಜೇಶಗೆ ॥
ಮಂಗಲಂ ಕರಿಗೊರಳ ಶಿವನಿಗೆ ।
ಮಂಗಲಂ ಶಂಕರನಿಗೆ ॥ ಮಂಗಲಂ ॥ 345 ॥

ಕಾಮಪಿತಗತಿಪ್ರೀಯ ಹರನಿಗೆ ।
ಕಾಮಮರ್ದನಗೀಶಗೆ ॥
ಕಾಮಿತಾರ್ಥವನಿತ್ತು ಸುಜನರ ।
ಪ್ರೇಮದಿಂ ಪೊರೆವಾತಗೆ ॥ ಮಂಗಲಂ ॥ 346 ॥

ಗಿರಿಸುತೇಶಗೆ ಉರಗಭೂಷಗೆ ।
ಪರಮ ಸುರಕುಲವಂದ್ಯಗೆ ॥
ಶಿರಿಪುರದಿ ನೆಲೆಸಿರುತ ಭಕ್ತರ ।
ಪೊರೆವ ಶ್ರೀಯಲಗೇಶಗೆ ॥
ಮಂಗಲಂ ಜಯಮಂಗಲಂ ॥ 347 ॥

॥ ಶ್ರೀರಸ್ತು ॥